

REPUBLIKA HRVATSKA

**NACIONALNI STRATEŠKI
PLAN RAZVOJA
RIBARSTVA**

2013.

SADRŽAJ

1	UVOD.....	1
1.1	Opći podaci o Republici Hrvatskoj	2
2	OPIS SEKTORA RIBARSTVA REPUBLIKE HRVATSKE	5
2.1	Opće karakteristike i administrativni okvir	5
2.2	Ribolov na moru	8
2.3	Slatkovodni ribolov	12
2.4	Akvakultura	13
2.4.1	Marikultura	13
2.4.2	Uzgoj slatkovodne ribe	14
2.5	Prerada i tržište	15
2.6	Inspekcija, kontrola i prikupljanje podataka	15
2.6.1	Istraživanje i praćenje	17
2.7	Edukacija i usavršavanje	19
2.8	Potpore tijekom pretpristupnog razdoblja i stečeno iskustvo	19
2.8.1	Nacionalni sustav potpora sektoru ribarstva	19
2.8.2	Programi pretpristupne pomoći	23
2.9	Administrativni okvir	24
2.9.1	Služba za upravljanje EU fondovima	24
2.9.2	Služba za upravne poslove	25
2.9.3	Sektor za upravljanje, planiranje i razvoj ribarstva	25
2.9.4	Sektor za nadzor i kontrolu ribarstva	27
3	SWOT ANALIZA	29
3.1	Snage	33
3.2	Slabosti	34
3.3	Prilike	34
3.4	Prijetnje	35
4	PRIORITETI I CILJEVI.....	36
4.1	Kratkoročni prioriteti i ciljevi.....	36
4.1.1	CILJ: Uspostava održive ravnoteže između ribolovnog kapaciteta i raspoloživih ribolovnih resursa	36
4.1.2	CILJ: Povećanje proizvodnje i jačanje konkurentnosti akvakulture.....	38
4.1.3	CILJ: Poboljšanje administrativnih kapaciteta i informiranosti dionika sektora.....	39
4.1.4	CILJ: Jačanje prerađivačkih i tržišnih kapaciteta	40
4.2	Dugoročni ciljevi (Projekcija).....	40
4.2.1	Održivi razvoj gospodarskog ribolova.....	41
4.2.2	Akvakultura	41
4.2.3	Održivi razvoj ribarskih područja.....	42
4.2.4	Trženje i prerada	43
4.2.5	Sustav kontrole i provedbe Zajedničke ribarstvene politike	43
4.2.6	Tehnička pomoć	43
5	SREDSTVA POTREBNA ZA REALIZACIJU	45
5.1	Financijska sredstva za provedbu Strategije u 2013. godini	45
6	RAZRADA, PROVEDBA I PRAĆENJE NSP-a	46
6.1	Razrada NSP-a	46
6.2	Provedba i praćenje NSP-a.....	46
6.2.1	Nadležna tijela	46
6.2.2	Praćenje provedbe NSP-a.....	47
6.2.3	Pokazatelji	47
7	DODACI	49
	DODATAK I. Administrativni ustroj	49
	DODATAK II. Uvoz i izvoz proizvoda ribarstva	50
	DODATAK III. Gospodarski ribolov na moru	56
	DODATAK IV. Slatkovodni ribolov	67
	DODATAK V. Uzgoj riba i drugih vodenih/morskih organizama	68
	DODATAK VI. Popis zakonskih i podzakonskih akata	70
	DODATAK VII. Popis projekata u okviru pretpristupnih programa čiji je korisnik bila UR.....	73

POPIS TABLICA

Tablica 1. Osnovni makroekonomski pokazatelji od 2002. do 2011. godine	3
Tablica 2. Popis priznatih ribarskih zadruga i broj članova	8
Tablica 3. Provedba nacionalnih strukturnih potpora u razdoblju od 2010. do 2012. godine	22
Tablica 4. Provedba IPARD programa u sektoru ribarstva (stanje na dan 04. travnja 2013. godine)	23
Tablica 5. Služba za upravljanje EU fondovima - administrativni kapaciteti	25
Tablica 6. Služba za upravne poslove - administrativni kapaciteti	25
Tablica 7. Sektor za upravljanje, planiranje i razvoj ribarstva - administrativni kapaciteti	26
Tablica 8. Sektor za nadzor i kontrolu ribarstva - administrativni kapaciteti	27
Tablica 9. SWOT analiza sektora gospodarskog ribolova na moru	29
Tablica 10. SWOT analiza sektora ribolova na slatkim vodama	30
Tablica 11. SWOT analiza sektora marikulture	31
Tablica 12. SWOT analiza sektora slatkovodne akvakulture	32
Tablica 13. SWOT analiza sektora prerade i tržišta proizvoda ribarstva	33
 Tablica 2-1. Vanjsko-trgovinska bilanca proizvoda ribarstva od 2000. do 2011. godine	50
Tablica 2-2. Uvoz proizvoda ribarstva po vrstama od 2000. do 2011. godine (t)	51
Tablica 2-3. Uvoz proizvoda ribarstva po vrstama od 2000. do 2011. godine (USD)	52
Tablica 2-4. Izvoz proizvoda ribarstva po vrstama od 2000. do 2011. godine (t)	53
Tablica 2-5. Izvoz proizvoda ribarstva po vrstama od 2000. do 2011. godine (USD)	54
 Tablica 3-1. Broj plovila za obavljanje gospodarskog ribolova na moru od 2000. do 2011. godine	56
Tablica 3-2. Plovila za obavljanje gospodarskog ribolova na moru u 2011. godini	56
Tablica 3-3. Segmentacija plovila za obavljanje gospodarskog ribolova na moru po duljini i tipu u 2011. godini	56
Tablica 3-4. Segmentacija plovila za obavljanje gospodarskog ribolova na moru po županijama u 2011. godini	58
Tablica 3-5. Ulov ribe i drugih morskih organizama od 2000. do 2011. godine (t)	59
Tablica 3-6. Ulov morske ribe i drugih morskih organizama po vrstama u 2011. godini (t)	60
Tablica 3-7. Ulov ribe i drugih morskih organizama po ribolovnim zonama u 2011. godini (t)	61
Tablica 3-8. Ulov nekih važnih vrsta morskih organizama po zonama u 2011. godini (t)	61
Tablica 3-9. Ulov ribe i drugih morskih organizama po ribolovnim alatima u 2011. godini (t)	62
Tablica 3-10. Iskrcaj ribe i drugih morskih organizama po glavnim vrstama u 2011. godini (t)	65
Tablica 3-11. Iskrcaj ribe i drugih morskih organizama po ribolovnim alatima u 2011. godini (t)	65
Tablica 3-12. Iskrcaj ribe i drugih morskih organizama po najznačajnijih 20 iskrcajnih mjesta u 2011. godini (t)	66
 Tablica 4-1. Ulov slatkovodnih riba od 2000. do 2011. godine (t)	67
Tablica 4-2. Ulov slatkovodnih riba po vrstama u 2011. godini (t)	67
 Tablica 5-1. Proizvodnja marikulture po vrstama od 2000. do 2011. godine (t)	68
Tablica 5-2. Proizvodnja slatkovodne akvakulture po vrstama od 2000. do 2011. godine (t)	68
Tablica 5-3. Ukupna proizvodnja akvakulture od 2000. do 2011. godine (t)	69

POPIS SLIKA

Slika 1. Karta NUTS II regija i županija u Hrvatskoj	7
Slika 2. Ribolovne zone RH	10
Slika 1-1. Ustrojstvena shema Uprave ribarstva pri Ministarstvu poljoprivrede	49
Slika 2-1. Najznačajnije zemlje po količini uvoza proizvoda ribarstva u 2011. godini	55
Slika 2-2. Najznačajnije zemlje po vrijednosti izvoza proizvoda ribarstva u 2011. godini	55
Slika 3-1. Ukupna snaga i tonaža plovila u plivaričarskom ribolovu od 2004. do 2011. godine	57
Slika 3-2. Ukupna snaga i tonaža plovila u kočarskom ribolovu od 2008. do 2011. godine	57
Slika 3-3. Segmentacija plovila za obavljanje gospodarskog ribolova na moru prema starosti	58
Slika 3-4. Prikaz kretanja plivarica prema VMS u mjesecu studenom 2011. godine*	62
Slika 3-5. Ulov plivarica po satu u 2011. godini (kg/h).....	63
Slika 3-6. Ulov kočara po satu u 2011. godini (kg/h).....	63
Slika 3-7. Ulov po plovilu u plivaričarskom ribolovu od 2004. do 2011. godine (kg).....	64
Slika 3-8. Ulov po plovilu u kočarskom ribolovu od 2008. do 2011. godine (kg)	64

POPIS SKRAĆENICA

APPRRR	Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
ARPA	Agencije za reviziju sustava provedbe programa Europske unije
BDP	Bruto društveni proizvod
BDV	Bruto društveni proizvod
COM	Zajedničko uređenje tržišta
DZS	Državni zavod za statistiku
EUR	Euro
EFRR	Europski fond za regionalni razvoj
EPFRR	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj
ESF	Europski socijalni fond
KF	Kohezijski fond
EFPR	Europski fond za pomorstvo i ribarstvo
EFR	Europski fond za ribarstvo
EK	Europska komisija
EU	Europska unija
FLAG	Lokalna akcijska grupa u ribarstvu
FMC	Ribarstveni monitoring centar
GT	Bruto registarska tona
ICCAT	Međunarodna komisija za zaštitu atlantskih tuna
IOR	Institut za oceanografiju i ribarstvo
IPARD	Instrument pretpristupne pomoći za ruralni razvitak
kg	kilogram
HRK	Hrvatska kuna
kW	kilovat
MP	Ministarstvo poljoprivrede
NSP	Nacionalni strateški plan razvoja ribarstva Republike Hrvatske
NUTS	Nacionalna klasifikacija prostornih jedinica za statistiku
OP	Operativni program za ribarstvo
OPP	Okvir za prikupljanje podataka EU
RH	Republika Hrvatska
SL	Službeni list EU
SWOT	Snage, slabosti, prilike, prijetnje
t	tona
UR	Uprava ribarstva
UT	Upravljačko tijelo
VMS	Satelitski sustav nadzora plovila
ZRP	Zajednička ribarstvena politika
%	posto

1 UVOD

Ovaj dokument predstavlja Nacionalni strateški plan razvoja ribarstva Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: NSP), i izrađen je sukladno odredbama Uredbe Vijeća (EZ) br. 1198/2006 od 27. lipnja 2006. godine o Europskom fondu za ribarstvo (SL L 223, 15.08.2006.) (u daljnjem tekstu: EFR), a nakon konzultacija s dionicima sektora.

Također, NSP je izrađen uzimajući u obzir i sljedeće dokumente:

- Uredbu Komisije (EZ) br. 498/2007 od 26. ožujka 2007. godine kojom se utvrđuju detaljna pravila za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 1198/2006 o Europskom fondu za ribarstvo (SL L 120, 10.05.2007.),
- Uredbu Komisije (EZ) br. 1249/2012 od 22. prosinca 2010. godine kojom se dopunjuje Uredba (EZ) br. 498/2007 kojom se utvrđuju detaljna pravila za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 1198/2006 o Europskom fondu za ribarstvo (SL L 341, 23.12.2010.),
- Uredbu Vijeća (EZ) br. 861/2006 od 22. svibnja 2006. godine o uspostavljanju financijskih mjera Zajednice za provedbu zajedničke ribarstvene politike te u području prava mora (SL L 160, 14.06.2006.),
- Uredbu Vijeća (EZ) br. 2371/2002 od 20. prosinca 2002. godine o očuvanju i održivom iskorištavanju ribolovnih resursa u okviru Zajedničke ribarstvene politike (SL L 358, 31.12.2002.),
- Uredbu Vijeća (EZ) br. 1224/2009 od 20. studenog 2009. godine o uspostavljanju sustava kontrole Zajednice za osiguravanje usklađenosti s pravilima zajedničke ribarstvene politike (SL L 343, 22.12.2009.),
- Komunikaciju (COM/2002/511) Komisije prema Vijeću i Europskom parlamentu - Strategija za održivi razvoj Europske akvakulture,
- Radne dokumente EK vezane uz Nacionalni strateški plan.

Dokument opisuje stanje cjelokupnog sektora ribarstva, daje strateške odrednice te identificira ciljeve, smjernice razvoja i izvore financiranja za 2013. godinu (sadašnje programsko razdoblje), te daje opću viziju perspektive razvoja hrvatskog ribarstva u okviru sljedećeg programskog razdoblja (2014. do 2020. godine) uzimajući u obzir ključne elemente reformirane Zajedničke ribarstvene politike EU (u daljnjem tekstu: ZRP).

Sadašnje programsko razdoblje obuhvaća sedmogodišnji period od 2007.-2013. godine. S obzirom da je RH pristupila EU 1. srpnja 2013. godine, provedba i sufinanciranje mjera koje ovaj NSP predviđa u okviru sadašnjeg programskog razdoblja odnose se na 2013. godinu, s provedbenim periodom tijekom 2014. i 2015. godine. Provedba mjera temeljem ovoga NSP-a u navedenom razdoblju sukladna je općem pravilu n+2 koje se odnosi na strukturne fondove EU. No, djelomično će se preklapati s provedbom mjera koje će se razraditi u okviru programiranja za sljedeće financijsko i programsko razdoblje (2014.-2020. godina).

U sljedećem programskom razdoblju, mjere strukturne politike u ribarstvu provodit će se kroz Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (u daljnjem tekstu: EFPR). Usvajanjem nove temeljne uredbe ZRP-a (koja će zamijeniti Uredbu Vijeća (EZ) br. 2371/2002), opće smjernice ribarstvene politike značajno se mijenjaju, te će budući fond (EFPR) prije svega služiti podršci i provedbi reforme. Kako u trenutku izrade ovoga dokumenta još uvijek traju pregovori o konačnom sadržaju EFPR-a, elementi i opće smjernice ciljeva ribarstvene politike RH u predstojećem razdoblju dalje u tekstu samo su okvirno naznačeni.

Izrada ovoga dokumenta uzela je u obzir niz raspoloživih studija i ranije usvojenih strateških dokumenata RH. Ciljevi NSP-a u skladu su s odrednicama Europske strategije za pametan, održiv i uključiv rast – Europa 2020¹, a NSP sadrži i segmente vezane uz prikupljanje podataka u ribarstvu te segmente vezane uz sustav nadzora i kontrole kao i relevantne elemente koji se odnose na uspostavu sustava praćenja, te sustava upravljanja i provedbe EFR-a.

NSP predstavlja temelj za izradu Operativnog programa (u daljnjem tekstu: OP), koji će detaljnije definirati mjere i aktivnosti usmjerene ka postizanju ciljeva definiranih ovim planom.

U provedbi mjera sadržanih u NSP-u i OP-u sukladno će se primjenjivati i sve zakonske i podzakonske odredbe vezane uz sadržane aktivnosti i djelatnosti, a koje su u nadležnosti različitih tijela državne uprave. Ovo se posebno odnosi na poštivanje odredbi vezanih uz zaštitu prirode i okoliša.

1.1 Opći podaci o Republici Hrvatskoj

Površina RH iznosi 87.661 km² i sastoji se od 56.594 km² (64,5%) kopnenog područja i 31.067 km² (35,5%) pripadajućeg teritorijalnog mora. S ukupnim brojem stanovnika od 4.284.889 (Popis stanovništva iz 2011. godine), prosječna gustoća naseljenosti u Hrvatskoj je 75,7 stanovnika/km². Prema podacima Državne geodetske uprave odnosno Hrvatskog hidrografskog instituta, a koji su izvedeni na temelju hidrografskih i geodetskih podataka koji su dostupni u ovom trenutku, ukupna duljina granica RH iznosi 3.318,58 km. Duljina kopnene granice iznosi 2.370,5 km: s Republikom Slovenijom (659,1 km do okončanja arbitražnog postupka koji je u tijeku) na sjeveru, Mađarskom (355,2 km granice utvrđene ugovorom) na sjeveroistoku, te Bosnom i Hercegovinom (1.010,9 km), Republikom Srbijom (325,8 km) i Crnom Gorom (19,5 km) na jugoistoku. Ukupna duljina granice teritorijalnog mora RH, uključujući i postojeće lateralne granice iznosi 511,9 nautičkih milja/NM (948,08 km) i to: s Republikom Slovenijom, do okončanja arbitražnog postupka koji je u tijeku 8,2 nautičkih milja/NM (15,19 km), s Talijanskom Republikom 14,1 nautičkih milja/NM (26,14 km) granice koja dijeli teritorijalna mora i 356,8 nautičkih milja/NM (660,73 km) granice koja dijeli epikontinentalni pojas, s Bosnom i Hercegovinom 8,1 nautičkih milja/NM (15,04 km) koja se od 1999. godine, kada je potpisan Ugovor o državnoj granici, privremeno primjenjuje, te s Crnom Gorom 14 nautičkih milja/NM (25,98 km) privremene granice koja dijeli teritorijalna mora (uspostavljena 2002. godine) i 39,5 nautičkih milja/NM privremene južne lateralne granice hrvatskog Zaštićenog ekološko ribolovnog pojasa (ZERP).

Ukupna dužina Jadranske obale je 5.835 km (kopno 1.777 km i otoci 4.058 km). Hrvatska ima 1.246 otoka od kojih je 48 nastanjeno (prema podatku iz Statističkog ljetopisa za 2011. godinu, a podatak se temelji na cenzusu iz 2001. godine). Od ukupne površine RH zaštićeno je čak 8,44% s ukupno 434 zaštićena područja, pri čemu je 64,22% zaštićene površine obuhvaćeno nacionalnim parkovima i parkovima prirode, a 35,78% čine druge zaštićene kategorije (strogi rezervat, posebni rezervat, regionalni park, spomenik prirode, značajni krajobraz, park šuma i spomenik parkovne arhitekture).

Prema Popisu stanovništva iz 2011. godine, RH ima 4.284.889 stanovnika, u usporedbi s 4.437.460 stanovnika 2001. godine, odnosno 4.784.265 u 1991. godini. Od ukupnog broja stanovnika u 2011. godini 15,2% mlađe je od 14 godina, 67,1% je između 15 i 64 godine i 17,7% je starije od 65 godina. Prosjek starosti je 41,7 godina, od čega je kod žena prosjek 43,4 godina, a kod muškaraca 39,9 godina.

Za razliku od prosječnog trenda rasta u EU u razdoblju 2000. – 2009. godine, Hrvatska bilježi pad ukupnog stanovništva od 0,16% godišnje. Promatrajući kretanja populacije radno sposobnog stanovništva u istom razdoblju, vidljiv je također negativan trend koji ukazuje na pad udjela populacije mlađe od 15 godina i populacije radno sposobnog stanovništva. U 2011. godini se prosječni

¹ COM(2010) 2020 final

broj zaposlenih smanjio, a broj nezaposlenih povećao po znatno usporenijim stopama u odnosu na 2010. godinu, što je rezultiralo nešto blažim porastom stope nezaposlenosti.

Od 2000. do 2005. godine prosječni godišnji rast bruto domaćeg/nacionalnog proizvoda (BDP) bio je oko 4%, dok je uvoz u istome razdoblju rastao po nižim stopama kao rezultat neznatnog gospodarskog rasta glavnih trgovačkih partnera RH. U ovom procesu, rast izvoza usluga bio je puno intenzivniji od rasta izvoza robe, a najveći rast je zabilježen u segmentu turističkih usluga. Uslijed globalne recesije koja je započela 2009. godine, ekonomski pokazatelji bilježe značajan pad tijekom posljednjih godina. Prema revidiranim procjenama u 2011. godini ostvarena je nulta stopa rasta BDP-a, pri čemu je porast zabilježen u drugom i trećem tromjesečju (za 0,4% odnosno 0,7%), a pad BDP-a u prvom i četvrtom tromjesečju 2011. (za 1,0% odnosno 0,4%) u odnosu na isto tromjesečje 2010.

Industrijska je proizvodnja nastavila negativan trend kretanja, pa je u 2011. godini fizički obujam proizvodnje smanjen za 1,2% u usporedbi s 2010. godinom. Proizvodnja je smanjena u prerađivačkoj industriji za 0,1%, u rudarstvu i vađenju za 4,8%, te u opskrbi energentima za 6,8%. Pozitivna kretanja ostvarena su u području trgovine na malo, turističke djelatnosti, te dijelom i vanjskotrgovinske razmjene. U usporedbi s 2010. godinom nominalni promet trgovine na malo povećan je za 4,0%, a realni, zbog povećanja indeksa potrošačkih cijena, za 1,0%. Vanjskotrgovinski promet mjeren u kunama na godišnjoj je razini (2011. u odnosu na 2010.) povećan za 9,9%, ali je istodobno povećan i uvoz u Hrvatsku za 9,7%. Pokrivenost uvoza izvozom zadržala se na razini od 58,9%.

Razina prosječnih plaća zaposlenih nominalno je u 2011. u odnosu na 2010. godinu povećana za 1,8%, a zbog stope inflacije od 2,3% realne su plaće zaposlenih pale za 0,4%. Godišnja stopa inflacije, mjerena indeksom potrošačkih cijena, godine 2011. iznosila je 2,3%.

Tablica 1. Osnovni makroekonomski pokazatelji od 2002. do 2011. godine

Pokazatelj	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
BDP, tekuće cijene (mil. HRK)	208.7963	228.932	247.428	266.652	291.044	318.308	343.412	328.672	334.564	341.206
BDP, realne stope rasta u %	4,9	5,4	4,1	4,3	4,9	5,1	2,1	-6,9	-1,2	0,0
BDP, tekuće cijene (mil. EUR)	28.189	30.265	33.009	36.034	39.745	43.390	47.543	44.781	45.917	45.897
BDP po stanovniku, EUR	6.349	6.816	7.436	8.112	8.951	9.781	10.722	10.111	10.393	10.697
INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA										
Stope rasta u %	5,0	3,3	3,2	4,6	4,1	4,9	1,2	-9,2	-1,4	-1,2
PROMET U TRGOVINI NA MALO										
Realne stope rasta u %	12,5	5,8	2,5	3,0	2,2	5,3	-0,5	-15,3	-1,8	1,0
Neto plaća u HRK	3.720	3.940	4.173	4.376	4.603	4.841	5.178	5.311	5.343	5.441
Stopa nezaposlenosti (%)	22,3	19,2	18,0	17,9	16,6	14,8	13,2	14,9	17,4	17,9
VANJSKO TRGOVINSKA RAZMJENA										
Izvoz, mil EUR	5.188,0	5.464,0	6.454,0	7.069,4	.251,6	9.004,1	9.585,1	7.529,4	8.905,2	9.589,7
Uvoz, mil EUR	11.327,0	12.538,0	13.354,0	14.949,5	17.104,7	18.833,0	20.817,1	15.220,1	15.137,0	16.275,9
Saldo VTR, mil EUR	-6.139,0	-7.074,0	-6.900,0	-7880,1	-8.853,1	-9.828,8	-11.232,0	-7.690,7	-6.231,8	-6.6862
DRŽAVNI PRORAČUN										
Ukupni prihodi, mil. HRK	69.869,1	78.260,0	80.463,5	85.653,0	95.235,6	108.320,6	115.772,7	110.257,9	107.466,4	107.069,7
Ukupni rashodi, mil. HRK	73.369,6	80.446,6	83.131,1	87.857,5	95.950,0	108.007,6	115.292,4	117.924,0	120.323,3	119.939,5
DUG SREDIŠNJE DRŽAVE, mil. HRK	70.996,3	79.735,8	91.113,1	99.958,1	101.183,4	102.473,1	98.486,6	115.769,2	135.990,4	153.969,7

NACIONALNI STRATEŠKI PLAN RAZVOJA RIBARSTVA RH

Pokazatelj	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Potrošačke cijene- Inflacija- stopa rasta u %	1,7	1,8	2,1	3,3	3,2	2,9	6,1	2,4	1,1	2,3
BRUTO INOZEMNI DUG RH, mil. EUR	15.144,0	19.883,9	22.933,4	25.990,0	29.725,0	33.720,8	40.590,0	45.24,3	46.483,4	45.733,6
Prosječni srednji tečaj HRK/EUR	7,406976	7,564248	7,49568	7,400047	7,322849	7,336019	7,23178	7,33954	7,286230	7,434204

Izvor: HGK, Gospodarska kretanja br. 5., 2012.

2 OPIS SEKTORA RIBARSTVA REPUBLIKE HRVATSKE

2.1 Opće karakteristike i administrativni okvir

Procjene o izravnom udjelu ribarstva u BDP-u variraju između 0,2% i 0,7%. Međutim, doprinos ribarstva potrebno je sagledati uzimajući u obzir dio BDP-a svih aktivnosti koje su na neki način povezane s ovim sektorom. Pored izravne proizvodne vrijednosti ulova, uzgoja i prerade, u procjenu udjela ribarstva u BDP-u potrebno je uključiti i izgradnju i servisiranje plovila, proizvodnju alata i opreme, prijevoz, skladištenje i vezanu logistiku, lučke aktivnosti vezane uz ribarstvo te u određenoj mjeri i neke oblike turizma. Nadalje, u općim procjenama važnosti sektora ribarstva treba uključiti i segment opskrbe visokokvalitetnom svježom hranom, doprinos pozitivnoj vanjsko-trgovinskoj bilanci, te značaj u zapošljavanju na obali i otocima, gdje ribarstvo predstavlja jednu od rijetkih aktivnosti koje pružaju izvor prihoda tijekom cijele godine.

Kao i u većini mediteranskih zemalja, pokazatelji na nacionalnoj razini ukazuju na malu važnost ovoga sektora za nacionalno gospodarstvo, jer je bruto dodana vrijednost (BDV) sektora ribarstva za 2007. godinu iznosila 0,24% ukupnog BDV-a i samo 5,16% od ukupnih prirodnih resursa u BDV-u (poljoprivreda, šumarstvo, lov i ribolov).

Također, smatra se da je stvarni doprinos sektora podcijenjen te da, ako se uključi vrijednost pratećih aktivnosti povezanih s ribarstvom, doprinos nacionalnom BDP-u prelazi 1%.

Ribarstvo značajno sudjeluje u izvozu prehrambenih proizvoda Republike Hrvatske s ukupnim izvozom u 2011. godini u vrijednosti od 178.503.695 USD (38.493 tona). Pet najznačajnijih proizvoda po vrijednosti izvoza u 2011. godini bili su plavoperajna tuna (ukupna vrijednost izvoza 67.674.780 USD, od čega 67.631.851 USD ostvareno izvozom na tržište Japana), soljeni inćun (ukupna vrijednost izvoza 23.001.574 USD, od čega je 17.389.622 USD ostvareno izvozom na tržište Italije), konzerve srdele (ukupna vrijednost izvoza 19.622.286 USD), svježi lubin iz uzgoja (ukupna vrijednost izvoza 10.781.900 USD), te svježi inćuni (ukupna vrijednost izvoza 6.526.864 USD).

Istovremeno, vrijednost uvoza 2011. godine bila je 123.676.657 USD (38.417 tona), čime se je zadržala pozitivna financijska vanjsko-trgovinska bilanca sektora. Hrvatska uvozi značajne količine relativno jeftinih proizvoda (haringa), a izvozi visokovrijedne vrste. Haringa se uvozi gotovo isključivo za potrebe ishrane tune u uzgoju. Uslijed pada cijene tune na svjetskom tržištu, kao i pada cijene lubina i komarče na europskom tržištu do 2011. godine, pozitivna bilanca se je smanjivala podjednako po vrijednosti i po količini.

Kretanje vrijednosti i količina uvoza i izvoza tijekom posljednjih 10 godina prikazani su u Dodatku II. Tablici 2-1. Struktura uvoza i izvoza po najznačajnijim vrstama i vrijednostima te najznačajnijim zemljama prikazana je u Dodatku II. (Tablice 2-2. do 2-5. te Slike 2-1. i 2-2.).

Potrošnja ribe u Republici Hrvatskoj procjenjuje se na oko 8,5 kg *per capita*. Ipak, ovu procjenu treba uzeti s rezervom s obzirom na nedostatak sustavnih istraživanja tržišta i potrošnje. Neke procjene ukazuju da svaki deseti Hrvat ne jede svježu ribu i morske plodove, a svaki dvadeseti ne jede smrznutu ribu i morske plodove. Svaki dan ribu jede 3% Hrvata, a jednom na tjedan 33%. U potrošnji ribe na domaćem tržištu sudjeluje i sektor turizma, koji u ljetnim mjesecima predstavlja značajan kanal plasmana proizvoda ribarstva. Veliki trgovački i hotelski lanci uglavnom se opskrbljuju ribom iz uzgoja, a preliminarni podaci pokazuju da postoje značajne razlike u potrošnji (i količinama i vrstama) u različitim regijama RH. Iako potrošačke navike i brži stil života utječu na potrošnju ribe, visoka maloprodajna cijena prvenstveni je razlog niske potrošnje ribe po stanovniku.

Podaci o broju zaposlenih trenutno se procjenjuju, a uzimaju u obzir podatke iz obrtnog i trgovačkog registra, te podatke o broju posade i broju povlastica (plovila) u ribolovnoj floti RH kao i podatke iz očevidnika o uzgoju ribe. Procjenjuje se da je u sektoru izravno zaposleno oko 14.000 osoba (ribari, djelatnici u tvrtkama za ulov, uzgoj i preradu ribe). Pored stalno zaposlenih, postoji i značajan broj sezonskih radnika u ribarstvu, posebno u segmentu djelatnika na ribarskim plovilima. Prema procjenama, oko 25.000 ljudi je izravno i neizravno uključeno u sektor. Precizniji podaci o

zaposlenima u sektoru ribarstva bit će dostupni nakon provedbe Nacionalnog programa prikupljanja podataka u ribarstvu (koji obuhvaća i socio-ekonomsku komponentu čija provedba započinje u 2013. godini).

Turizam na obali i otocima predstavlja ekonomski značajnu djelatnost, a naročito sezonskim otvaranjem dodatnog tržišta za različite proizvode, gdje proizvodi ribarstva imaju značajnu ulogu. Dodatno, ribarstvo u sprezi s turizmom pruža i dodanu vrijednost turističkoj usluzi. Prema nacionalnim strateškim odrednicama u razvoju turizma, cilj je razvijati turističku ponudu u smjeru visoko vrijedne usluge. Važno je naglasiti da je većina uzgajališta na moru izravno vezana uz otoke, te da bitno utječu na razvoj i održivost osjetljivih otočnih zajednica. Područja i zajednice koje tradicionalno ovise o ribarstvu i koje i danas imaju obilježje „ribarskih mjesta“ u RH, posebno na otocima, predstavljaju i značajan kapital u smislu razvoja turističke ponude u cjelini. Također, općenito se može ustvrditi kako je ribarstvo jedan od najvažnijih gospodarskih sektora za opstojnost osjetljivih otočnih zajednica, koji osigurava osnovni ili dodatni izvor prihoda tijekom cijele godine, u svim svojim segmentima – ulovu, uzgoju i preradi. Istovremeno, ribarstvo ima značajnu kulturološku vrijednost i kao takvo predstavlja dio identiteta otočnih populacija.

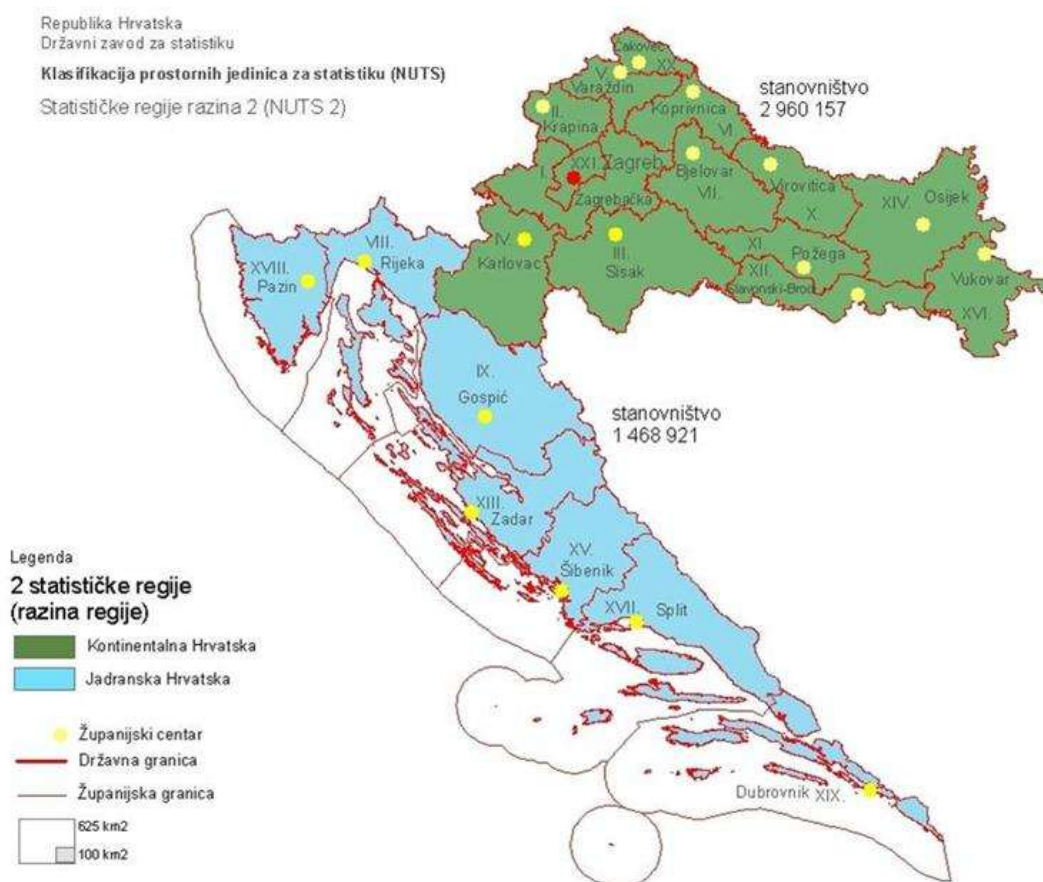
Tijekom 2012. godine na nacionalnoj razini usvojena je nova Nacionalna klasifikacija prostornih jedinica za statistiku („Narodne novine“, broj 96/12 i 102/12)². Sukladno tome, RH čini statističku jedinicu NUTS I razine, a na razini NUTS II RH je podijeljena u dvije (2) statističke neadministrativne jedinice koje su sačinjene od administrativnih jedinica razine NUTS III – županija (20 županija i Grad Zagreb). Sukladno ovoj podjeli, a u smislu Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006 od 11. srpnja 2006. godine o općim odredbama za Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond i Kohezijski fond (SL L 210, 31.07.2006.), cjelokupni teritorij RH spada pod cilj konvergencije za najslabije razvijene države i regije. Nova klasifikacija stupila je na snagu 01. srpnja 2013. godine.

Većina obalnih područja RH klasificirana su kao područja od posebne državne skrbi gdje je BDP *per capita* ispod nacionalnog prosjeka. Glavne statističke jedinice razine NUTS III u kojima postoje ribarske aktivnosti su područja (županije) XVII., VIII., IX., XIII., XV., XVII. i XIX. odnosno obalne regije koje se protežu od Istre do južne Dalmacije. Pored toga, postoje pojedina područja u kopnenom dijelu zemlje kao što je to područje XIV. gdje je razvijena slatkovodna akvakultura.

Administrativna i statistička podjela Republike Hrvatske na NUTS regije je prikazana na Slici 1.

² U skladu s Uredbom (EZ) br. 1059/2003 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. svibnja 2003. godine o uspostavi zajedničke klasifikacije prostornih jedinica za statistiku (NUTS) (SL L 154, 21.06.2003.)

Slika 1. Karta NUTS II regija i županija u Hrvatskoj

Izvor: DZS (Državni zavod za statistiku)

Ribarstvo je u Republici Hrvatskoj uređeno Zakonom o morskom ribarstvu („Narodne novine“ br. 81/13) i Zakonom o slatkovodnom ribarstvu („Narodne novine“, broj 106/01, 7/03, 174/04, 10/05 – ispravak i 49/05 – pročišćeni tekst) te podzakonskim propisima koji su doneseni temeljem njih. Popis ključnih propisa nalazi se u Dodatku VI.

U administrativnom smislu, Ministarstvo poljoprivrede (u daljnjem tekstu: MP) nadležno je za pitanja ribarstva. Ustrojstvena jedinica u okviru MP izravno zadužena za ova pitanja je Uprava ribarstva (u daljnjem tekstu: UR). UR je zadužena za obavljanje svih administrativnih poslova u okviruorskog ribarstva (upravljanje flotom i resursima), slatkovodnog ribolova, akvakulture (morske i slatkovodne), mjera strukturne politike (kao Upravljačko tijelo) i mjera tržišne politike, te ribarske inspekcije. UR osim centralnog ureda u Zagrebu ima i sedam područnih jedinica, koje obavljaju tehničke i administrativne poslove iz segmentaorskog ribarstva. MP-UR ima za cilj uspostavu sustava održivog upravljanja resursima i djelatnošću ribarstva u cjelini. Administrativni ustroj UR prikazan je u Dodatku I. dok se detaljniji prikaz organizacije i zadataka UR nalazi u poglavlju 2.9 Administrativni okvir.

U okviru Poljoprivredne savjetodavne službe ustrojen je Odjel za ribarstvo koji u okviru svojih nadležnosti ima za cilj osigurati sponu između administracije i dionika u ribarstvu te pružiti savjetodavnu ulogu istima. Dionici sektora udruženi su u komore, zadruge i udruge. Najznačajnije krovne institucije su Hrvatska gospodarska komora (HGK) i Hrvatska obrtnička komora (HOK). Članstvo u komorama je obvezno pri čemu su pravne osobe članovi HGK-a, a fizičke osobe, HOK-a. Po pitanju udruživanja u zadruge, tijekom posljednjih nekoliko godina primijećen je pojačani interes za udruživanjem. Kako bi se odgovorilo na povećani interes za udruživanjem u zadruge te kako bi se

osigurale osnovne smjernice za razvoj zadruga, donesen je propis o posebnom priznavanju ribarskih zadruga sve kako bi se dionike sektora dodatno potaklo na udruživanje i osiguralo praćenje njihova rada i razvoja. Do sada je od strane MP priznato 18 ribarskih zadruga, s ukupnim članstvom od 443 (stanje svibanj 2012.). Neke od ribarskih zadruga pokazuju kapacitet i interes za prerastanje u organizacije proizvođača kakve su prepoznate legislativom EU.

Tablica 2. Popis priznatih ribarskih zadruga i broj članova

Red. br.	RIBARSKA ZADRUGA	Broj članova
1.	Ribarska zadruga "LANTERNA"	90
2.	Ribarska zadruga "KOMIŽA"	12
3.	"OSTRIGA" Zadruga za ribarstvo i trgovinu	27
4.	Ribarska zadruga "OMEGA3"	24
5.	Ribarska zadruga "ADRIA"	17
6.	Ribarska zadruga "MURTER"	14
7.	Ribarska zadruga "ISTRA"	63
8.	Ribarska zadruga "RIBARSKA SLOGA"	10
9.	Poljoprivredna zadruga "KORALJ"	7
10.	Ribarska zadruga "HVAR"	9
11.	Ribarska zadruga "FRIŠKA RIBA"	41
12.	Ribarska zadruga "PORER-MEDULIN"	15
13.	Ribarska zadruga "AKRO"	7
14.	Ribarska zadruga "PUNTA ZUB"	71
15.	Ribarska zadruga "LIŽNJAN"	10
16.	Ribarska zadruga "LAVSA"	7
17.	Ribarska zadruga "LIBURNIJA"	10
18.	Ribarska zadruga "RIBE I RAKOVI"	9
UKUPNO		443

Izvor: MP-UR

2.2 Ribolov na moru

Prema Zakonu o morskom ribarstvu ribolov na moru može biti gospodarski, športski i rekreacijski te ribolov u znanstvene i znanstveno-nastavne svrhe uključujući i ribolov za potrebe akvarija otvorenih za javnost.

Gospodarski ribolov na moru ima ekonomski značaj. Ova kategorija obuhvaća gospodarski ribolov u užem smislu i posebnu potkategoriju - mali obalni ribolov. Mali obalni ribolov predstavlja oblik ribolova koji je nastao iz ranije kategorije malog ribolova za osobne potrebe. Naime, s obzirom da

temeljem odredbi Uredbe Vijeća (EZ) br. 1967/2006 od 21. prosinca 2006. godine o mjerama upravljanja za održivo iskorištavanje ribolovnih resursa u Mediteranu (SL L 409, 30.12.2006.) (u daljnjem tekstu: Mediteranska uredba), ne može postojati negospodarska kategorija u kojoj se koriste mreže, bilo je potrebno na odgovarajući način uvažiti ovu specifičnost te iznaći mehanizam prelaska ranije negospodarske kategorije u izrazito ograničenu kategoriju gospodarskog ribolova. Mali ribolov za osobne potrebe kakav je bio definiran ranijim pravnim okvirom prestaje u potpunosti postojati 1. siječnja 2015. godine.

Ribolovno more je prostor mora u kojem RH obnaša svoju vlast i određena suverena prava i jurisdikciju koji se odnose na ribolov, a prostorno obuhvaća teritorijalno more RH i područje Zaštićenog ekološko ribolovnog pojasa (ili nad kojim RH obnaša određena suverena prava i jurisdikciju. Za potrebe provedbe mjera upravljanja biološkim bogatstvima mora i prikupljanja potrebnih podataka, donesen je provedbeni propis kojim su propisane granice ribolovnih zona i podzona i područja unutar ribolovnog mora RH, kao i granice ribolovnog mora u rijekama koje utječu u more. Ribolovno more RH podijeljeno je na jedanaest (11) ribolovnih zona s trideset i sedam (37) ribolovnih podzona. Od jedanaest (11) ribolovnih zona u unutarnjem ribolovnom moru RH nalazi se dio zone A te zone E, F i G, a u vanjskom ribolovnom moru RH dio zone A te zone B, C, D, H, I, J i K (Slika 2.).

Slika 2. Ribolovne zone RH

Registar ribarske flote RH sadrži gospodarska plovila (ona koja imaju povlasticu za obavljanje gospodarskog ribolova na moru i ona koja imaju odobrenje za mali obalni ribolov). U poseban registar upisana su plovila malog ribolova za osobne potrebe. Registar plovila za rekreacijski i športski ribolov ne vodi se u okviru tijela nadležnog za pitanja vođenja Registra ribarske flote, već su takva plovila upisana u upisnik brodica pri Lučkim kapetanijama. U 2011. godini u RH bilo je za gospodarski ribolov registrirano 4.136 plovila.

U Dodatku III. Tablici 3-1. prikazano je kretanje broja plovila za gospodarski ribolov na moru tijekom posljednjih 10 godina. Uočava se značajan trend porasta, no on se može objasniti metodološkim promjenama te procesom validacije podataka. Nakon uspostave Registra ribarske flote 2001. godine, do 2004. godine trajao je proces unosa i validacije podataka, te se tek podaci za 2005. godinu mogu smatrati potvrđenima. Porast broja plovila od 2005. do 2009. rezultat je mjera razvoja djelatnosti ribarstva i programa potpore sektoru koji su se provodili tijekom tog razdoblja. Od 2010. godine porast broja plovila rezultat je procesa prelaska iz ranije kategorije malog ribolova za osobne potrebe u kategoriju gospodarskog ribolova. Pristupanjem RH EU 1. srpnja 2013. godine, a sukladno odredbama dogovorenim tijekom procesa, u registar gospodarske flote upisano je 3.500 plovila iz ranije kategorije ribolova za osobne potrebe. S obzirom da je do 2011. godine u kategoriji malog ribolova za osobne potrebe bilo oko 11.000 jedinica, te s obzirom da ova kategorija prestaje postojati 1. siječnja 2015. godine, ukupan broj sudionika u ribolovu koji koriste gospodarske alate će se u konačnici smanjiti. Broj plovila koja se danas nalaze u registru flote RH i registru flote EU je 7.791.

Najveći postotak flote (81,29%) obuhvaća plovila manja od 12 metara duljine³. Ukupna snaga i tonaža ribolovne flote Republike Hrvatske u dijelu gospodarskog ribolova u 2011. godini iznosila je 326.987 kW i 44.998 GT. Segmentacija flote po duljini i tipu alata prikazana je u Tablici 3-3. Dodatka III.

Najveći broj plovila registriran je kao višenamjenska plovila (45,24% flote). Ova plovila tipična su za mediteranski oblik ribolova, u kojemu najčešće nema jasno definiranih ciljanih vrsta i u kojemu ribari često mijenjaju alat tijekom godine. Ukupan ulov plivaricom u 2011. godini iznosio je 64.389 tona, a flota koja ga je ostvarila brojila je iste godine 226 plivaričara. Pridnene povlačne mreže koč koristilo je 562 plovila, koja su ovim alatom ostvarila ulov od 4.275 tona. Od ukupnog broja plovila koja su koristila ovaj alat, njih oko 230 ostvaruje ulov veći od 5 tona na razini godine. Ovaj kratki pregled distribucije flote zasniva se na upisu alata i samoj registraciji plovila.

Vezano uz ulov po pojedinim skupinama ribolovnih alata (Dodatak III. Tablica 3-9.) okružujućim ribolovnim alatima (mreže plivarice) u 2011. godini ostvarena je daleko najveća količina ulova (91,29%). Povlačnim ribolovnim alatima ostvareno je 6,10% ulova, dok je mrežama stajaćicama ostvareno oko 2% ukupnog ulova (24% flote registrirane za ove alate). Postotni udijeli ostalih ribolovnih alata zastupljeni su pojedinačno s manje od 1% u ukupnom ulovu. Najveći dio iskrcaja kao i najveći dio ulova čini mala plava riba (Dodatak III. Tablice 3-10. i 3-12.).

Ukupan ulov u 2008. godini iznosio je 49.011 tona, u 2009. godini 55.547 tona, u 2010. godini 52.395 tona, a u 2011. godini 70.535 tona. Tijekom niza godina, preko 80% ukupnog ulova čini ulov male plave ribe (srdela i inćun). U 2011. godini udio ulova bijele i plave ribe iznosi oko 97%, glavonožaca oko 1,50%, rakova i školjkaša oko 1%. Najznačajnija iskrcajna mjesta u 2011. godini za malu plavu ribu bila su Kali, Zadar, Novalja, Biograd na moru i Milna, a za kočarske ulove i ulove bijele ribe općenito Tribunj, Hvar, Poreč, Komiža i Mali Lošinj.

Sukladno preporukama ICCAT-a (Međunarodna komisija za zaštitu atlantskih tuna) RH je smanjila broj povlastica za gospodarski ribolov plivaricama tunolovkama kako bi se raspoloživi kapacitet uskladio s kapacitetom potrebnim za izlov kvote. Tijekom 2009., 2010. i 2011. godine poduzete su

³ Postotak je izračunat ne uzimajući u obzir 3.500 plovila iz ranije kategorije malog ribolova za osobne potrebe. Uzimajući u obzir ovu promjenu, struktura flote dodatno se promijenila (značajno je povećan postotak plovila ispod 12 metara, s obzirom da su sva plovila iz kategorije malog ribolova za osobne potrebe manja od ovih dimenzija)

značajne aktivnosti u smislu kompenzacija za odustajanje od ovoga oblika ribolova i brisanje alata iz povlastica. Tunolov je jedini oblik ribolova koji je pod sustavom kvota.

Flota RH u prosjeku je starija od 30 godina, međutim starost nije jednako distribuirana po svim segmentima. Aktivne kočarice u prosjeku su starije od aktivnih plivarica, a upravo među kočaricama nalaze se najstarija aktivna plovila. Starosna struktura flote prikazana je u Dodatku III. Slici 3-3. Pored nepovoljne starosne strukture ribarske flote, većina plovila slabo je opremljena u smislu energetske učinkovitosti (stari pogonski strojevi s visokom potrošnjom goriva), očuvanja kvalitete proizvoda (nedostatak ledomata i odgovarajućih skladišnih kapaciteta na plovilu) kao i uvjeta rada i sigurnosti plovidbe.

Zbog zemljopisnih odlika RH, karakteristika ribarske flote (uglavnom mala, stara i nedostatno opremljena plovila), te nedostatnog kapaciteta postojeće infrastrukture u uvjetima izražene kompeticije za postojeći lučki prostor (posebice s nautičkim turizmom), u RH je trenutno određen veliki broj iskrcajnih mjesta. Iskrcajna mjesta u RH razvrstana su u dvije kategorije – iskrcajna mjesta za plovila do 15m (107) i ona za plovila preko 15m (139). Iako postoji obaveza da se u okviru svakog iskrcajnog mjesta mora osigurati vez za ribarska plovila, velika većina iskrcajnih mjesta nema dostatan kapacitet u smislu raspoloživosti operativne obale te popratnih sadržaja. Prema Studiji o izvodivosti izgradnje i adaptacije dijela ribarske infrastrukture sukladno pravnoj stečevini EU iz 2006. godine, procijenjeno je da hrvatski ribari koriste oko 15 km izgrađene obale dok se procjenjuje da je potrebno osigurati dodatnih 3-7 km operativne obale. Osim nedostatka prostora, ograničenje predstavlja i nedostatna opremljenost mjesta predviđenih za iskrcaj dodatnim sadržajima poput osiguranja opskrbe gorivom, servisnim uslugama i remontom te rashladnim i skladišnim kapacitetima, blizine prometnica (pristupnih cesta i puteva) i slično. Unaprjeđenje ribarske lučke infrastrukture smatra se jednim od ključnih prioriteta i preduvjeta za razvoj sektora. Dodatno, razvoj kopnene infrastrukture ključan je element i u procesu primjene obveze iskrcaja cjelokupnog ulova, što je osnovna odrednica reforme ZRP.

Globalna ekonomska kriza koja je počela 2008. godine pogodila je sve segmente ekonomije i društva na nacionalnoj razini. Nepovoljna ekonomska kretanja na globalnoj razini bila su praćena i značajnim porastom cijena nafte na svjetskom tržištu. Ribarstvo se, kao posebno osjetljiv sektor, također našlo pogođeno nepovoljnim ekonomskim zbivanjima. Troškovi poslovanja subjekata u segmentu ribolova na moru povećali su se te su postali preveliki u odnosu na cijene na prvoj prodaji. Trošak pogonskog goriva predstavlja najveću stavku u poslovanju subjekata u segmentu ribolova na moru te je procijenjeno da se 50-60% ostvarenih prihoda troši na nabavu pogonskog goriva. Ovo predstavlja značajno opterećenje i smanjuje profitabilnost cjelokupnog sektora.

2.3 Slatkovodni ribolov

Slatkovodni ribolov obuhvaća gospodarski ribolov i športski ribolov, a uređen je odredbama Zakona o slatkovodnom ribarstvu kao i nizom podzakonskih propisa. Za gospodarski i športski ribolov propisane su ribolovne zone, ribolovni alati i oprema, naknada za ribolov, ulovne kvote, način vođenja i dostave popisa ulova, kao i zaštitne mjere za očuvanje ribljeg fonda. Ukupan ulov slatkovodnog ribolova u 2011. godini (gospodarski i športski) iznosio je 646 tona (Dodatak IV. Tablica 4-1.).

Gospodarski ribolov na slatkim vodama u RH obavlja se na rijeci Dunav (u granicama RH) i na rijeci Savi (nizvodno od Jasenovca u granicama RH). Broj ribara, količina ulova i dostupnost tržišta za slatkovodnu ribu u odnosu na predratne godine smanjili su se za više od 10 puta. Podaci iz 2011. godine govore o ukupno 33 ovlaštenika povlastica za gospodarski ribolov na slatkim vodama, od čega je 25 ovlaštenika registrirano za obavljanje gospodarskog ribolova na rijeci Dunavu, a 8 ovlaštenika na rijeci Savi. Ukupan ulov svih ovlaštenika povlastica za gospodarski ribolov na slatkim vodama u 2011. godini iznosio je ukupno 51 tonu slatkovodne ribe, od čega je oko 90% ulovljeno u Dunavu, a tek 10% u Savi.

Športski ribolov na slatkim vodama u RH obavlja oko 38.500 ribiča. Ribolovno pravo ima 130 ovlaštenika ribolovnog prava, a obuhvaća gospodarenje ribljim fondom temeljem gospodarskih osnova i godišnjih planova. Gospodarenje ovim segmentom slatkovodnog ribarstva provodi se kroz športsko-rekreacijska ribolovna društva, a u 2011. godini ukupan ulov športskog ribolova na slatkim vodama iznosio je 595 tona.

Gospodarski ribolov u dijelu opskrbe tržišta slatkovodnom ribom koja je izvan uzgojnog asortimana, kao i športski ribolov u dijelu obogaćivanja turističke ponude, mogu doprinijeti razvoju ruralnog prostora, kao i osiguravanju radnih mjesta u ribolovu, preradi ribe ili popratnim turističkim sadržajima, te u očuvanju tradicionalnih, kulturoloških, ekoloških i etnoloških vrijednosti. Kako je riječ o različitim interesnim skupinama, tradicionalno postoji konflikt među gospodarskim i sportsko-rekreacijskim ribarima i ribolovcima.

2.4 Akvakultura

Akvakultura u RH je gospodarska djelatnost koja ima za cilj osigurati ekološki održiv gospodarski rast sektora ribarstva, a u dijelu marikulture, osigurati prvenstveno visokokvalitetnu i tržišno konkurentnu hranu, te doprinijeti ukupnom razvitku priobalja, otoka i kontinentalnih ruralnih krajeva.

2.4.1 Marikultura

U RH marikultura uključuje uzgoj bijele ribe, plave ribe i školjkaša. Ukupna proizvodnja u marikulturi u 2011. godini iznosila je oko 7.000 tona (Dodatak V. Tablica 5-1.). Od vrsta u uzgoju dominiraju lubin (*Dicentrarchus labrax*), komarča (*Sparus aurata*) i atlantska plavoperajna tuna (*Tunnus thynnus*)

Proizvodnja lubina i komarče doseže oko 5.000 tona godišnje. Uzgoj se odvija u plutajućim kavezima uz primjenu najmodernijih tehnologija i podrazumijeva potpuno zatvoreni uzgojni ciklus, od kontroliranog mriješta, do konzumnog proizvoda. Uzgoj je prisutan duž čitave obale, međutim najvećim se dijelom odvija na području Zadarske županije. Glavnina uzgojene bijele ribe plasira se na domaće tržište i tržište EU (Italija). Izvoz na tržište EU je prije pristupanja bio ograničen malim bescarinskim kvotama. Tijekom posljednjih godina bilježi se stalni porast u proizvodnji ovih vrsta, zahvaljujući povećanju potrošnje na domaćem tržištu, kao i stabilizaciji cijena na tržištu EU. Proizvodnja mlađi lubina i komarče odvija se u mrjestilištima (nalaze se na kopnu), a godišnje iznosi između 15.000.000 i 20.000.000 komada. Ova proizvodnja daleko je od stvarnih potreba instaliranih uzgojnih kapaciteta, pa se veliki dio mlađi uvozi iz Italije i Francuske.

Uzgoj plave ribe podrazumijeva uzgoj tuna (*Thunnus thynnus*) u plutajućim kavezima na poluotvorenim i otvorenim područjima srednjeg Jadrana, odnosno na području Zadarske i Splitsko-dalmatinske županije. Uzgoj se temelji na ulovu malih tuna iz prirode (8-10 kg) i njihovom daljnjem uzgoju do tržišne veličine (30 i više kg). Godišnja proizvodnja plavoperajne tune iznosi oko 30% (u volumenu) ukupne proizvodnje marikulture, odnosno oko 3.000 tona i namijenjena je gotovo u cijelosti japanskom tržištu. U proteklih nekoliko godine bilježi se stagnacija proizvodnje uslijed restriktivnih mjera ulova tuna.

Uzgoj školjkaša se odvija u proizvodnim područjima na kojima se zbog kontrole higijenske ispravnosti proizvoda za stavljanje na tržište provodi kontinuirani državni monitoring. U RH gotovo isključivo se uzgajaju dagnje (*Mytilus galoprovincialis*) i kamenice (*Ostrea edulis*) i to tehnologijom uzgoja na plutajućim parkovima. Uzgoj se najvećim dijelom odvija na području Malostonskog zaljeva i Malog mora, zapadne obale Istre, ušća rijeke Krke i Novigradskog mora. Školjkaši se uzgajaju primjenom tradicionalnih tehnologija, na pergolarima, a uzgoj se temelji na sakupljanju mlađi iz prirode. Za sada ne postoje mrjestilišta za školjkaše. Godišnje se proizvodi oko 2.000 tona daganja i oko 1 milijun komada kamenica (oko 50 t). Uzgoj se odvija na uzgajalištima kapaciteta većinom manjeg od 50 tona godišnje.

RH je definirala specifične kriterije za zone za akvakulturu s ciljem izbjegavanja mogućih konflikata u osjetljivim obalnim područjima. Nekoliko obalnih županija razvilo je ovakve zone uz primjenu načela integriranog upravljanja obalnim područjem, a isto načelo predviđa se primijeniti i u ostalim županijskim prostornim planovima. Ovaj pristup sastavni je dio provedbe elemenata integrirane pomorske politike, u okviru koje integriranje različitih ekonomskih aktivnosti može doprinijeti plavom rastu. S obzirom na značaj elemenata integrirane pomorske politike u predstojećem razdoblju, očekuje se da će upravo djelatnost marikulture predstavljat značajan zamašnjak razvoja sektora ribarstva u cijelosti.

Zakonodavni okvir u RH koji se odnosi na postavljanje uzgajališta morskih organizama je usklađen sa standardima EU. Procedure kojima se stječe pravo na uzgoj morskih organizama polaze od usklađenosti zahvata s prostornim planovima na regionalnoj i lokalnoj razini te prolaze kroz postupak procjene prihvatljivosti zahvata na okoliš. Na postojećim uzgajalištima se također unaprjeđuje odnos uzgajivača prema okolišu koji su, ovisno o veličini uzgajališta, dužni obavljati propisani monitoring zadanih ekoloških pokazatelja.

2.4.2 Uzgoj slatkovodne ribe

Uzgoj slatkovodnih vrsta riba obavlja se u RH na dva načina, kao uzgoj hladnovodnih (salmonidnih, pastrvskih) i uzgoj toplovodnih (ciprinidnih, šaranskih) vrsta. Najznačajnije vrste u slatkovodnom uzgoju su šaran (*Cyprinus carpio*) i kalifornijska pastrva (*Oncorhynchus mykiss*). Uzgoj šaranskih vrsta većinom podrazumijeva kontrolirani uzgoj šarana (*Cyprinus carpio*) u monokulturi ili polikulturi s drugim vrstama, od kojih su najzastupljenije bijeli amur (*Ctenopharyngodon idella*), sivi glavaš (*Hypophthalmichthys nobilis*), bijeli glavaš (*Hypophthalmichthys molitrix*), som (*Silurus glanis*), smuđ (*Stizostedion lucioperca*) i štika (*Esox lucius*). Proizvodnja je u najvećoj mjeri poluintenzivna, a proizvodni ciklus u pravilu traje tri godine.

Hladnovodni uzgoj se prvenstveno odnosi na uzgoj kalifornijske pastrve (*Oncorhynchus mykiss*) s proizvodnim ciklusom od oko dvije godine.

Glavnina proizvedene slatkovodne ribe namijenjena je domaćem tržištu, iako se posljednjih godina bilježi porast izvoza i u zemlje članice EU (Italija, Njemačka, Mađarska, i dr.) te u Bosnu i Hercegovinu, Makedoniju, Srbiju i Crnu Goru.

Ukupna proizvodnja slatkovodne ribe iznosila je u 2011. godini 6.283 tona, pri čemu se najveća količina proizvedene konzumne ribe odnosila na šarana (2.891 tona) i pastrvu (2.489 tona) (Dodatak V. Tablica 5-2.). Pad proizvodnje u 2010. godini potrebno je sagledati u kontekstu uvođenja nove statističke metodologije u prikupljanju podataka, dok se u 2011. godini bilježi porast proizvodnje slatkovodne ribe u odnosu na prethodnu godinu. U RH trenutno je registrirano 28 toplovodnih i 27 hladnovodnih ribnjaka. Ukupne proizvodne površine toplovodnih ribnjaka iznosile su u 2011. godini 9.721 ha, a hladnovodnih 61.361 m²⁴.

Predviđa se u narednom razdoblju značajne aktivnosti usmjeriti ka registraciji brojnih malih ribnjaka koji se nalaze u okviru obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava i koja se kao takva u RH pojavljuju tek u nekoliko zadnjih godina. Takvi ribnjaci imaju komparativnih prednosti u smislu dodatnog potencijala razvoja slatkovodne akvakulture, a posebice u kontekstu doprinosa seoskom (ruralnom) turizmu

Toplovodni ribnjaci koji sukladno EU propisima i smjernicama predstavljaju područja velike prirodne vrijednosti, proglašeni su dijelom Ekološke mreže RH (Uredba o proglašenju ekološke mreže Republike Hrvatske „Narodne novine“, broj 109/07), a također su uvršteni u prijedlog EU ekološke mreže NATURA 2000 za RH. Radi se o velikim ribnjacima s niskim intenzitetom gospodarenja koji

⁴ RH će izmijeniti sustav prikupljanja podataka počevši s podacima za 2013. godinu

sadrže izrazito visoku raznolikost vrsta i stanišnih tipova, predstavljaju međunarodno važna područja za selidbu ptica močvarica te značajno obogaćuju krajobraznu raznolikost okolnog prostora.

Procedure kojima se stječe pravo na uzgoj riba i drugih vodenih organizama podrazumijevaju usklađenost s prostorno-planskom dokumentacijom na regionalnoj i lokalnoj razini te prolaze kroz postupak procjene prihvatljivosti zahvata na okoliš. Djelatnost uzgoja ribe i drugih vodenih organizama mora se odvijati sukladno uvjetima definiranim u postupku odobravanja djelatnosti, a koji uključuju i praćenje ekoloških pokazatelja.

2.5 Prerada i tržište

Sektor prerade obuhvaća relativno mali broj prerađivača, osobito kada je riječ o pridnenim vrstama, jer se najveći dio ukupnog ulova plasira na tržište u svježem stanju. Mala plava riba osnovna je sirovina tradicionalnoj prerađivačkoj industriji koja se nekoć temeljila prvenstveno na konzerviranju. Konzerviranje u posljednjih 5 godina bilježi pad, koji je kompenziran povećanjem proizvodnje soljene ribe (inćuna) i smrznute ribe.

Za djelatnost prerade ribe, sukladno NKD-u (DA 152), u RH u 2011. godini bilo je registrirano 76 tvrtki (trgovačkih društava), od kojih je aktivnih njih 70. Potrebno je istaknuti da ovi podaci ne obuhvaćaju obrte, već isključivo trgovačka društva, te da ne obuhvaćaju tvrtke koje su kao primarnu djelatnost registrirale neki drugi oblik djelatnosti - najčešće trgovinu, proizvodnju ili ribarstvo.

Do poteškoća u modernizaciji proizvodnje u ovom segmentu tijekom pretpristupnog razdoblja došlo je zbog činjenice da su samo tvrtke i obrti bez izvoznog broja (oni koji nisu bili na popisu odobrenih objekata EU) mogli podnijeti zahtjev za sufinanciranje iz pretpristupnih fondova, čime je spriječena modernizacija proizvodnje financiranjem iz tih fondova. Modernizacijom bi se utjecalo na proširenje asortimana proizvodnje na proizvode ribarstva veće dodane vrijednosti, ekonomičnije i efikasnije poslovanje, dugoročnu stabilnost te rast i razvoj cjelokupnog ribarskog sektora.

Sustav trženja u RH počiva na ribarskim zadrugama i registriranim prvim kupcima (trgovci i veletrgovci). Prva prodaja se smije obavljati samo registriranim prvim kupcima. U 2012. godini 1.039 prvih kupaca bila su upisana u odgovarajući Registar MP-UR. Razvoj sustava ribarskih luka, otkupnih stanica i veletržnica dodatno doprinosi boljoj organizaciji tržišta proizvoda ribarstva i stavlja pod nadzor i kontrolu, prvenstveno segment ribolova.

Kanali prodaje i organizacija tržišta razlikuju se za bijelu i plavu ribu. Najveći udio ulova bijele ribe (kočarski ribolov, ribolov mrežama potegačama i sl.) nakon prve prodaje namijenjen je izvozu (tržište EU), dok ulov male plave ribe predstavlja i sirovinu za konzerve, industriju soljenja i hranu u uzgoju tuna. Zbog prirodnih fluktuacija količina ulova, te razlika u sastavu lovina, u pojedinim mjesecima tijekom godine dolazi do zasićenosti tržišta te uslijed nemogućnosti skladištenja stvara određene poteškoće u trženju za dio ulova. Nemogućnost odgovarajućeg skladištenja ribe i njihova povlačenja s tržišta predstavlja značajan čimbenik na tržištu.

Kod prodajnih kanala ribe iz uzgoja, tijekom nekoliko proteklih godina zabilježene su značajne promjene, u smislu da se prodaja sve više ostvaruje putem velikih trgovačkih lanaca, a sve manje putem ribarnica. Školjkaši iz uzgoja plasiraju se na tržište isključivo putem registriranih distribucijskih centara.

2.6 Inspekcija, kontrola i prikupljanje podataka

Sektor za nadzor i kontrolu ribarstva MP - UR nadležan je za provedbu kontrole i nadzora temeljem Zakona o morskom ribarstvu i Zakona o slatkovodnom ribarstvu. Ove aktivnosti trenutno provodi 26 ribarskih inspektora i 6 skipera. Navedeni broj djelatnika nije dovoljan te je u planu zapošljavanje 11 novih inspektora.

Osim ribarske inspekcije, u pogledu nadzora i kontrole, RH ima ustrojen sustav koordinacije različitih tijela koja su temeljem Zakona o morskom ribarstvu ovlaštena za obavljanje ovih poslova. Najznačajnija ostala tijela na koja su prenesene ovlasti nadzora i inspekcije su ministarstvo nadležno za unutarnje poslove, ministarstvo nadležno za pomorstvo i Obalna straža.

UR, Sektor za nadzor i kontrolu ribarstva izrađuje godišnji i višegodišnji plan ribarske inspekcije i nadzora te je zadužen za koordinaciju i objedinjavanje izvješća i izradu odgovarajućih planova inspekcije i nadzora u morskom ribarstvu za ribarsku inspekciju te za druga tijela na koja su prenesene ovlasti temeljem nadležnog Zakona.

U okviru UR uspostavljen je Ribarstveni monitoring centar (Fisheries monitoring centre - FMC) koji obuhvaća i cjelokupan sustav satelitskog praćenja plovila (VMS). FMC je također odgovoran za prijem i prijenos svih elektroničkih podataka koji proizlaze iz različitih obveza vezanih uz elektroničke evidencije podataka i izvještavanje.

Po pitanju športskog i rekreacijskog ribolova na tunu i tunama slične vrste važno je istaknuti da je isti reguliran nacionalnom kvotom (koja je u okviru godišnje kvote za RH) te sustavom dozvola za športski i rekreacijski ribolov. Hrvatski športski ribolovni savez organizator je svih natjecanja, a svaki sudionik mora imati odgovarajuću dozvolu za športski ribolov. Na svakom športskom natjecanju prisutan je ribarski inspektor, dok se uzorkovanje tuna vrši od strane Instituta za oceanografiju i ribarstvo (u daljnjem tekstu: IOR). Sve dozvole za rekreacijski ribolov izdaju se elektronski, a sve osobe ovlaštene po Zakonu o morskom ribarstvu imaju pristup bazi podataka izdanih dozvola. Dinamika kontrola na moru (za sve oblike ribolova, uključujući i rekreacijski) definirana je godišnjim Planom rada ribarske inspekcije.

Podaci o ribarstvu posljednjih nekoliko godina prikupljani su putem brojnih godišnjih programa prikupljanja podataka i praćenja stanja živih bogatstava. Ove programe provode UR i IOR, a izrađuju se na godišnjoj bazi. Nacionalni program prikupljanja podataka u ribarstvu počeo se provoditi u 2012. godini, a 2013. godine u cijelosti je usklađen sa odredbama pravne stečevine. Nacionalni program prikupljanja podataka u ribarstvu zamijenit će dosadašnje pojedinačne programe i istraživanja navedene u poglavlju 2.6.1. Istraživanje i praćenje.

U skladu s odredbama Uredbe (EZ) br. 1921/2006 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. prosinca 2006. godine o podnošenju statističkih podataka o iskrcaju proizvoda ribarstva u državama članicama kojom se opoziva Uredba Vijeća (EEZ) br. 1382/1991 (SL L 403, 30.12.2006.), RH je uspostavila odgovarajuće poveznice među nadležnim tijelima (Državni zavod za statistiku RH i MP) kako bi se osiguralo dostavljanje statističkih podataka na uniforman način. RH je još 2000. godine uvela obavezu vođenja očevidnika o ribolovnim aktivnostima svim ovlaštenicima povlastice za gospodarski ribolov. Prema odredbama nacionalnog zakonodavstva, svi ovlaštenici povlastice koji obavljaju ribolovne aktivnosti plovilima duljim od 10 m obvezni su voditi i dostavljati očevidnik. Očevidnik mora uvijek biti na plovilu za vrijeme obavljanja ribolovnih aktivnosti, kako bi se u bilo kojem trenutku omogućila inspekcija i kontrola u ovom dijelu. Očevidnik sadrži podatke o ulovu i iskrcaju po vrsti i količini. Podaci koji se unose su: ime i registracija plovila, CFR, informacija o ovlaštenicima povlastice, datum/sat/luka isplovljavanja, datum/sat i luka iskrcaja, tip alata i količina, vrijeme provedeno u ribolovnoj aktivnosti, ribolovna zona u kojoj je ostvaren ulov, podaci o ulovu, podaci o otpadu, podaci o iskrcaju – iskrcajna deklaracija. U dodatku na obaveze koje proizlaze iz Mediteranske uredbe, podaci o ulovu preko 10 kg moraju biti uneseni u očevidnik za sve vrste. Vrste čiji je ulov manji od 10 kg registriraju se u očevidniku pod kategorijom *ostalo*. Iznimno, postoji 16 vrsta koje se moraju unijeti u očevidnik bez obzira na ulovljenu količinu i to su: *Spicara sp.*, *Lophius sp.*, *Homarus gammarus*, *Engraulis encrasicolus*, *Palinurus elaphas*, *Zeus faber*, *Arca noae*, *Eledone sp.*, *Merluccius merluccius*, *Sprattus sprattus*, *Maja squinado*, *Sardina pilchardus*, *Mullus barbatus*, *Mullus surmuletus*, *Nephrops norvegicus* i *Scorpaena sp.* Svaki ovlaštenik povlastice dužan je MP-u dostaviti očevidnik ne kasnije od 48 sati nakon iskrcaja. Djelatnici MP (u Područnim jedinicama) unose podatke iz očevidnika u bazu podataka. Baza podataka vodi se prema ovlašteniku povlastice i prema plovilu (povezano s Registrom ribarske flote).

Ovlaštenici povlastice koji vrše ribolovne aktivnosti plovilom većim od 10 m obavezni su po iskrcaju ispuniti iskrcajnu deklaraciju i kopiju iste dostaviti MP ne kasnije od 48 sati nakon iskrcaja, a svi originali moraju biti dostavljeni MP do 15 dana u mjesecu nakon mjeseca u kojem je ulov iskrcan.

Ovlaštenici povlastice koji obavljaju ribolovne aktivnosti plovilima manjima od 10 m imaju obavezu ispunjavanja i dostavljanja Izvješća o ulovu. Podaci koji se unose u Izvješće o ulovu uključuju: ime i registraciju plovila, serijski broj povlastice, podatke o ovlašteniku povlastice i plovilu, matična luka, datum/sat isplovljavanja, datum/sat uplovljavanja, korištene alate, ribolovne zone gdje je ulov ostvaren, ulov (po vrsti i količini). Izvješće o ulovu vodi se u formi knjige s numeriranim stranicama, a svaka stranica ima dvije kopije. Izvješća se dostavljaju MP mjesečno, a podaci se u Izvješće moraju unositi po ostvarenom ulovu (svakodnevno). Moraju se unijeti sve vrste bez obzira na ulovljenu količinu. Ukoliko ukupni ulov po plovilu premašuje 300 kg male plave ribe ili prelazi 50 kg demerzalne ribe, postoji obaveza vođenja očevidnika bez obzira na duljinu plovila.

Prva prodaja ulova u RH mora se odvijati na mjestima određenima za prvu prodaju. Iznimno, prva prodaja može se odraditi i mimo mjesta koje određeno kao mjesto prve prodaje samo u slučaju ako je prvi kupac registriran i dostavi informaciju o prvoj kupnji u roku od 48 sati. Mogućnost da se iskrcaj dogodi u nekoj drugoj zemlji koja nije država-zastava (RH) predviđena je, ali takva situacija još nije zabilježena. Registrirana i definirana mjesta prve prodaje imaju obavezu dostave podataka o prvoj prodaji MP u roku od 48 sati od izvršene prve prodaje. U slučajevima kada se prva prodaja odvija na mjestima koja nisu registrirana kao mjesta prve prodaje, prvi kupac je dužan dostaviti informaciju o prvoj prodaji prije daljnjeg prodavanja robe, ali nikako ne kasnije od 48 sati nakon same prve prodaje.

Aktivnost flote, ulov, iskrcaj i trženje proizvoda morskog ribarstva u RH prati se pomoću velikog broja instrumenata koji uključuju elektronsku komunikaciju. Uvođenje elektroničkog sustava te povezivanje baza podataka o povlasticama, registra flote, baza podataka o ulovu i iskrcaju, registra prvih kupaca, baze podataka o prvoj prodaji i VMS sustava omogućilo je unakrsnu provjeru brojnih podataka.

S obzirom na zemljopisna obilježja i tradiciju u RH, određen je relativno velik broj iskrcajnih mjesta. To otežava fizičku provjeru ulova/iskrcaja/podataka o prodaji, te je iznalaženje adekvatnog rješenja u ovom dijelu jedan od prioriteta. Kako bi se olakšala *on-the-spot* kontrola i povećala pokrivenost inspekcijskih aktivnosti na licu mjesta, RH je usvojila elektronički sustav koji ukazuje na nepodudarnost među podacima i moguće nepravilnosti. Inspekcija na terenu planira se i provodi temeljem procjene rizika i mogućeg broja prekršaja u odnosu na količinu iskrcaja i/ili broja plovila koja djeluju u nekoj luci.

RH je instalirala uređaje za dostavu elektronskih očevidnika (uključujući i iskrcajne deklaracije i deklaracije o prekrcaju) na plovila preko 15 metara. Flota plovila preko 15 m opremljena je VMS uređajima.

RH do sada nije sustavno prikupljala socio-ekonomske podatke. Podaci poput broja zaposlenih, podataka specifičnih za spol, te podataka o prihodima i rashodima prikupljali su se sporadično i to uglavnom u okviru provedbe pojedinih projekata te se kao takvi ne mogu koristiti za sustavne analize. Podaci koji će se prikupiti do kraja 2013. godine u okviru provedbe socio-ekonomske komponente Nacionalnog plana prikupljanja podataka u ribarstvu, bit će dostupni za sustavne socio-ekonomske analize u 2014. godini.

2.6.1 Istraživanje i praćenje

Najznačajnija znanstvena institucija za ribarstvo u RH je IOR.

Stanje gospodarskog pridnenog (kočarskog) ribolova prati se projektom *DemMon*, stanje pelagičkog ribolova (ulov sitne plave ribe) projektom *PeriMon*, priobalni ribolov kroz projekt *PRIMO*, te praćenje ulova i uzgoja tuna (*PUT*).

Uz ova navedena istraživanja i praćenja gospodarskog ribolova, stalno se prati i stanje obnovljivih resursa u moru i to kroz znanstvene ekspedicije *MEDITS* (program praćenja stanja pridnenih naselja) i *MEDIAS* (program praćenja stanja pučinskih naselja ehodetekcijom). Oba istraživanja su međunarodnog karaktera i u njima sudjeluju sve europske mediteranske zemlje koristeći se ujednačenom metodologijom prikupljanja i obrade podataka.

DemMon, projekt za monitoring i gospodarenje demerzalnim resursima uz istočnu obalu Jadrana - teritorijalno more RH, uspostavljen je 2002. godine.. Pokrenut je s ciljem opisivanja stanja kočarskog ribolova i davanja preporuka za uspostavu dugoročno održivog gospodarenja. Obuhvaća prikupljanje ribarstvenih, bioloških i dijelom socioekonomskih podataka o kočarskom ribolovu u RH. Uzorkovanja se obavljaju na gospodarskim ribolovnim plovilima u cijelom ribolovnom moru RH, te na najvažnijim iskrcajnim mjestima. Prikupljeni podaci služe kao znanstvena podloga za predlaganje mjera regulacije ribolova i zaštite obnovljivih pridnenih resursa ribolovnog mora RH.

PeriMon, projekt za monitoring i gospodarenje pelagičkim resursima uz istočnu obalu Jadrana-teritorijalno more RH, uspostavljen je 2008. godine te se nastavio na projekt *PelMon VPA* koji je uspostavljen od 2006. godine. Cilj projekta je opisati kvalitativni i kvantitativni sastav lovina komercijalnog plivaričarskog ribolova u RH, opisati osnovne socio-ekonomske značajke ovoga tipa ribolova, za gospodarski najvažnije vrste komercijalnog ribolova (srdela i inćun) opisati populacijsku strukturu, što uključuje dužinski i maseni sastav populacija, opisati selektivnost plivarice u smislu ulova ne ciljanih vrsta i ulova jedinki ispod minimalne lovne dužine, opisati kvalitativni i kvantitativni sastav prilova u plivaričarskim lovinama, dati preporuke za buduće gospodarenje i zaštitu obnovljivih pelagičnih resursa u ribolovnom moru RH.

MEDIAS, ranije *PELMON*, se provodi kontinuirano od 2002. godine i obuhvaća istraživanja cijelog ribolovnog mora RH, a paralelna istraživanja obavlja i Italija uz zapadnu obalu Jadrana. Osnovni cilj ovoga programa je dolazak do važnih bioloških spoznaja o ekosustavu pelagijala, s posebnim naglaskom na gospodarski važne vrste sitne plave ribe.

Stalni program procjene stanja priobalnih naselja riba i drugih morskih organizama u lovištima gdje je dozvoljen ribolov tradicionalnim ribolovnim alatima provodi se od 2007. godine. Cilj istraživanja je dobiti cjelovitu sliku stanja bio-zaliha priobalnih naselja gospodarski značajnih vrsta riba i drugih morskih organizama ribolovnih područja uzduž hrvatske obale Jadranskog mora. Istraživanja se obavljaju analizom gospodarskog ulova kod obavljanja gospodarskog ribolova na ciljanim ribolovnim područjima, u suradnji s profesionalnim ribarima. Također, tijekom istraživanja vrši se analiza ulova ostvarena uglavnom mrežama stajaćicama.

Projekt *MEDITS* predstavlja sustavni i permanentni program praćenja stanja kočarskih naselja Mediterana i Jadranskog mora. Projekt je međunarodnog karaktera. Pokrenut je 1993. godine na inicijativu EK, a RH je projektu pristupila 1996. godine. *MEDITS* među ostalim omogućuje izradu karata rasprostranjenosti vrsta, procjene biomase, lociranje rastilišta i mrjestilišta, što u konačnici čini osnovu za ocjenjivanje stanja gospodarski najvažnijih vrsta na području Sredozemnog i Jadranskog mora, te za izradu nacionalnih i međunarodnih planova upravljanja pridnenim resursima.

Sva gore navedena istraživanja obuhvaćena su Nacionalnim programom prikupljanja podataka od 2013. godine.

Osim ovih, valja spomenuti još neka međunarodna znanstvena istraživanja, kao na primjer *UWTV Survey* i *Deep Sea Survey*. *UWTV Survey* predstavlja istraživanje otvorenog srednjeg Jadrana korištenjem podvodnih kamera s ciljem opisivanja stanja populacije škampa. U istraživanja u sklopu ovoga projekta sudjeluju IOR i Consiglio Nazionale delle Ricerche (Nacionalno vijeće za istraživanje) iz Ancone. Također, ova dva instituta sudjeluju i u ekspediciji *SOLEMON*, koja za cilj ima opisivanje stanja lista i drugih plosnatica u Jadranskom moru. Međunarodno istraživanje *Deep Sea Survey*, obuhvaća istraživanja najdubljih dijelova Jadranskog mora (dublje od 1.000 metara), a provodi se s ciljem opisa dubokomorskih zajednica i istraživanja mogućnosti njihove eventualne eksploatacije. U

istraživanjima sudjeluju relevantni znanstveni instituti svih jadranskih zemalja, a sve pod pokroviteljstvom projekta *FAO AdriaMed*.

FAO regionalni projekt AdriaMed (*Scientific collaboration to support responsible fisheries in the Adriatic*) koji od 1999. uključuje znanstvenike svih jadranskih zemalja pruža opći okvir koordinacije unutar kojeg se provode brojne istraživačke aktivnosti (uključujući i kalibracije i obuku znanstvenika).

Dodatna znanstvena istraživanja provode se u svrhu predlaganja mjera upravljanja i planiranja u marikulturi.

2.7 Edukacija i usavršavanje

U RH postoji sustav edukacije za osposobljavanje pomoraca u okviru nadležnosti ministarstva nadležnog za pomorstvo. Osim osnovnih uvjeta za stjecanje osposobljenosti za rad na ribarskim plovilima, definiran je i uvjet stručne osposobljenosti koja se stječe sukladno propisima koji uređuju ribarstvo (uvjerenje se stječe nakon položenog ispita koji se održavaju u organizaciji regionalnih ureda UR). Time je definirano koji članovi posade, uz zadovoljavanje propisa o plovidbi, moraju zadovoljiti i propise koji uređuju područje ribarstva.

Tehničko, preddiplomsko i postdiplomsko obrazovanje vezano uz ribarstvenu struku u RH uključuje:

- Srednja nautička škola u Splitu – stjecanje tehničke naobrazbe u ribarstvenoj struci
- Sveučilište u Splitu u okviru kojeg djeluju Pomorski fakultet te Sveučilišni odjel za studije mora. U okviru Pomorskog fakulteta postoje preddiplomski i diplomski studiji pomorske nautike, brodstrojarstva, Pomorske elektrotehničke i informatičke tehnologije, Pomorske tehnologije jahta i marina i pomorski menadžment. Osim navedenih u dijelu diplomskih studija na spomenutom fakultetu postoji i studij pomorskih sustava i procesa. U okviru Sveučilišnog odjela za studije mora također postoje preddiplomski i diplomski studiji biologija i ekologija mora i morsko ribarstvo te međusveučilišni poslijediplomski sveučilišni studijski program - primijenjene znanosti o moru.
- Sveučilište u Zagrebu: drugostupnička razina u ribarstvenoj struci, sveučilišni specijalist u ribarstvu i doktorski studij u poljoprivrednim znanostima.
- Sveučilište u Dubrovniku: doktorski studij u primijenjenim znanostima o moru.

2.8 Potpore tijekom pretpristupnog razdoblja i stečeno iskustvo

2.8.1 Nacionalni sustav potpora sektoru ribarstva

Tijekom proteklog desetljeća u RH su se primjenjivali različiti modeli potpora sektoru ribarstva. Ukupni proračun namijenjen sektoru bio je relativno stabilan na godišnjoj razini i kretao se od oko 100.000.000,00 HRK (13.500.000,00 EUR) godišnje. Sustav potpora je uključivao različite modele potpore dionicima sektora, kao i tržišne mehanizme te sredstva za programe praćenja stanja resursa, jačanje sustava prikupljanja podataka i nadležnih službi za inspekciju i kontrolu.

Među modelima potpore dionicima sektora, najznačajniji modeli odnose se na model nacionalne strukturne potpore sektoru slične mjerama EFR-a kao i neki modeli državne potpore. Po pitanju modela državne potpore, među najvažnijima su mjere potpore uspostavi i funkcioniranju ribarskih zadruga (isplaćeno 5.341.592,63 HRK odnosno 733.735,25 EUR u 2012.), te potpora za održavanje ekosustava ribnjaka (isplaćeno 9.841.027,01 HRK odnosno 1.351.789,42 EUR u 2012.).

Pravna osnova za modele nacionalne strukturne potpore sektoru bila je sadržana u Zakonu o strukturnoj potpori i uređenju tržišta u ribarstvu („Narodne novine“, broj 153/09, 127/10 i 50/12) koji

je usvojen 2009. godine⁵. Temeljem ovoga Zakona, MP-UR po prvi je put uvelo mjere strukturne potpore u sektor ribarstva u 2010. godini u vidu objave niza pravilnika specifičnih za svaku pojedinu mjeru. Osnovna ideja bila je promovirati mehanizam strukturne potpore kao novi model potpore sektoru ribarstva u RH, što je bio novitet kako za dionike sektora tako i za nadležnu administraciju. S tom je namjerom UR preuzela upravljačku ulogu, a time i odgovornost za definiranje osnovnih elemenata svake od nacionalnih mjera strukturne potpore, uključujući i kriterije prihvatljivosti i kriterije odabira, dok je Agenciji za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju (u daljnjem tekstu: APPRRR) dodijeljena uloga tehničke provedbe mjera, što je uključivalo niz koraka počevši od objave natječaja do završne isplate korisnicima potpore. Imajući u vidu opisani institucionalni ustroj za provedbu modela nacionalne strukturne potpore sektoru ribarstva, UR i APPRRR su u uskoj suradnji razvili su odgovarajuće procedure što je rezultiralo stjecanjem relevantnog znanja i iskustva, a što je ključno za uspješnu provedbu OP-a za ribarstvo.

Još jedna značajna lekcija naučena iz perioda provedbe modela nacionalne strukturne potpore sektoru ribarstva odnosi se na same dionike sektora. U tom smislu, smatra se kako je primarni cilj uspostave i provedbe nacionalnih mjera strukturne politike – privikavanje korisnika na mjere i mehanizme koji se primjenjuju u provedbi EFR-a - uspješno postignut što potvrđuju i broj podnositelja, broj korisnika i utrošeni iznosi (Tablica 3). Ista tablica predstavlja „evoluciju“ modela strukturnih mjera kroz trogodišnje razdoblje provedbe pri čemu se odgovarajućom analizom dolazi do sljedećih zaključaka:

Opći zaključci:

- Razvidan je utjecaj ekonomske krize što se manifestiralo kao ograničavajući investicijski potencijal korisnika, osobito malih investitora, u 2012. godini u odnosu na prethodne godine. Ova se činjenica reflektira u smanjenju ukupnog iznosa potpore isplaćenog korisnicima kao i u smanjenju prosječne vrijednosti projekata u gotovo svim provedenim mjerama (osim u mjeri razvoja marikulture).
- Utvrđen je visoki postotak prijava koje su u skladu sa zahtjevima postavljenima za svaku pojedinu mjeru što pokazuje relativno dobru pripremljenost podnositelja prijava. Ovaj je udio veći za mjeru „Investicije na plovilima u gospodarskom ribolovu na moru“ (prosječno 80%) dok je neznatno niži u mjerama ulaganja u razvoj marikulture i slatkovodne akvakulture (prosječno 70%).
- S obzirom na ograničenja nacionalnog proračuna, u provedbi mjera su postavljane gornje granice iznosa potpora po korisniku. Analiza pokazuje da je navedeno predstavljalo značajan ograničavajući čimbenik za potencijalne korisnike, posebice i stoga što je sustav provedbe modela strukturne potpore podrazumijevao da se investicije moraju u cijelosti realizirati prije odobrenja isplate potpore. Osim toga, apsorpcijski je kapacitet, osobito u dijelu marikulture i slatkovodne akvakulture, bio značajno veći od intenziteta potpore i udjela sufinanciranja, a što je vidljivo iz činjenice da je vrijednost pojedinih projekata (primjerice 6.500.000,00 HRK odnosno oko 900.000,00 EUR) bila nekoliko puta veća od iznosa maksimalne potpore (1.400.000,00 HRK odnosno oko 200.000,00 EUR).

Zaključci specifični za pojedine mjere:

Investicije na plovilima u gospodarskom ribolovu na moru

- Porast broja korisnika modela strukturne potpore sektoru ribarstva tijekom trogodišnjeg razdoblja provedbe ukazuje na postojanje interesa ribara za ovu mjeru;
- Ukupan broj korisnika potpore u okviru ove mjere (<300) sudjeluje s preko 50% ukupnog prijavljenog ulova u Hrvatskoj, a istovremeno taj isti broj korisnika predstavlja samo 10 do

⁵ Zakon o strukturnoj potpori i uređenju tržišta u ribarstvu („Narodne novine“, broj 153/09, 127/10 i 50/12) prestao je važiti sa stupanjem na snagu Zakona o morskom ribarstvu („Narodne novine“, broj 81/13) koji je preuzeo njegove odredbe.

15% broja vlasnika/ovlaštenika povlastica za gospodarski ribolov na moru. Ova činjenica pokazuje da su korisnici ove mjere bili ribari koji u potpunosti ovise o ribolovnim aktivnostima, a koji su upravo i bili ciljana skupina

- Prosječni iznos dodijeljene potpore po korisniku u okviru ove mjere bio je relativno nizak, ali stabilan. Iznosio je 29.750,88 HRK (4.083,17 EUR) u 2010. godini, nakon čega je porastao na 34.328,43 HRK (4.617,63 EUR) u 2011., a onda potom smanjen na 30.683,18 HRK (4.081,65 EUR) u 2012. godini.

Investicije na plovilima u gospodarskom ribolovu na slatkim vodama

- U okviru ove mjere primijećen je slab interes potencijalnih korisnika, što je uz činjenicu da postoji tek mali broj potencijalnih korisnika (njih 33), glavni razlog da je predmetna mjera u potpunosti izostavljena iz provedbe strukturnih mjera u 2012. godini.

Investicije u razvoj marikulture i slatkovodne akvakulture

- Primijećeno je smanjenje ukupnog broja korisnika u okviru ovih mjera, a što se može objasniti smanjenjem investicijskog potencijala uzrokovanog ekonomskom krizom, posebice kod uzgajališta malog kapaciteta;
- Prosječni iznos dodijeljene potpore po korisniku u 2010. godini bio je 176.668,00 HRK (24.246,83 EUR), nakon čega je porastao na 405.449,24 HRK (54.538,35 EUR) u 2011. godini. U 2012. godini provedene su mjere posebno za razvoj slatkovodne akvakulture, a posebno za razvoj marikulture, te je prosječni iznos dodijeljene potpore po korisniku, gledajući ukupni iznos isplaćene potpore u obje mjere bio 305.441,14 HRK (40.631,55 EUR).

Investicije u prerađivačke kapacitete

- Broj korisnika ove mjere se smanjio, a iznos ukupne potpore bio je nizak što se može objasniti postojanjem slične mjere u okviru IPARD programa, mjere 103 (vidi dalje u tekstu). Mjera nacionalne strukturne potpore je bila zamišljena kao svojevrsna dopuna IPARD-u, kao i mjera za one investicije u prerađivačke kapacitete koje nisu prihvatljivi u okviru IPARD mjera.
- Također, u usporedbi s IPARD programom, nacionalna potpora riboprerađivačima je podrazumijevala značajno manji iznos potpore te je time vjerojatno bila manje privlačna potencijalnim korisnicima (maksimalni iznos potpore u okviru modela nacionalne strukturne potpore bio je 500.000,00 HRK (68.681,32 EUR) dok je u okviru IPARD mjere maksimalni iznos potpore bio do 10.095.000,00 HRK (1.500.000,00 EUR).

Tablica 3. Provedba nacionalnih strukturnih potpora u razdoblju od 2010. do 2012. godine

STRUKTUNA MJERA	PRIJAVA ZA POTPORU			UKUPAN IZNOS ISPLAĆENE POTPORE (HRK)	UKUPAN IZNOS ISPLAĆENE POTPORE (EUR)**
	PODNESENO	ODOBRENO	ISPLAĆENO		
2010.					
Provedba regionalnog programa promatrača na uzgajalištima tuna i ribarskim plovilima	11	11	11	1.347.551,85	184.945,01
Investicije na plovilima u gospodarskom ribolovu na moru	225	192	177	5.265.906,14	722.720,27
Razvoj akvakulture	26	19	18	3.180.023,94	436.442,98
Investicije na plovilima u gospodarskom ribolovu na slatkim vodama	1	0	0	0,00	0,00
UKUPNO	263	222	206	9.793.481,93	1.344.108,26
2011.					
Investicije na plovilima u gospodarskom ribolovu na moru	286	252	239	8.204.494,76	1.103.614,42
Razvoj akvakulture	25	16	16	6.487.187,78	872.613,64
Razvoj riboprerađivačke industrije	15	13	13	2.367.732,52	318.491,73
Investicije na plovilima u gospodarskom ribolovu na slatkim vodama	1	1	1	46.762,36	6.290,16
UKUPNO	327	282	269	17.106.177,42	2.301.009,95
2012. (stanje na dan 21. kolovoz 2013.)					
Investicije na plovilima u gospodarskom ribolovu na moru	299	258	246	7.548.063,56	1.004.087,02
Razvoj slatkovodne akvakulture	6	3+1	3+1*	1.789.791,64 + 135.823,44*= 1.925.615,08	238.088,42 +18.068,02= 256.156,44
Razvoj marikulture	12	9+1	9+1*	2.242.460,77 + 108.100,10*=2.350.560,87	298.305,09 +14.380,10= 312.685,19
Razvoj riboprerađivačke industrije	10	10	10	1.571.386,92	209.034,97
UKUPNO	327	280+2*	268+2*	13.151.702,89 + 243.923,54*= 13.395.626,43	1.749.515,50 +32.448,12=1.781.963,62

* uvjetno odobreno, ali još ne isplaćeno

** prema godišnjim prosjecima srednjih deviznih tečajeva Hrvatske narodne banke

2.8.2 Programi pretpristupne pomoći

Pretpristupna potpora dionicima sektora

Za razliku od većine drugih sektora u Republici Hrvatskoj, ribarski sektor nije profitirao od sektorski specifičnog pretpristupnog programa koji bi predstavljao pretpristupnu „vježbu“ provedbe strukturnog mehanizma u ribarstvu. Umjesto toga, neke od mjera namijenjene dionicima sektora ribarstva uvrštene su u pretpristupni program IPARD za razdoblje 2007.-2013. godine. Ovo se odnosi na mjeru 103 “Investicije u preradu i trženje poljoprivrednih i ribljih proizvoda u svrhu restrukturiranja tih aktivnosti i dostizanja standarda Unije“ i mjeru 302 “Diversifikacija i razvoj ruralnih gospodarskih aktivnosti“.

Do travnja 2013. godine ukupno je provedeno 8 natječajâ za provedbu mjere 103 “Investicije u preradu i trženje poljoprivrednih i ribljih proizvoda u svrhu restrukturiranja tih aktivnosti i dostizanja standarda Unije”. Odobren je ukupno 51 projekt, od kojih je 13 iz sektora ribarstva što čini ukupno 25,5% ukupnog broja korisnika. Ukupna vrijednost 13 projekata iz sektora ribarstva iznosila je 152.696.892,68 HRK, dok je ukupna vrijednost odobrene potpore iznosila 76.348.446,34 HRK, što je činilo 29,4% ukupno odobrenog iznosa potpore za cijelu mjeru 103 (ukupan iznos odobrene potpore: 259.854.944,87 HRK). U trenutku izrade ovoga dokumenta nije bilo korisnika u okviru mjere 302 za kojeg bi se moglo ustvrditi da je iz sektora ribarstva ili da je projekt obuhvatio sektorski specifične aktivnosti.

Po pitanju iznosa isplaćene potpore u okviru provedbe mjere 103 IPARD programa, do travnja 2013. godine ukupno je korisnicima isplaćeno 88.813.201,77 HRK, od čega korisnicima iz sektora ribarstva 40.878.427,48 HRK ili 46% ukupnog isplaćenog iznos.

Navedeni podaci pokazuju razinu interesa kao i apsorpcijski kapacitet riboprerađivačke industrije, bez obzira na vrlo zahtjevnu proceduru i pravila provedbe IPARD mjera. Također je važno istaknuti činjenicu da je mjera 103 također dostupna i drugim prerađivačkim sektorima unutar prerađivačke industrije hrane, i to sektorima mlijeka i mljekarstva, mesa, prerade voća i povrća, vinarstva i maslinovog ulja – što uz sektor ribarstva uključuje ukupno 6 sektora.

Neupitno je kako je IPARD program odigrao važnu, ali prilično ograničenu ulogu u pripremi za provedbu strukturne politike Unije nakon pristupanja. Ipak, iskustva stečena tijekom pretpristupnog razdoblja smatraju se dugoročno vrijednima.

Tablica 4. *Provedba IPARD programa u sektoru ribarstva (stanje na dan 04. travnja 2013. godine)*

Broj ugovorenih projekata	Ukupna vrijednost investicije (HRK)	Ukupna vrijednost odobrene potpore (HRK)	Udio EU (HRK)
Mjera 103			
51	519.712.786,56	259.854.944,87	194.891.208,60
Projekti u okviru mjere 103 iz sektora ribarstva			
13	152.696.892,68	76.348.446,34	57.261.334,75

Institucionalno jačanje

Od 2001. godine Republika Hrvatska jača svoje institucije uz pomoć pretpristupnih programa pomoći EU – CARDS program tijekom razdoblja 2001.-2004., koji je zamijenjen programima PHARE, ISPA i SAPARD tijekom razdoblja 2005.-2006. i u konačnici jedinstveni Instrument pretpristupne pomoći (eng. *Instrument for pre-accession assistance*) IPA od 2007. godine. Tijekom promatranog razdoblja, hrvatska ribarstvena administracija bila je korisnik brojnih pretpristupnih projekata (popis projekata nalazi se u Dodatku VII.) te je uz pomoć istih značajno osnažila svoje administrativne kapacitete.

Korist od sudjelovanja u ovim projektima nadilaze njihovu financijsku vrijednost. Osim institucionalnog jačanja administracije nadležne za sektor ribarstva što je jasan rezultat svakog od provedenih projekata, hrvatska je ribarstvena administracija stekla neprocjenjivo iskustvo u programiranju, izradi tehničke dokumentacije i provedbi različitih tipova ugovora: ugovora za nabavu usluga (Twinning projekti i projekti tehničke pomoći), ugovora za nabavu roba i ugovora za nabavu usluga izvođenja radova. Ovo je pridonijelo tome da ribarstvena administracija bude prepoznata kao jedna od najuspješnijih sektorskih administracija unutar agrokompleksa – i to ne samo s aspekta postotka odobrenih projekata u odnosu na prijavljene, već i s aspekta njihovog broja i vrijednosti. Nadalje, projekti iz pretpristupnih programa pomoći EU predstavljali su prvi susret ribarstvene administracije s mehanizmom strukturne potpore. Sudjelovanjem u provedbi projekata iz programa pretpristupne pomoći hrvatska je ribarstvena administracija stekla uvid u osnovne elemente funkcioniranja strukturnih mehanizama, kao i praktično iskustvo kroz stečeno znanje i vještine u upravljanju projektnim ciklusom.

2.9 Administrativni okvir

U lipnju 2013. godine, uspostavljeno je novo unutarnje ustrojstvo Ministarstva poljoprivrede, Uprave ribarstva, s ciljem povećanja učinkovitosti i funkcionalnosti. Uprava ribarstva se sada sastoji od dva (2) sektora i dvije (2) samostalne službe (Dodatak I. Slika 1-1.) čiji djelokrug rada obuhvaća sve segmente ZRP, i to redom:

- Služba za upravljanje EU fondovima;
- Služba za upravne poslove;
- Sektor za upravljanje, planiranje i razvoj ribarstva;
- Sektor za nadzor i kontrolu ribarstva.

Svi djelatnici Uprave ribarstva su zaposleni na temelju Rješenja o rasporedu na radno mjesto, dok su opis poslova i dužnosti za svako radno mjesto definirani Pravilnikom o unutarnjem redu MP-a (interni dokument).

Uprava ribarstva sa sjedištem u Zagrebu ima područne jedinice u svakoj od sedam (7) priobalnih županijskih centara (Pula, Rijeka, Senj, Zadar, Šibenik, Split i Dubrovnik). Također, ribarska inspekcija ima šest (6) ispostava u gradovima u kontinentalnom dijelu RH (Vukovar, Vinkovci, Osijek, Slavonski Brod, Čakovec i Koprivnica). Na čelu Uprave je pomoćnik ministra.

2.9.1 Služba za upravljanje EU fondovima

Glavne dužnosti Službe za upravljanje EU fondovima su:

- izrada strateškog, programskog i tehničkog okvira za provedbu EU fondova u ribarstvu;
- suradnja u izradi Zajedničkog strateškog okvira za korištenje EU fondova u okviru svoje nadležnosti;
- izrada i uspostava sustava upravljanja i kontrole provedbe operativnih programa za ribarstvo;
- provedba funkcija Upravljačkog tijela.

S obzirom da Služba na operativnoj razini provodi funkcije Upravljačkog tijela za OP za ribarstvo, navedeno uključuje sve definirane funkcije Upravljačkog tijela. Međutim, s obzirom na mogućnost delegiranja određenih funkcija posredničkom tijelu, neke funkcije će biti delegirane APPRRR odnosno Posredničkom tijelu Upravljačkog tijela, a što je dodatno razrađeno u odgovarajućim poglavljima ovoga dokumenta.

Tablica 5. Služba za upravljanje EU fondovima - administrativni kapaciteti

Odjel	Predviđen broj zaposlenika	Trenutni broj zaposlenika
Služba za upravljanje EU fondovima	5	4+1''
UKUPNO	5	4+1''

“ djelatnici zaposleni na određeno vrijeme

2.9.2 Služba za upravne poslove

Glavne dužnosti Službe za upravne poslove su:

- praćenje i koordinacija usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske u području ribarstva s pravnom stečevinom EU;
- pružanje stručne pravne pomoći ostalim službama u Upravi ribarstva u upravnim, prekršajnim i kaznenim postupcima, i po potrebi, vođenje upravnih postupaka, te sudjelovanje u izradi procedura u svezi zakonskih i podzakonskih akata u području ribarstva;
- postupanje po zahtjevima sudova i državnog odvjetništva, priprema odgovora na tužbe u upravnim sporovima.

Tablica 6. Služba za upravne poslove - administrativni kapaciteti

Odjel	Predviđen broj zaposlenika	Trenutni broj zaposlenika
Služba za upravne poslove	5	4
UKUPNO	5	4

2.9.3 Sektor za upravljanje, planiranje i razvoj ribarstva

Glavne dužnosti Sektora za upravljanje, planiranje i razvoj ribarstva su:

- obavljanje poslova iz područja upravljanja resursima mora i slatkih voda, akvakulture, upravljanja flotom, organizacije tržišta i državne potpore;
- predlaganje odgovarajućih mjera kako bi se osiguralo održivo upravljanje resursima u skladu s načelima ZRP, te koordinacija razvoja i provedbe Planova upravljanja za ribarstvo;
- uspostava i provedba mjera organizacije tržišta u skladu s odredbama politike tržišta Europske unije;
- predlaganje, koordinacija i provedba aktivnosti vezanih uz provedbu državne potpore u ribarstvu;
- vođenje registara te osiguravanje njihovog kontinuiranog poboljšanja i nadogradnje u skladu s pravnom stečevinom EU;
- sudjelovanje u izradi i provedbi strateških i programskih dokumenata u svrhu provedbe EU fondova, u okviru svoje nadležnosti.

Sektor se sastoji od (3) službe:

- Služba za akvakulturu;
- Služba za upravljanje ribolovom;
- Služba za suradnju, državne potpore i uređenje tržišta u ribarstvu.

Služba za akvakulturu je odgovorna za akvakulturu (slatkovodnu i marikulturu). Unutar ove Službe se provode sve aktivnosti vezane za akvakulturu, kao što su izdavanje povlastica, prikupljanje,

pohranjivanje te analiziranje podataka vezanih uz akvakulturu. U tom smislu, Služba je također odgovorna za koordinaciju Višegodišnjeg nacionalnog programa za akvakulturu u suradnji sa svim relevantnim dionicima.

Unutar te Službe su uspostavljena dva (2) odjela:

- Odjel za slatkovodnu akvakulturu;
- Odjel za marikulturu.

Služba za upravljanje ribolovom je odgovorna za upravljanje morskim i slatkovodnim resursima. Unutar svoje nadležnosti obavlja aktivnosti koje su vezane za komercijalne i nekomercijalne vrste ribolova. Služba koordinira i nadzire vođenje Registra ribarske flote i provodi druge mjere upravljanja ribarskom flotom. Također, Služba je odgovorna za prikupljanje i analizu podataka o cjelokupnoj statistici i ekonomici sektora ribarstva.

Unutar te Službe su uspostavljena tri (3) odjela:

- Odjel za morski ribolov;
- Odjel za slatkovodni ribolov;
- Odjel za registar flote, statistiku i ekonomiku ribarstva.

Služba za suradnju, državne potpore i uređenje tržišta u ribarstvu je odgovorna za međunarodnu i institucionalnu suradnju, provedbu državne potpore i mjera iz područja tržišne politike u ribarstvu. Odgovorna je za predlaganje mjera za provedbu zajedničkih tržišnih standarda u ribarstvu te prikupljanje i analizu cijena. Važan element rada Službe se odnosi na aktivnosti koje se tiču udruženja u ribarstvu, posebice na udruženja poput ribarskih zadruga i organizacija proizvođača. Služba je također odgovorna za uspostavu i provedbu državne potpore u ribarstvu.

Unutar te Službe su uspostavljena dva (2) odjela:

- Odjel za međunarodnu, institucionalnu i gospodarsku suradnju;
- Odjel za državne potpore i uređenje tržišta u ribarstvu.

Tablica 7. Sektor za upravljanje, planiranje i razvoj ribarstva - administrativni kapaciteti

Odjel	Predviđen broj zaposlenika	Trenutni broj zaposlenika
Sektor za upravljanje, planiranje i razvoj ribarstva	1	1
<i>Služba za akvakulturu</i>	1	1
Odjel za slatkovodnu akvakulturu	5	1
Odjel za marikulturu	5	2
<i>Služba za upravljanje ribolovom</i>	1	1
Odjel za morski ribolov	15	15
Odjel za slatkovodni ribolov	3	2+1 [”]
Odjel za registar flote, statistiku i ekonomiku ribarstva	7	6+1 [”]
<i>Služba za suradnju, državne potpore i uređenje tržišta u ribarstvu</i>	1	1
Odjel za međunarodnu, institucionalnu i gospodarsku suradnju	6	3+1 [”]
Odjel za državne potpore i uređenje tržišta u ribarstvu	6	4
UKUPNO	51	37+3[”]

“ Djelatnici zaposleni na određeno vrijeme

2.9.4 Sektor za nadzor i kontrolu ribarstva

Glavne dužnosti Sektora za nadzor i kontrolu ribarstva su:

- organizacija i provedba inspekcije, kontrole i ostalih kontrolnih aktivnosti u skladu s relevantnim zakonskim i podzakonskim propisima;
- izrada godišnjih izvješća o inspekcijskim aktivnostima (uključujući sastavljanje izvješća od drugih ovlaštenih službi za obavljanje inspekcijskih poslova u sektoru ribarstva);
- razvijanje operativnih postupaka povezanih s inspekcijom;
- razvijanje plana inspekcije i kontrole kao i plana potrebnih sredstava za provedbu inspekcijskog nadzora;
- organizacija i provedba stručnog osposobljavanja inspektora iz drugih institucija ovlaštenih za obavljanje inspekcijskog nadzora u ribarstvu;
- upravljanje radom FMC-a – upravljanje i održavanje satelitskog sustava nadzora plovila; prikupljanje, pohranjivanje, ažuriranje i obrada svih podataka o ribarskim plovilima; komunikacija i razmjena podataka s drugim centrima za praćenje i Europskom komisijom;
- izrada i koordinacija provedbe Nacionalnog programa prikupljanja podataka;

Sektor se sastoji od dvije (2) službe:

- Služba ribarske inspekcije;
- Služba za monitoring i geoinformacijski sustav ribarstva.

Služba ribarske inspekcije vrši inspekcijski nadzor nad provedbom odredbi zakonskih i podzakonskih propisa iz djelokruga ribarstva i sudjeluje u radu Zajedničkog koordinacijskog tijela za nadzor na moru. Također, ova Služba razvija standardne operativne procedure za provedbu inspekcijskog nadzora te izrađuje plan inspekcijskih poslova. U skladu s pravnom stečevinom razvija plan potrebnih sredstava za provedbu inspekcijskog nadzora i kontrole.

Unutar te Službe su uspostavljena četiri (4) odjela:

- Odjel Zagreb;
- Odjel Pula;
- Odjel Zadar;
- Odjel Split.

Služba za monitoring i geoinformacijski sustav ribarstva je odgovorna za geoinformacijski sustav ribarstva i rad FMC-a. FMC je odgovoran za upravljanje i koordinaciju satelitskog sustava nadzora plovila, komunikaciju s drugim monitoring centrima te održavanje i unaprjeđenje geoinformacijskog sustava ribarstva. Služba je također odgovorna za provedbu Nacionalnog programa prikupljanja podataka.

Unutar te Službe su uspostavljena dva (2) odjela:

- Odjel za monitoring centar;
- Odjel za geoinformacijski sustav ribarstva i informiranje.

Tablica 8. Sektor za nadzor i kontrolu ribarstva - administrativni kapaciteti

Odjel	Predviđen broj zaposlenika	Trenutni broj zaposlenika
Sektor za nadzor i kontrolu ribarstva	1	1
<i>Služba ribarske inspekcije</i>	1	1
Odjel Zagreb;	11	8
Odjel Pula	11	4+2“

Odjel Zadar	8	4+2“
Odjel Split	12	7+3“
<i>Služba za monitoring i geoinformacijski sustav</i>	1	1
Odjel za monitoring centar	5	1+1”
Odjel za geoinformacijski sustav ribarstva i informiranje	5	1+1”
UKUPNO	55	28+9”

“ Djelatnici zaposleni na određeno vrijeme

3 SWOT ANALIZA

Tablice 9.-13. predstavljaju SWOT analizu (Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats – Prednosti, Slabosti, Prilike i Prijetnje) koja se temelji na procjeni faktora vezanih uz sektor ribarstva u RH koji predstavljaju prepreke (unutarnje - slabosti i vanjske - prijetnje) i onih koji mu idu u prilog (unutarnji - snage i vanjski - prilike). Uzimajući u obzir da je ribarstvo kompleksan sektor, SWOT analiza daje procjenu prednosti, slabosti, prilika i prijetnji razvoju po pojedinim elementima sektora:

- Sektor gospodarskog ribolova na moru (Tablica 9.)
- Sektor ribolova na slatkim vodama (Tablica 10.)
- Sektor marikulture (Tablica 11.)
- Sektor slatkovodne akvakulture (Tablica 12.)
- Sektor prerade i tržišta proizvoda ribarstva (Tablica 13.)

Tablica 9. SWOT analiza sektora gospodarskog ribolova na moru

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Velika bioraznolikost ekonomski značajnih vrsta (multispecies fishery) i raznolikost ribolovnih tehnika (multigear fishery) • Postojanje sustava praćenja stanja resursa (sustav prikupljanja podataka iz ribolova) • Uspostavljeni operativan informacijski sustav u ribarstvu i sustav nadzora ribolovne flote • Postojeće ribarske zadruge kao dobar temelj za organizacije proizvođača • Tradicija u ribarstvu i povezanost s drugim sektorima (npr. turizam, brodogradnja, itd.) • Povoljni okolišni uvjeti, kakvoća mora i raznolikost morskih staništa što sve utječe na kvalitetu proizvoda ribarstva 	<ul style="list-style-type: none"> • Ukupan ribolovni kapacitet u GSA 17 (od strane svih sudionika u ribolovu) premašuje raspoložive resurse u demerzalnom ribolovu zbog negativnog utjecaja iskorištavanja resursa u područjima mrjestilišta i rastilišta nekih gospodarski značajnih vrsta • Nedostatak zajedničkog plana upravljanja za Jadran, posebice za GSA 17 (npr. zajednički plan upravljanja za Jabučku kotlinu) • Razina iskorištavanja resursa male plave ribe je na granici održivosti, a ribolovnu smrtnost potrebno je kontrolirati kako bi se osiguralo dugoročno održivo iskorištavanje • Niska razina profitabilnosti u plivaričarskom ribolovu zbog nepovoljnog sastava ulova što vodi povećanju ribolovnog napora • Stara i nedostatno opremljena flota, posebice u smislu sigurnosti plovidbe, radnih uvjeta, higijene, očuvanja kvalitete proizvoda i energetske učinkovitosti. • Ograničena ribarska infrastruktura i neadekvatna opremljenost luka te nedostatna nacionalna financijska sredstva za njihovo restrukturiranje
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Prilagodba ribolovnih kapaciteta prema ribolovnim mogućnostima pomoću sredstava iz EFR-a • Razvoj trženja, u Hrvatskoj i izvan • Korištenje EU fondova za razvoj infrastrukture (u ribarskim lukama i na iskrcajnim mjestima) • Razvoj aktivnosti kroz organizacije proizvođača, lokalne akcijske grupe u ribarstvu i druge mreže • Daljnje jačanje udruživanja u ribarstvu (omogućavanje ribarskim zadrugama da osiguraju adekvatnu tehničku i administrativnu podršku svojim članovima u smislu olakšavanja sudjelovanja u provedbi ZRP i povezane strukturne politike) 	<ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje ribljih resursa u Jadranskom moru (Hrvatski ulov u kočarskom ribolovu predstavlja tek 14% ukupnog ulova u GSA 17) • Konkurencija drugih djelatnosti u korištenju obalnog pojasa (nautički turizam, sportske luke i lučice) • Stalno povećanje ukupnih troškova (posebice vezano uz gorivo) uz istovremeno niske prodajne cijene u dijelu prve prodaje • Konkurencija ribolovnih flota drugih država

Tablica 10. *SWOT analiza sektora ribolova na slatkim vodama*

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Tradicija gospodarskog ribolova • Raspoloživi slatkovodni resursi za gospodarski ribolov • Raznolikost staništa • Postojanje domaćeg tržišta • Novi trendovi u športskom ribolovu i održivi pristup 	<ul style="list-style-type: none"> • Ograničeno znanje o kapacitetu okoliša i procjeni zaliha • Nedostatak suvremenih mjera upravljanja u slatkovodnom ribarstvu
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Doprinos razvoju ruralnih prostora i ruralnog turizma • Doprinos očuvanju zaštite okoliša • Razvoj ribolova, poglavito u smislu obogaćivanja turističke i gastronomske ponude • Tradicionalni, ekološki, kulturološki i etnološki karakter 	<ul style="list-style-type: none"> • Konflikt između gospodarskog i športskog ribolova • Konflikti između zaštite okoliša, vodoprivrede i ribarstva • Korištenje alohtonih vrsta riba za poribljavanje i translokacija vrsta iz jednog slijeva u drugi

Tablica 11. SWOT analiza sektora marikulture

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Izuzetno povoljni okolišni uvjeti i kakvoća mora • Tradicija u uzgoju i suradnja između industrije i znanosti • Proizvodnja hrane visoke prehrambene vrijednosti • Sva uzgajališta udovoljavaju standardima zaštite okoliša i prirode • Uspostavljen informacijski sustav u akvakulturi • Doprinos razvoju otočnih zajednica kroz osiguravanje osnovnog ili dodatnog izvora prihoda te doprinos smanjenju trenda depopulacije na otocima • Mogućnost trajnog opskrbljivanja tržišta ujednačenom količinom i kvalitetom proizvoda 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatan kapacitet postojećih mrjestilišta • Slaba diversifikacija vrsta i proizvoda • Uvoz opreme, mlađi i hrane • Slabo razvijena obalna infrastruktura • Nedefinirani minimalni standardi kvalitete proizvoda • Nedostatak dugoročne razvojne strategije • Nedovoljna organiziranost unutar sektora • Nedostatak marketinške strategije • Nedovoljno iskorišteno domaće tržište • Nedostatak suradnje sa potrošačima
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Mogućnosti edukacije stručnih kadrova • Raspoloživost prostora za daljnji razvoj uz primjenu načela Integriranog upravljanja obalnim područjem • Diversifikacije proizvodnje kroz uzgoj novih vrsta i razvoj novih proizvoda i tehnologija te povezivanje sa sektom prerade • Razvoj organskog i ekološkog uzgoja ribe • Dostupnost fondova EU • Nova tržišta (uključujući i razvoj domaćeg tržišta) • Mogućnost povećanja uzgoja školjkaša koji je trenutno daleko ispod svojih prirodnih potencijala • Uvođenje tehnika upravljanja kvalitetom • Promocija visoke nutritivne vrijednosti ribe i školjkaša • Niska potrošnja <i>per capita</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Kompeticijski konflikti u prostoru (naročito s turizmom) • Rastući troškovi proizvodnje što uključuje rastuće cijene opreme, sirovina (npr. hrane za ribu) i energenata • Restrikcije u ulovu tune što rezultira smanjenom aktivnošću u uzgoju tuna, uzrokujući negativne socio-ekonomske učinke • Štete od predatora • Niska otkupna cijena • Rast koštanja proizvodnje zbog sve strožih zahtjeva u pogledu zaštite prirode i okoliša, higijene i sigurnosti • Nedostatak institucija za poslovni razvoj te nedostatan financiranje

Tablica 12. SWOT analiza sektora slatkovodne akvakulture

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Izuzetno povoljni okolišni uvjeti i kakvoća vode • Tradicija u uzgoju • Proizvodnja hrane visoke prehrambene vrijednosti • Ribnjaci predstavljaju značajna staništa i doprinose očuvanju bio-raznolikosti • Mogućnost trajnog opskrbljivanja tržišta ujednačenom količinom i kvalitetom proizvoda • Uspostavljen informacijski sustav u akvakulturi • Doprinos razvoju ruralnim područjima • Doprinos zaštiti okoliša i očuvanju biološke raznolikosti 	<ul style="list-style-type: none"> • Zastarjela tehnologija uzgoja • Slaba diversifikacija vrsta i proizvoda • Neujednačena kvaliteta i nedovoljna količina dostupne vode u pojedinim razdobljima proizvodnog ciklusa • Visoki fiksni troškovi • Nedovoljno iskorišteno domaće tržište • Nedefinirani minimalni standardi kvalitete proizvoda • Nedostatak raspoloživih sredstava • Neregistrirani mali ribnjaci • Nedovoljna organiziranost unutar sektora
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Raspoloživost prostora za uzgoj • Diversifikacija proizvodnje kroz uzgoj novih vrsta i razvoj novih proizvoda i tehnologija te povezivanje sa sektorom prerade • Razvoj organskog i ekološkog uzgoja ribe • Postojanje domaćeg tržišta • Mogućnosti edukacije stručnih kadrova • Dostupnost fondova EU • Povećanje proizvodnje uvođenjem malih ribnjaka u sustav što bi rezultiralo razvojem ruralnih područja kroz diversifikaciju aktivnosti i omogućenu sljedivost do krajnjeg proizvoda • Uvođenje tehnika upravljanja kvalitetom • Promocija visoke nutritivne vrijednosti ribe • Niska potrošnja <i>per capita</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Raspoloživa količina vode • Prijenos bolesti (uzgojeni i divlji resursi, u oba smjera) • Štete od predatora • Sve stroži zahtjevi u pogledu zaštite prirode i okoliša, zdravstvene higijene i sigurnosti • Degradacija prirode i okoliša • Nedostatak institucija za poslovni razvoj te nedostatan financiranje

Tablica 13. SWOT analiza sektora prerade i tržišta proizvoda ribarstva

Prednosti	Slabosti
<ul style="list-style-type: none"> • Dugogodišnja tradicija • Domaća prerađivačka industrija temelji se na sirovini iz domaćeg ili EU ulova • Uspostavljeno domaće tržište za svježu ribu i školjkaše • Napredak u jačanju informiranosti dionika sektora o trženju, marketingu i njegovim instrumentima • Postojeće ribarske zadruge • Postojanje stalnih kanala prodaje na tržišta EU (Italija, Španjolska, Mađarska, Češka, Njemačka) u pojedinim segmentima • Dobro uspostavljeno tržište plavoperajne tune u Japanu • Postojanje sustava izobrazbe kadrova u tehnologiji 	<ul style="list-style-type: none"> • Malo proizvoda velike dodane vrijednosti • Niska potrošnja <i>per capita</i> • Ograničena inovativnost u proizvodnji i dodanoj vrijednosti • Nedostatak robnih marki i brendiranja • Nedostatni rashladni i skladišni kapaciteti te otežan iskrcaj; ograničena tržišna infrastruktura • Usitnjenost prodajnih/otkupnih jedinica • Nepostojanje organizacija proizvođača
Prilike	Prijetnje
<ul style="list-style-type: none"> • Modernizacija riboprerađivačke industrije • Diversifikacija proizvoda i uspostava novih tržišta • Razvoj hladnog lanca, te prerade proizvoda ribarstva iz uzgoja • Rastući turistički sektor s potencijalom povećanja potražnje • Povećanje broja velikih prodajnih mjesta • Dostupnost EU fondova • Rast svijesti potrošača o kakvoći proizvoda ribarstva i razvoj marketinških kampanja • Povećanje potrošnje proizvoda ribarstva 	<ul style="list-style-type: none"> • Rast troškova sirovina i energenata • Konkurencija od strane proizvođača s nižim troškovima proizvodnje (prvenstveno međunarodnih) • Ograničena kupovna moć domaćih potrošača • Povećanje stvarne cijene ribe kao zamjene za meso

3.1 Snage

Temeljnu snagu sektora ribarstva RH predstavljaju njegova raznovrsnost i pretpostavke za mogući razvitak svake njegove sastavnice, počevši od ekoloških čimbenika do raspoložive tehnologije i povezanosti s drugim sektorima. Također, tradicija u ribarstvu predstavlja temelj za njegov daljnji razvoj. Povoljne biološke i ekološke karakteristike Jadranskog mora, s velikom raznolikošću morskih staništa, te kvaliteta vodâ utječu na kvalitetu proizvoda ribarstva te predstavljaju važne snage sektora. Značajnu snagu sektoru daju i postojeći mehanizmi potpore udruživanju, te zadovoljavajuća uloga sektora u izvozu prehrambenih proizvoda RH. Određenu dodatnu snagu sektoru daje i turizam, koji predstavlja ne samo kanal prodaje već i mogućnost zadržavanja tradicionalnosti na otocima i obali, te posebno u zajednicama tradicionalno ovisnim o ribarstvu gdje u sinergiji s poljoprivredom, predstavlja osnovni izvor prihoda. Snaga sektora, a vezano uz administraciju, može se ogledati i u uspostavljenom funkcionalnom sustavu prikupljanja i praćenja podataka, kako o aktivnosti flote tako i

o raspoloživosti resursa; sustav omogućava nadzor, kontrolu te upravljanje flotom i resursima. Posebnu snagu sektoru daje akvakultura koja se ističe kao jedina alternativa ribolovu u dugoročnom planiranju sektora ribarstva i koja je u mogućnosti osigurati nesmetanu opskrbu tržišta ujednačenom kvalitetom i količinom proizvoda visoke hranjive vrijednosti. Uzgoj u RH kao djelatnost poštuje sve standarde vezane uz zaštitu prirode i okoliša, a posebno treba naglasiti međunarodnu važnost prirodno vrijednih toplovodnih ribnjaka koji kao takvi predstavljaju značajna staništa za brojne vrste ptica selica. Prerađivačka industrija ima dugogodišnju tradiciju, a posljednjih godina razvijene su i nove proizvodne linije. Postoje uhodani kanali trženja proizvoda ribarstva na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Postojanje zadruga daje dobar temelj za povećanje profitabilnosti sektora u dijelu ulova. Osim toga, povećana svijest dionika sektora o tržištu i njegovim instrumentima jamči uspješan nastavak procesa organizacije tržišta.

3.2 Slabosti

Najznačajnija slabost sektora ribarstva je neodgovarajuće plasiranje proizvoda na tržište ponajviše zbog usitnjenosti proizvodnje koja onemogućava objedinjenost ponude. Slabost koja potencijalno ugrožava daljnji razvoj sektora jest i nerješavanje pitanja kopnene logistike i infrastrukture, s obzirom da u obalnom pojasu postoji snažan kompeticija postojećih i potencijalnih korisnika prostora. Ovo je osobito značajno u dijelu ribolova na moru gdje je uslijed nedostatne logistike i infrastrukture smanjena ne samo učinkovitost kontrole i nadzora, već i kvaliteta proizvoda što negativno utječe na cijenu proizvoda iz ulova. Neadekvatna uključenost sektora u pitanjima koja se odnose na pomorsku strategiju može dovesti do marginalizacije sektora. Evidentna je i nedostatna tržišna infrastruktura, a prodajni kanali u ribarstvu ne podrazumijevaju primjenu sustava aukcija što rezultira niskom prodajnom cijenom za primarne proizvođače. Ribolovni kapacitet u koćarskom ribolovu u zoni GSA 17 nije u ravnoteži s ribolovnim resursima, a iskorištavanje područja mrjestilišta i rastilišta ribe negativno utječe na stanje resursa. Udio ulova ostvarenog od strane hrvatske samo je 14% u ukupnom demerzalnom ulovu ostvarenom u GSA 17, što otežava pitanja upravljanja resursima s obzirom na relativno malen utjecaj HR flote. Razina iskorištavanja resursa male plave ribe je na granici održivosti, a ribolovnu smrtnost potrebno je kontrolirati (smanjiti ili osigurati njezino zadržavanje na sadašnjim razinama, ovisno o fluktuaciji populacija) kako bi se osiguralo dugoročno održivo iskorištavanje. Nadalje, postojeća ribarska flota je stara i neadekvatno opremljena posebice u dijelu osiguravanja kvalitete proizvoda, energetske učinkovitosti, te uvjeta rada i sigurnosti plovidbe. Po pitanju segmenta akvakulture, postojeći kapaciteti mrjestilišta ne zadovoljavaju potrebe kako u marikulturi tako ni u slatkovodnom uzgoju. Dodatno, uvoz mlađi negativno utječe na razvoj genetskog potencijala izvornih linija, što može biti jamstvo buduće kvalitete i mogućnosti brendiranja. U dodatku, raspoloživ prostor ne koristi se u cijelosti kako u dijelu marikulture tako ni u dijelu slatkovodne akvakulture, te je evidentan nedostatak skladišnih kapaciteta za ulov kao i kapaciteta za preradu.

Nedostatna diversifikacija proizvodnje, dodavanje vrijednosti i brendiranje smatraju se značajnim slabostima u svim segmentima ribarstva. Slabost predstavljaju i nedovoljno poznavanje domaćeg tržišta, nedostatak dugoročne razvojne i marketinške strategije u segmentu akvakulture te nedostatak suradnje s potrošačima.

3.3 Prilike

Dostupnost EU fondova predstavlja značajan izvor financijske potpore te omogućava sustavan pristup rješavanju niza pitanja, posebice pitanja upravljanja kapacitetom flote koje je prepoznato u određenim tipovima ribolova. Dostupnost fondova EU također predstavlja priliku RH za razvoj infrastrukture (ribarskih luka i iskrcajnih mjesta) što je nužno posebice za segment gospodarskog ribolova na moru, kao i za provedbu niza mjera nadzora i kontrole. Prilike za razvoj sektora postoje i kroz razvoj tržišta, usvajanje novih tehnologija, diversifikaciju i razvoj novih proizvoda. S obzirom na rastuću svijest

potrošača (posebno na razini EU) o kakvoći i vrijednosti proizvoda ribarstva, te na postojanje sve većeg broja različitih marketinških kampanja (uključujući i razvoj oznaka), sektor ima priliku – koristeći postojeće potencijale – za značajan razvoj, posebice u razvoju visoko vrijednih proizvoda namijenjenih zahtjevnim tržišnim nišama. Razvojem luka i kopnene infrastrukture uz pomoć EU fondova, sektor ima priliku razvijati se i u dijelu okrupnjavanja ponude (zadruga i organizacije proizvođača), čime može izravno utjecati na ponudu i potražnju, te u dijelu skladištenja proizvoda. Daljnje jačanje ribarskih zadruga, osobito onih koje pokazuju potencijal za prerastanje u organizacije proizvođača, uz uspostavu lokalnih akcijskih grupa u ribarstvu i umrežavanje, će olakšati nastavak konsolidacije sektora te doprinijeti njegovoj boljoj učinkovitosti. Prilika u segmentu akvakulture leži u diversifikaciji proizvodnje te povezivanju akvakulture i prerade. Razvedenost obale i blizina tržišta osiguravaju preduvjete za razvoj konkurentne marikulture. Uvođenjem sustava prepoznatljivosti i posebnih oznaka u sve segmente (ulov, prerada, uzgoj) te uključivanje u međunarodne sustave ekološke mreže Natura 2000 dobiva se dodatna prilika za razvoj djelatnosti.

Kao posebno značajnu priliku potrebno je izdvojiti mogućnosti za daljnji razvoj akvakulture, kako morske, tako i slatkovodne, kao okosnice razvoja ukupnog sektora, a za što RH ima kapaciteta.

Izraženi potencijal za brendiranje proizvoda ribarstva kao i za razvoj turističko-rekreativnih aktivnosti vezanih za očuvanje bioraznolikosti, imaju i toplovodni ribnjaci koji su predloženi kao područja EU ekološke mreže Natura 2000.

3.4 Prijetnje

Hrvatsko se ribarstvo u značajnoj mjeri oslanja na sektor ulova plave ribe (količina, broj sudionika), te promjene u ovom segmentu mogu dovesti do značajnih socijalnih i ekonomskih poteškoća. U dijelu koćarskog ribolova, nemogućnost upravljanja i zaštite najznačajnijih rastilišta i mrijestilišta u Jadranu (Jabučka kotlina) može dovesti do značajnih poteškoća u cjelokupnom segmentu i njegovoj profitabilnosti i opstojnosti. Prijetnja rastuće kompeticije za ograničeno obalno područje među različitim akterima (osobito konflikti s nautičkim turizmom za lučku infrastrukturu) nalazi svoj temelj u manjkavostima sustava planiranja obalnog područja. Daljnji rast troškova, prvenstveno goriva, u sprezi sa niskim cijenama proizvoda ribarstva u prvoj prodaji, može dovesti do krizne situacije slične onoj koja je sektor zadesila 2008. godine. Prijetnju daljnjem razvoju sektora realno predstavljaju i sve stroži zahtjevi u pogledu udovoljavanja standardima zaštite okoliša, higijene i sigurnosti što u kombinaciji s porastom troškova proizvodnje može imati ozbiljan negativan utjecaj na opstojnost sektora u cjelini.

4 PRIORITETI I CILJEVI

Cilj strateškog plana u razdoblju od 2013. do 2020. godine može se formulirati kao: *Postizanje konkurentnog, modernog i dinamičnog sektora ribarstva i akvakulture kroz održivo iskorištenje resursa.*

Dostizanje cilja predviđa se kroz provedbu mjera temeljem ovoga strateškog dokumenta (kratkoročni prioriteti) te provedbu mjera u okviru strateških dokumenata u nastupajućem programskom razdoblju, za koje se u ovom tekstu navodi samo opća vizija.

4.1 Kratkoročni prioriteti i ciljevi

IZVOR SREDSTAVA: Sredstva javne potpore – **EFR, nacionalna sredstva** (sredstva iz državnog proračuna Republike Hrvatske, proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, gdje je to primjenjivo) i sredstva IPARD programa (Instrument pretpristupne pomoći za ruralni razvitak) u dijelu ulaganja u prerađivačke kapacitete.

MODEL POTPORE: Strukturna potpora temeljem **Operativnog programa (OP) za 2013. godinu** s periodom provedbe do kraja 2015. godine, IPARD program (do 2015. godine) te mjere državne potpore.

S obzirom da programsko razdoblje obuhvaća period od datuma pristupanja do 31. prosinca 2013. godine (s provedbom do 31. prosinca 2015. godine), predviđeno je da u tom periodu RH koristi sredstva iz EFR-a, IPARD programa i nacionalnog proračuna za ostvarenje sljedećih prioriteta i ciljeva:

1. *Prilagodba ribarske flote*

CILJ

- ❖ *Uspostava održive ravnoteže između ribolovnog kapaciteta i raspoloživih ribolovnih resursa*

2. *Održivi razvoj akvakulture*

CILJ

- ❖ *Povećanje proizvodnje i jačanje konkurentnosti akvakulture*

3. *Održivi razvoj prerade i marketinga proizvoda ribarstva i akvakulture*

CILJ

- ❖ *Jačanje prerađivačkih i tržišnih kapaciteta*

4. *Unaprjeđenje administracije u ribarstvu i sektora za korištenje strukturne potpore kroz Tehničku pomoć*

CILJ

- ❖ *Poboljšanje administrativnih kapaciteta i informiranosti dionika sektora*

4.1.1 CILJ: Uspostava održive ravnoteže između ribolovnog kapaciteta i raspoloživih ribolovnih resursa

Upravljanje ribolovom u Sredozemlju značajno se razlikuje od upravljanja na Atlantiku i Sjevernom moru jer se zbog raznovrsnosti ribolovnih djelatnosti i raznovrsnog ulova ne primjenjuju ribolovne kvote (osim za atlantsku plavoperajnu tunu). Znanstvene procjene stanja resursa ukazuju na potrebu reguliranja ukupnog ribolovnog napora s ciljem smanjenja ribolovne smrtnosti ili osiguranja njezine dugoročne uravnoteženosti sa stanjem bioloških resursa.

Opće preporuke na razini zone GSA17 jesu smanjivanje ili zadržavanje postojećeg ribolovnog napora odnosno ribolovne smrtnosti. Kako RH dijeli resurse GSA 17 s drugim zemljama bazena, prepoznaje potrebu sudjelovanja u ograničavanju ribolovnog napora proporcionalno stanju resursa u dijelu

ribolovnog mora nad kojim ima isključivu nadležnost. RH za cilj ima, u mjeri u kojoj je to moguće, doprinijeti i smanjenju ribolovne smrtnosti ili njezinom održavanju na razinama održivosti koje mogu dati maksimalni održivi prinos i u područjima izvan teritorijalnog mora u kojima se ribolov obavlja zajedno s drugim sudionicima na razni Jadrana.

Da bi se osigurala razina održivosti u ulovnom ribarstvu i smanjio utjecaj na okoliš, kapacitet flote treba biti usklađen s dugoročnim mogućnostima i zalihama resursa. RH će nastaviti pratiti usklađenost kapaciteta flote sa stanjem stokova te, prema potrebi, poduzeti odgovarajuće intervencije.

Mjera: Trajna obustava ribolovnih aktivnosti

U kočarskom ribolovu posljednjih je godina zabilježen pad ulova po jedinici ribolovnog napora. S druge strane, u ribolovu plivaricama (mala plava riba), pokazatelji daju naslutiti da struktura ulova posljednjih godina ne rezultira odgovarajućom razinom isplativosti (male ulovne veličine). Ovi indikatori ukazuju da je za spomenute tipove ribolova potrebno razmotriti mogućnosti dodatne regulacije ribolovnog napora kako bi se osigurala dugoročna održivost stokova i ekosustava.

Tijekom posljednjih godina u Jadranskom moru, kao i u hrvatskim teritorijalnim vodama, primijećen je pad biomase velikog broja demerzalnih vrsta kao i pad ulova gospodarski važnih vrsta. Nepovoljno stanje demerzalnih resursa u Jadranskom moru rezultat je visokog intenziteta iskorištavanja u sprezi sa nepovoljnim hidrografskim karakteristikama mora. Područja mrjestilišta i rastilišta riba smatraju se osobito osjetljivima na iskorištavanje. Iskorištavanje ovih područja rezultira smanjenom stopom novačenja i, posljedično, smanjenjem biomase ciljanih resursa u kočarskom ribolovu. Jedno od takvih područje je Jabučka kotlina čije iskorištavanje negativno utječe na stanje resursa u čitavom Jadranu.

Najveći broj gospodarski važnih vrsta u Jadranu su dijeljeni stokovi s biološkog aspekta koji se iskorištavaju od strane flota različitih zemalja različitim intenzitetom. Kako ribolovni napor od strane RH sudjeluje s 14% u ukupnom ribolovnom naporu u GSA 17, nije za očekivati da će samo mjere poduzete od strane RH imati pozitivan učinak na stokove, posebice zbog migracija vrsta i efekta difuzije stokova iz područja veće gustoće (niskog ribolovnog napora) u područja manje gustoće (velikog ribolovnog napora). Opća ocjena stanja demerzalnih stokova u GSA 17 pokazuje da je on bolji u hrvatskim teritorijalnim vodama nego u ostatku GSA 17. No, ni u teritorijalnom moru RH stanje nije jednako na svim ribolovnim područjima, pa se ocjenjuje potrebnim mjere smanjenja napora usmjeriti na ona područja na kojima znanstveni pokazatelji ukazuju na žurnu potrebu takvih mjera, ili na stanje stokova koje je manje povoljno od onog u ostatku ribolovnog mora.

S obzirom na opći status resursa u GSA 17 u cjelini, smanjenju ukupnog ribolovnog napora u segmentu kočarskog ribolova moguće je doprinijeti kroz primjenu mjere trajne obustave ribolova.

Po pitanju plivaričarskog ribolova koji cilja malu plavu ribu, ciljani stokovi flote RH su uglavnom stokovi srdele i incuna. Plivaričarski ribolov u RH trenutno je reguliran nizom tehničkih mjera (karakteristikama alata, ograničenja korištenja svjetla, lovostajima), a dodatni element koji ograničava ribolovni napor odnosi se na lunarni ciklus, koji diktira dinamiku i ograničava maksimalan broj ribolovnih dana na godišnjoj razini. Znanstveni pokazatelji biomase pokazuju da je ribolovna smrtnost na samoj granici F-MSY, što je pozitivan znak. No, za očuvanje održivog stanja stokova i osiguranje zadržavanja ovih vrijednosti, smatra se potrebnim primijeniti dodatne mjere kontrole ribolovnog napora. Dodatno, u svibnju 2013. godine na razini GFCM-a usvojen je plan upravljanja za malu plavu ribu u GSA 17 i GSA 18, a ocjenjuje se da se provedbom mjera iz ovoga dokumenta može pomoći u ostvarenju definiranih ciljeva plana upravljanja.

U dodatku na stanje resursa, trenutna ekonomska učinkovitost ribara u ovom tipu ribolova je na samoj granici isplativosti. Nepovoljna struktura ulova ima negativan učinak na njegovu cijenu i ne dozvoljava optimalno korištenje resursa sa socio-ekonomskog aspekta. U tom smislu smanjivanje kapaciteta flote će doprinijeti manjoj kompeticiji na lovištima što ima za posljedicu mogućnost traganja za ekonomski kvalitetnijim ulovom. Povećanje isplativosti broda daje mogućnost promjene dodatnih mjera zaštite stokova bez opasnosti za opstojnost djelatnosti. Plivaričarski ribolov koji

iskorištava resurse male plave ribe ima izraziti socio-ekonomski značaj te da je stoga vrlo važan za održivost ruralnih područja i osjetljivih otočkih zajednica.

Mjera: Privremena obustava ribolovnih aktivnosti

Pravna stečevina EU predviđa mehanizme obustave ribolova u situacijama u kojima su takve mjere potrebne uslijed nenadanih kolebanja u stanju stokova. Ove situacije mogu biti izazvane ekološkim čimbenicima, koji nisu izravno ovisni o ribolovnim aktivnostima, i mogu se pojaviti relativno naglo. Privremene obustave ribolova nemaju karakter trajno ponavljajućeg lovostaja. Planovi upravljanja za pojedine segmente flote predviđaju mjere privremene obustave ribolovne u slučaju prekomjernog ribolovnog napora ili u slučaju potrebe smanjenja ribolovnih aktivnosti zbog lošeg stanja stokova.

4.1.2 CILJ: Povećanje proizvodnje i jačanje konkurentnosti akvakulture

Osnovni cilj ulaganja u razvoj sektora akvakulture je modernizacija postojećih uzgajališta u oba segmenta – marikulturi i slatkovodnoj akvakulturi radi povećanja proizvodnje.

RH će osigurati potporu razvoju sektora akvakulture u okviru navedenog kratkoročnog cilja, a očekuje se da će razvoj akvakulture činiti važan element u programiranju za programsko razdoblje od 2014. do 2020.

Povećanje proizvodnje i jačanje konkurentnosti planira se u segmentima uzgoja morske ribe, školjkaša i slatkovodne ribe. Svi navedeni segmenti akvakulture imaju potencijal za daljnji razvoj, uključujući raspoloživi prostor, tržište, znanje i iskustvo.

Mjera: Proizvodne investicije u akvakulturi

Uzgoj ribe u RH bilježi stalni porast. Da bi se nastavio započeti trend i postiglo jačanje konkurentnosti u ovom segmentu akvakulture, potrebno je za početak osigurati modernizaciju postojećih uzgajališta kao i postojećih mrjestilišta.

Imajući u vidu da proizvodnja akvakulture na nacionalnoj razini u ukupnoj proizvodnji sudjeluje tek s oko 20-ak%, kao i potrebu za daljnjim ograničavanjem ribolova radi očuvanja živih resursa, razvoj ove djelatnosti iznimno je značajan za opskrbu tržišta ribom i drugim proizvodima ribarstva.

Veliki potencijal RH vidi u plasmanu proizvoda iz akvakulture na domaćem tržištu koje je još uvijek nedovoljno istraženo i neiskorišteno. Osim toga, činjenica da se uzgojem osigurava kontrolirana kvaliteta, količina i kontinuitet proizvodnje, omogućava održivi razvoj prerade riba temeljen na akvakulturi. Provedbom ove mjere RH planira iskoristiti prednosti kojima raspolaže poput raspoloživosti odgovarajućih lokacija, povoljnih zemljopisnih i klimatskih uvjeta te kvalitetu i dugogodišnju tradiciju u uzgoju kako u marikulturi tako i slatkovodnoj akvakulturi, te potaknuti daljnji razvoj djelatnosti akvakulture.

Jedan od uvjeta pri ostvarivanju zadanog strateškog cilja jest unaprjeđenje diversifikacije proizvodnje. RH prepoznaje potrebu za širenje proizvodnog asortimana na nove vrste i nove proizvode porijeklom iz akvakulture. Postojanje šireg spektra proizvoda može stvoriti bolje tržišne mogućnosti, prvenstveno na razini jedinstvenog EU tržišta. Pritom uvođenje novih vrsta podrazumijeva uzgoj onih vrsta koje danas nisu zastupljene u uzgoju u značajnoj mjeri ili nisu uvedene u proces uzgoja uopće. U smislu povećanja proizvodnih kapaciteta postojećih uzgajališta i vrsta, prepoznaje se kapacitet domaćeg tržišta za svježe proizvode, kao i izražene mogućnosti povezivanja s preradom u segmentu dodavanja vrijednosti. Kako bi mogućnosti povezivanja s preradom bile ekonomski učinkovite, potrebno je osigurati odgovarajuću razinu proizvodnje. S druge strane, diversifikacija kako vrsta u uzgoju tako i proizvoda smanjuje poslovni rizik uslijed mogućeg pada cijena najzastupljenijih vrsta u uzgoju (slična se kriza u sektoru dogodila 2009. godine). Posebna pažnja će se pritom posvetiti nastojanju povećanja kapaciteta mrjestilišta kako bi se smanjila potreba za uvozom mlađi što predstavlja prije svega mogućnost razvoja čistih linija i zaštitu genetičkih odlika, kao i značajno smanjenje rizika od bolesti, te bolju kontrolu čitavog uzgojnog procesa.

Uzgoj školjkaša u RH bilježi stagnaciju, pa čak i pad proizvodnje. Ovo, prvenstveno zbog izvoznih ograničenja na tržište EU u pretpristupnom razdoblju, kao i zbog specifičnosti tradicionalnih uzgojnih tehnologija. Povećanje proizvodnje i jačanje konkurentnosti u ovom segmentu nastojat će se postići modernizacijom uzgajališta i primjenom suvremenih tehnologija intenzivnog uzgoja, uz istovremeno zadržavanje tradicionalnog načina uzgoja na malim uzgajalištima na određenim uzgojnim područjima. Tradicionalni način uzgoja školjkaša podrazumijeva usitnjenu proizvodnju, što znatno otežava konkurentnost na tržištu, i zahtjeva potporu za osiguranje opstanka ove djelatnosti. Dodatni uvjeti za ostvarivanje zadanih ciljeva putem ove mjere su uspostava mrjestilišta za školjkaše u svrhu osiguravanja stalnog izvora kvalitetne mlađi kontroliranog porijekla.

Uzgoj slatkovodnih vrsta nakon dugogodišnje stagnacije posljednjih godina bilježi blagi pozitivan trend. Jedan od osnovnih uvjeta za postizanje planiranog povećanja proizvodnje je ulaganje u opremanje i modernizaciju postojećih uzgajališta, te razvoj dodatnih kapaciteta za proizvodnju mlađi. Ova mjera podrazumijeva i opremanje postojećih kapaciteta i popratne infrastrukture, čime bi se omogućila intenzifikacija proizvodnje i stvaranje visokokvalitetnog i tržišno konkurentnog proizvoda, uz zadovoljavanje uvjeta vezanih za zaštitu okoliša i prirode.

Važan element daljnjeg razvoja akvakulture čini i ulaganje u segment istraživanja, razvoja i inovacija koji će biti usmjeren na sve aspekte ove djelatnosti koji uključuju održivu proizvodnju, unaprjeđenje zaštite okoliša, očuvanje ljudskog zdravlja i dobrobiti životinja.

Provedbom ove mjere RH nastojat će pružiti podršku prvenstveno mikro, malim i srednjim poduzećima u onim inicijativama koje podrazumijevaju aktivnosti koje zbog velike vrijednosti ovi gospodarski subjekti ne mogu iznijeti sami.

Mjera: Mjere ulaganja u zaštitu okoliša

Udovoljavanje iznimno visokim standardima zaštite okoliša i prirode predstavlja izazov, ali i priliku. U tom smislu RH će podržati aktivnosti usmjerene na usvajanje i primjenu onih praksi koje uvažavaju kriterije zaštite okoliša i prirode, a posebice one aktivnosti koje na okoliš imaju pozitivan učinak kao smanjenje otpada, učinkovito iskorištavanje resursa, poribljavanje, uvođenje certifikata vezanih uz zaštitu okoliša (ISO 14001, EMAS, itd.). Važan element u ovom dijelu čini i model naknade za štetu počinjenu od divljih predatora u slučajevima kad je zbog strogih propisa o zaštiti prirode istu nemoguće izbjeći. Ovaj model potpore će RH nastaviti provoditi kao postojeću državnu potporu.

4.1.3 CILJ: Poboljšanje administrativnih kapaciteta i informiranosti dionika sektora

RH svjesna je važnosti uspostave sustava za upravljanje i kontrolu provedbe OP-a, kao i mogućih poteškoća koje je potrebno pravovremeno identificirati kako bi se cjelokupan Program proveo na odgovarajući način.

S druge strane, spremnost korisnika da se odazove javnim natječajima i pozivima i ostvari pravo na potporu ulaganjima temeljem OP-a za 2013. godinu također je izrazito bitna.

U okviru provedbe mjere tehničke pomoći RH planira koristiti sredstva iz EFR za podržavanje sustava upravljanja i kontrole provedbe OP-a u ribarstvu. Ovo je planirano provesti uglavnom kroz potporu edukacijama djelatnika koji rade na poslovima u sustavu, evaluacijama programa, informiranje i umrežavanje, održavanje i razvoj IT sustava podrške provedbi EFR-a. Tehnička pomoć također će se koristiti dijelom i za pripreme aktivnosti za nadolazeće programsko razdoblje (EFPR) uključujući i rad na pripremi uspostave koncepta lokalnih akcijskih grupa u ribarstvu u smislu umrežavanja i razmjene znanja i iskustava na međuregionalnoj i međunarodnoj razini.

RH prepoznaje važnost provođenja promidžbene kampanje s ciljem informiranja dionika o mjerama strukturne potpore, kao i o pravilima njihove provedbe što se smatra jednim od važnih elemenata za uspješnu provedbu OP-a. Isto tako, RH planira provoditi promidžbene aktivnosti namijenjene široj zainteresiranoj javnosti koje imaju za cilj povećanje svijesti o doprinosu Unije sektoru ribarstva.

4.1.4 CILJ: Jačanje prerađivačkih i tržišnih kapaciteta

Jačanjem prerađivačkih kapaciteta ostvaruje se dodana vrijednost primarnoj sirovini i postiže se bolja ekonomska učinkovitost cjelokupnog sektora. Osim navedenog, podaci ukazuju na zasićenost tržišta određenim vrstama i proizvodima, na što je potrebno odgovoriti diversifikacijom ponude.

Mjera: Ulaganje u proizvodne kapacitete

Kako bi se omogućio kompetitivan i konkurentan sektor prerade i trženja proizvoda ribarstva, potrebne su značajne strukturne promjene, počevši od osiguranja odgovarajućih rashladnih i skladišnih kapaciteta do izgradnje i opremanja pogona za preradu koji će potpuno zadovoljavati sve ekološke i zdravstvene standarde. Cilj ove mjere je omogućiti razvoj prerađivačkog sektora na način da se prepoznaju dugoročno održivi proizvodni procesi, povezani s održivom primarnom proizvodnjom, te oni proizvodi koji će donijeti najbolju moguću tržišnu vrijednost. Istovremeno, provedbom ove mjere namjerava se osigurati i stabilnost razine zaposlenosti u sektoru. Ova se mjera planira provesti u kratkoročnom razdoblju u okviru IPARD programa. Ulaganje u preradu nastaviti će se provoditi i u periodu od 2014.-2020. godine, u onim elementima kako oni budu definirani odredbama pravne stečevine EU.

4.2 Dugoročni ciljevi (Projekcija)

Pristupanjem EU, RH je postala dijelom jedinstvenog tržišta proizvodima ribarstva, na kojemu tek mora zauzeti svoju poziciju. Ovo za RH predstavlja iznimnu priliku, no ujedno i veliki izazov. U kontekstu pozicioniranja na zajedničkom europskom tržištu, RH će se voditi općim strateškim smjernicama zadanim sveobuhvatnom Europskom strategijom za pametan, uključiv i održiv rast - Europa 2020., a u skladu s odredbama novog reformskog paketa u dijelu ZRP.

U smislu navedenog, RH planira intervencije u vidu primjene strukturne potpore u svim segmentima ribarstva sukladno pravnoj stečevini EU koji će urediti pitanja strukturne potpore ribarstvu u razdoblju od 2014. do 2020. godine⁶.

U nastavku na strukturnu potporu samom sektoru ribarstva RH uzet će u obzir i potrebu uspostave odgovarajućeg okvira za sufinanciranje pratećih mjera vezanih uz provedbu ZRP poput kontrole i nadzora provedbe ZRP te prikupljanja podataka u skladu s višegodišnjim programom EU. Novost u kontekstu reformskog paketa za nadolazeće programsko razdoblje je i uključivanje Integrirane pomorske politike čija će se provedba sufinancirati iz EFPR.

Ključne odrednice reformirane ZRP odnose se na pitanja zabrane odbacivanja ulova te na pitanja dostizanja maksimalnog održivog prinosa (u daljnjem tekstu: MSY). Reforma podrazumijeva i značajniju ulogu akvakulture, te donosi nove odredbe u dijelu uređenja tržišta. Premda u trenu izrade ovoga dokumenta nije postignut konačni dogovor oko mjera koje će se financirati iz budućeg fonda (EFPR), RH u strateškim ciljevima predviđa korištenje budućih mjera u cilju provedbe i postizanja ciljeva ZRP-a.

Kao najznačajniji element reforme izdvaja se pitanje zabrane odbacivanja ulova. Na Mediteranu ovaj problem nije istovjetan onome na drugim morima na kojima flote EU obavljaju ribolov, poglavito stoga što ribolov na Mediteranu nije u sustavu kvota. Zabrana odbacivanja ulova primjenjivat će se postupno, a u Mediteranu na vrste koje su predmet odredbi o minimalnim ulovnim veličinama. Sadašnji podaci pokazuju da u segmentu ribolova male plave ribe problem odbačenog ulova gotovo uopće nije prisutan, dok u segmentu ulova demerzalnih vrsta zasad ne postoje jasni pokazatelji. RH

⁶ Trenutno u procesu usvajanja - Uredba Parlamenta i Vijeća o Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo kojom se opoziva Uredba Vijeća (EZ) br. 1198/2006 o Europskom fondu za ribarstvo i Uredba Vijeća (EZ) br. 861/2006 kao i Uredba Vijeća br. XXX/2011 o integriranoj pomorskoj politici

planira koristiti sredstva, u okviru različitih mjera kako bi na odgovarajući način usmjerila sektor u pravcu postizanja maksimalne selektivnosti uz zadržavanje ekonomičnosti djelatnosti (osiguranje skladišnih kapaciteta, uvođenje selektivnijih alata i stimuliranje prelaska na manje štetne oblike ribolova, odgovarajuće mjere kontrole i nadzora). Cilj ovih mjera biti će postupno uvođenje zabrane odbacivanja ulova, s ciljem postizanja konačne razine kako je ona predviđena ZRP-om (2019. godine za vrste koji nisu mala plava riba, a podliježu mjerama minimalnih ulovnih veličina).

Provedbom mjera investicija u flotu, pri čemu HR smatra da je privremena i trajna obustava ribolova jedna od ključnih mjera makar i u prijelaznom razdoblju, te mjerama povećanja selektivnosti alata i mjerama usmjerenim na uspostavu područja u kojima je regulacija ribolova specifična, HR će u nastupajućem programskom razdoblju ostvarivati ciljeve ZRP. Kroz provedbu ovih mjera planira se do najkasnije 2020. godine osigurati dostizanje MSY za ključne stokove i one za koje znanstveni savjet i pokazatelji pokazuju da predstavljaju kritične elemente. Pritom je u provedbi mjera potrebno posebno uvažiti specifičnost ribolova na Jadranu i Mediteranu, gdje je riječ o ribolovu koji iskorištava veliki broj vrsta bez jedinstvenog ciljanog stoka. U takvim uvjetima, mjere koje se budu provodile u predstojećem razdoblju morati će se prilagoditi znanstvenim savjetima i mehanizmima upravljanja, a posebna pozornost morat će se obratiti modelima određivanja MSY u uvjetima mješovitog ribolova, koji zasad još uvijek nisu razvijeni i ne primjenjuju se na razini EU.

U dijelu razvoja akvakulture, HR planira u cijelosti slijediti smjernice razvoja koje je predložila EK, a koje su potom sadržane i u komunikacijama i samom prijedlogu Uredbe. Mjere financiranja usmjerit će se na jačanje kapaciteta i ponude u proizvodnji, te će se na odgovarajući način akvakultura uključiti i u elemente razvoja integrirane pomorske politike.

4.2.1 Održivi razvoj gospodarskog ribolova

Osnovni cilj će biti nastavak aktivnosti na unaprjeđenju konkurentnosti i ekonomske učinkovitosti sektora uz naglašeni aspekt održivog upravljanja resursima. Također, cilj će obuhvatiti dostizanje MSY (sukladno znanstvenom savjetu) i provedbu obveze zabrane odbacivanja ulova.

RH ima za cilj povećati konkurentnost i ekonomsku učinkovitost ribolovnih aktivnosti, između ostalog i kroz poticanje inovativnosti i poduzetništva.

U analizi trenutnog stanja sektora pokazalo se kako je jedna od ključnih slabosti nedostatan administrativni kapacitet odgovarajućih savjetodavnih službi te će se u tom smislu usmjeriti naponi ka jačanju savjetodavnih usluga kao i u povezivanje sa znanstvenom zajednicom. Bitan element u dijelu očuvanja ljudskih resursa u sektoru je i omogućavanje diversifikacije aktivnosti u nastavku na osnovnu aktivnost – ribolov i to na način da se subjektima u gospodarskom ribolovu omogući prilagodba plovila i dostupnost odgovarajućih programa edukacije za ostvarivanje dodatnog prihoda.

Jedna od osnovnih pretpostavki za razvoj i postizanje konkurentnosti nacionalnog sektora ribarstva na regionalnoj i europskoj razini je dostatno razvijena lučka infrastruktura koja osigurava potreban kapacitet u smislu privezišta za ribarska plovila i iskrcajnih mjesta opremljenih različitim sadržajima. RH stoga prepoznaje potrebu ulaganja u ribarsku infrastrukturu kao jedan od ključnih elemenata za pozicioniranje nacionalnog sektora, te za općenito osiguranje provedbe mjera ZRP-a. .

4.2.2 Akvakultura

Višegodišnji nacionalni strateški plan razvoja akvakulture predstavljat će temeljni dokument za razvoj ove djelatnosti tijekom razdoblja od 2014. do 2020. godine.

Prostor za daljnji rast i razvoj akvakulture na nacionalnoj razini RH vidi u rastućoj potražnji za proizvodima ribarstva kao i u predispozicijama s aspekta prostorno-klimatskih uvjeta. RH obiluje kvalitetnim lokacijama za uzgoj, kako na moru tako i na kopnu, prvenstveno u smislu ekoloških standarda, što stvara dobar temelj za razvoj cjelokupne djelatnosti. Osnovni izazov daljnjem razvoju

akvakulture u RH jest smještanje ove djelatnosti u obalno područje, kao i činjenica da je nacionalna proizvodnja nedovoljno konkurentna. U tom smislu jedan od prioriteta bit će između ostalog i unaprjeđenje sustava prostornog planiranja posebice s aspekta integriranog upravljanja obalnim područjem u okviru kojega će se na odgovarajući način nastojati pozicionirati akvakulturu u prostor u kojemu vlada izražena kompeticija između različitih djelatnosti, vodeći računa ne samo o lokacijama na pomorskom dobru, već i o osiguravanju dostatnog prostora za smještaj potrebne infrastrukture na kopnu.

Također, prepoznat je značaj ulaganja u ovu djelatnost te će se nastojati osigurati unaprjeđenje konkurentnosti ove djelatnosti kako na domaćem i europskom tržištu tako i na tržištima trećih zemalja. Slijedom navedenog, planirana je uspostava novih kao i daljnji razvoj postojećih uzgajališta. U dijelu ulaganja u postojeća uzgajališta postoji potreba za uvođenje inovativnih tehnologija i razvoj novih proizvoda, kao i inovativnih pristupa u upravljanju i procesima vezanima uz proizvodnju. Važna sastavnica planiranog razvoja akvakulture svakako je uvođenje novih vrsta u uzgoj, diversifikacija proizvodnog asortimana, ali i diversifikacija prihoda i dodavanje vrijednosti primarnim proizvodima što je posebno zanimljivo s aspekta povezivanja akvakulture kao primarne proizvodnje s preradom.

Investiranje u ljudski kapital također je prepoznato kao vitalno za podizanje razine konkurentnosti i ekonomske učinkovitosti akvakulture, a s tim vezano i provođenje programa cjeloživotnog obrazovanja i umrežavanja, stimulirajući tako razmjenu znanja i razvoj savjetodavnih službi s ciljem sveobuhvatnog unaprjeđenja učinkovitosti i konkurentnosti poduzetnika.

Javna potpora bit će usmjerena i u promicanje ekološki održive akvakulture, te podršku aktivnostima koje u obzir uzimaju zahtjeve zaštite i očuvanja okoliša, orijentaciju poslovanja prema eko-upravljanju kao i orijentaciju ka organskoj akvakulturi.

4.2.3 Održivi razvoj ribarskih područja

Iako sektor ribarstva zauzima manji udio u nacionalnom gospodarstvu, pojedine lokalne zajednice ovise velikim dijelom upravo o ovom sektoru. Posljedično, RH će nastojati koncentrirati resurse (financijske i ljudske) u ta područja, radi očuvanja postojećih gospodarskih aktivnosti kao i poticanja potencijala s višestrukim gospodarskim efektima.

Sektor ribarstva prepoznat je kao važan izvor prihoda za obalna područja i otoke. Sinergija s ostalim važnim gospodarskim sektorima poput turizma i poljoprivrede može se jednostavno uspostaviti i održavati kroz uspostavu FLAG-ova koji bi omogućili diversifikaciju aktivnosti te doprinijeli održavanju razine zaposlenosti ili čak njenom povećanju. Ovo bi, na odgovarajući način, moglo doprinijeti zadržavanju lokalne populacije na otocima koji se smatraju osobito osjetljivim zajednicama. Drugi aspekt ovoga pristupa predstavlja i doprinos očuvanju tradicijskog i kulturnog nasljeđa lokalnih zajednica. Dodavanje vrijednosti primarnim proizvodima kroz razvoj lokalnih brendova također predstavlja element koji je moguće implementirati kroz FLAG-ove i koji doprinijeti jačanju pozicije sektora ribarstva na lokalnoj, nacionalnoj pa čak i međunarodnoj razini. U dodatku, FLAG-ovi se smatraju dobrom platformom za suradnju i komunikaciju u sektoru ribarstva. Imajući navedeno u vidu, RH smatra važnim usmjeriti fokus na sljedeće prioritete u okviru nadolazećeg programskog razdoblja:

- održavanje ili povećanje razine zaposlenosti kroz stvaranje sinergije s ostalim gospodarskim sektorima (turizmom) te kroz diversifikaciju aktivnosti;
- dodavanje vrijednosti lokalnim primarnim proizvodima i razvoj tržišta kroz stvaranje lokalnih brendova;
- omogućavanje suradnje i komunikacije u okviru sektora ribarstva;
- unaprjeđenje kvalitete života u obalnom području.

S obzirom da do sad u RH nije uspostavljen niti jedan FLAG, uspostava FLAG-ova predstavljat će značajan izazov u novom programskom razdoblju.

RH u dijelu lokalne razvojne inicijative u ribarstvu planira povezivanje s lokalnim razvojnim inicijativama u ruralnom razvoju iskorištavajući na taj način dosadašnje iskustvo u LEADER pristupu i stvorene jezgre u vidu postojećih lokalnih akcijskih grupa priznatih prema kriterijima korištenima kod priznavanja LAG-ova.

4.2.4 Trženje i prerada

S ciljem povećanja potrošnje ribe i drugih proizvoda ribarstva i dobivanja boljeg uvida u stanje na tržištu ribom i drugim proizvodima ribarstva, planira se potaknuti bolja informiranost, jačanjem različitih distribucijskih kanala, podržavanjem marketinga proizvoda, posebice iz lokalnog ulova i akvakulture. RH želi unaprijediti transparentnost tržišta i njegovo uređenje, proizvodnju i prodaju novih proizvoda, provedbu promotivnih kampanja radi povećanja konzumacije proizvoda ribarstva i akvakulture na nacionalnoj, regionalnoj i transnacionalnoj razini, promidžbu proizvoda dobivenih metodama koje imaju nizak utjecaj na okoliš, promidžbu proizvoda s oznakom zemljopisnog podrijetla i izvornosti, provedbu studija tržišta, unaprjeđenje transparentnosti proizvodnje i trženja, poboljšanje opskrbe tržišta te razvoj i promicanje novih tržišta.

Jedan od strateških prioriteta odnosi se na modernizaciju prerade ribe i proizvoda ribarstva u RH, čime će se doprinijeti prerađivačima, potrošačima, zapošljavanju i prihodu od izvoza. Provođit će se mjere za promicanje zdravstvenih i higijenskih uvjeta u čitavom distribucijskom lancu, a stavit će se naglasak i na akreditacijske sheme za uvođenje standarda kvalitete.

Cilj je omogućiti razvoj prerađivačkog sektora na način da se prepoznaju dugoročno održivi proizvodni procesi, povezani s održivom primarnom proizvodnjom, te oni proizvodi koji će donijeti najbolju moguću tržišnu vrijednost.

RH će poticati uspostavu i rad organizacija proizvođača, omogućavajući pritom provedbu i financiranje mjera predviđenih ZRP-om.

4.2.5 Sustav kontrole i provedbe Zajedničke ribarstvene politike

Reforma ZRP-a dala je novi značaj mjerama kontrole i nadzora te prikupljanju podataka. HR je već uspostavila ključne i potrebne mehanizme i strukture, a mjere u dijelu nadzora i kontrole, kao i provedba nacionalnog plana prikupljanja podataka u 2013. godini odobrene su od strane EK u sustavu centralnog upravljanja ovim mehanizmima koji je zasad još uvijek na snazi. OP za novo razdoblje obuhvatit će mjere prikupljanja podataka kao i mjere nadzora i kontrole, sukladno odlukama EK o prioritetima za pojedino razdoblje. S obzirom na značaj ovih mjera u provedbi i podršci ZRP-u, HR će osigurati odgovarajući okvir koji će jamčiti kontinuitet i mogućnost financiranja potrebnih aktivnosti. Ključni prioriteti u dijelu prikupljanja podataka odnosit će se na socio-ekonomske pokazatelje kao i suradnju nadležnih tijela HR s tijelima drugih DČ i EK u izradi odgovarajućih podloga za mješovite stokove. U pogledu kontrole i nadzora, HR će posebnu pažnju posvetiti pitanjima kontrole i nadzora odbacivanja ulova, ali i pitanjima sprečavanja IUU u cijelosti. Mjere koje će se financirati ovisit će o definiranim ciljevima na razini EU.

4.2.6 Tehnička pomoć

U svrhu prilagodbe novim zahtjevima EFPR-a, postoji potreba za daljnjim jačanjem administrativnih kapaciteta, koje će uključivati pripremne aktivnosti kao što su, usavršavanje djelatnika uključenih u sustav upravljanja fondom, izrada studija i razmjena iskustava, sve sa ciljem olakšavanja provedbe operativnog programa za EFPR. Posebna pažnja će se posvetiti daljnjem razvoju informatičkih sustava podrške. Za navedene aktivnosti, kao i za one vezane uz pripremu, upravljanje, praćenje,

vrednovanje, promidžbu, kontrolu i reviziju operativnog programa, RH planira provoditi mjeru tehničke pomoći.

Dodatno, s ciljem jačanja dostupnosti i transparentnosti informacija o provedbi programa te kako bi se osiguralo da su potencijalni korisnici i javnost na odgovarajući način obaviješteni o doprinosu i mogućnostima koje pruža EFPR, RH planira u provedbu mjere tehničke pomoći uključiti i aktivnosti informiranja i promidžbe.

Nadalje, RH prepoznaje potrebu za uključivanjem odnosno korištenjem sredstava dostupnih iz tehničke pomoći za uspostavu nacionalne mreže koja bi imala za cilj širenje informacija, jačanje kapaciteta, razmjenu primjera dobre prakse te podršku suradnji između FLAG-ova.

Provedba mjere tehničke pomoći trebala bi rezultirati ukupnim poboljšanjem administrativnih kapaciteta i doprinijeti postizanju jednostavnosti i učinkovitosti sustava upravljanja i kontrole provedbe operativnog programa.

5 SREDSTVA POTREBNA ZA REALIZACIJU

Financijska sredstva potrebna za provedbu uključuju sredstva iz državnog proračuna Republike Hrvatske i sredstva EU-a.

5.1 Financijska sredstva za provedbu Strategije u 2013. godini

Područje prioriteta	Udio (%)	Ukupno javna potpora (EURO)	Udio EFR-a u javnoj potpori (EURO)	Nacionalni udio u javnoj potpori (EURO)	Udio sufinanciranja iz EFR-a (%)
		$a = b + c$	b	c	$d = (b/a) \times 100$
Prioritetna os 1	51,81	6.010.000	4.507.500	1.502.500	75
Prioritetna os 2	43,19	5.010.000	3.757.500	1.252.500	75
Prioritetna os 5	5,00	580.000	435.000	145.000	75
UKUPNO	100	11.600.000	8.700.000	2.900.000	75

6 RAZRADA, PROVEDBA I PRAĆENJE NSP-a

6.1 Razrada NSP-a

NSP je izrađen u skladu sa zahtjevima Uredbe (EZ) br. 1198/2006 o EFR i ostalim odredbama i ciljevima u sklopu Zajedničke ribarstvene politike EU. Njegova konačna izrada, odnosno analiza sektora te identificirani prioriteti i ciljevi rezultat su studije izrađene 2008. godine kao i drugih istraživanja provedenih tijekom razdoblja 2005.-2008. godine.

Priprema NSP-a je započela u listopadu 2008. godine. Tijekom 2009. i 2010. godine pripremljene su ankete, prikupljena su mišljenja dionika o prioritetima, ciljevima i potrebnim resursima za razvoj sektora ribarstva. U proces definiranja prioriteta i ciljeva bili su uključeni predstavnici sektora i to putem predstavnika sektorskih komora (HGK i HOK), predstavnika Sindikata ribara i predstavnika zadruga i udruga, te predstavnika relevantnih tijela državne uprave nadležnih za pitanja pomorstva i infrastrukture, zaštite okoliša i prirode, graditeljstva i prostornog planiranja, regionalnog razvoja, gospodarstva i financija, kao i predstavnika savjetodavne službe nadležne za sektor ribarstva, predstavnika znanstvenih institucija te nadležne administracije. Uzimajući u obzir doprinose uključenih strana zaprimljene tijekom opisanog procesa, nadležna je administracija formulirala prijedlog prioriteta i ciljeva te okvirni nacrt NSP-a. Dodatno, kroz pripremu zakonskog okvira definirane su smjernice upravljanja u ribarstvu, te su započete konzultacije o konačnom izgledu dokumenta.

Savjetovanje i vrednovanje izvršeno je u okviru radionica s dionicima sektora i njihovim predstavnicima, kao i predstavnicima institucija u sektoru ribarstva i povezanim sektorima te organizacijama civilnog društva. Po finalizaciji nacrt NSP-a, održan je još jedan krug konzultacija s dionicima sektora, tijekom kojeg su sudionici iznosili svoje komentare i prijedloge koji su uzeti u obzir prilikom izrade konačnog nacrt dokumenta. Predmetne radionice održane su u Puli, Rijeci, Zadru i Splitu, a uz to, nacrt NSP-a je predstavljen i raspravljen na godišnjim Susretima ribara koje organizira HOK, kao i na Vijeću udruženja ribarstva pri HGK.

6.2 Provedba i praćenje NSP-a

Odgovarajuća provedba i praćenje NSP-a i OP-a osigurat će se određivanjem odgovornih tijela i definiranjem njihovih zadaća te razvojem sustava pokazatelja za praćenje.

6.2.1 Nadležna tijela

Vlada RH je nadležna tijela za provedbu NSP-a i OP-a odredila Odlukom na sjednici održanoj 18. ožujka 2010. godine.

Upravljačko tijelo

U skladu s odredbama članka 58. Uredbe (EZ) br. 1198/2006 o EFR-u, RH je odredila MP-UR, Upravljačkim tijelom. UT će biti odgovorno za sve funkcije koje su navedene u članku 59. točkama a) do j) Uredbe (EZ) br. 1198/2006 o EFR-u. UT je također odgovorno za odabir i provedbu projekata, evidentiranje i vrednovanje (evaluaciju) – prethodno vrednovanje (*ex ante* evaluacija), periodično vrednovanje (*interim* evaluacija) i naknadno vrednovanje (*ex post* evaluacija). Isto tako, UT će osigurati provedbu OP-a u skladu s načelom razumnoga financijskog upravljanja.

Posredničko tijelo

Kako bi se na najbolji mogući način iskoristio postojeći administrativni ustroj i kapitaliziralo znanje i iskustvo stečeno tijekom pretpristupnog razdoblja, UT će delegirati određene funkcije Posredničkom tijelu - APPRRR.

Tijelo za potvrđivanje

U skladu s člankom 58., RH je odredila MP – Samostalnu službu za akreditaciju Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju i potvrđivanje provedbe programa potpore u ribarstvu kao Tijelo za potvrđivanje. U općoj organizacijskoj strukturi MP-a, Samostalna služba odgovara izravno ministru čime se osigurava primjena principa jasnog odjeljivanja funkcija u odnosu na UT koje se nalazi unutar istog ministarstva. Tijelo za potvrđivanje bit će odgovorno za izvršavanje funkcija sukladno članku 60. točkama a) do f) Uredbe (EZ) br. 1198/2006 o EFR-u.

Tijelo za reviziju

Slijedom obaveze uspostave tijela za reviziju koja proizlazi iz članka 58. Uredbe (EZ) br. 1198/2006 o EFR-u te prema definiranim funkcijama koje su popisane člankom 61. točkama (a) do (c) iste Uredbe, RH je odredila Agenciju za reviziju sustava provedbe programa EU (ARPA) kao odgovorno Tijelo za reviziju provedbe EFR-a. ARPA je osnovana u lipnju 2008. godine Uredbom Vlade RH o osnivanju Agencije za reviziju sustava provedbe programa Europske unije („Narodne novine“, broj 73/08). Pravni položaj, zastupanje, djelokrug nadležnosti, organizacijska struktura i tijela ARPA-e definirani su njenim statutom koji je usvojen na sjednici Upravnog vijeća ARPA-e održanoj 25. veljače 2009. godine.

Odbor za praćenje provedbe Operativnog programa u ribarstvu

Nastavno na određivanje navedenih Tijela, a u skladu s odredbama članaka 62. do 66. Uredbe (EZ) br. 1198/2006 o EFR-u, UT će osnovati i imenovati Odbor za praćenje provedbe OP-a u skladu s dinamikom razvoja cjelokupnog procesa, a nakon konzultacija s EK-om, ne kasnije od 3 mjeseca nakon odobrenja OP-a od strane EK.

6.2.2 Praćenje provedbe NSP-a

Opći sustav praćenja NSP-a uspostaviti će i provoditi MP-UR, a praćenje NSP-a u odnosu na mjere koje se financiraju kroz EFR, provodit će Odbor za praćenje provedbe EFR-a. Pri osnivanju i imenovanju Odbora za praćenje uzet će se u obzir načelo partnerstva te će u njegov sastav biti uključeni predstavnici relevantnih državnih i javnih tijela, predstavnici sektora ribarstva, kao i predstavnici znanstvene zajednice i trećeg sektora.

Glavni zadatak Odbora za praćenje je osigurati učinkovitost i kvalitetu provedbe EFR-a te će s tim ciljem, među ostalim, odobriti kriterije za odabir projekata, pratiti napredak provedbe mjera te moguće probleme i korake poduzete za njihovo rješavanje.

6.2.3 Pokazatelji

Kako bi se okarakterizirala provedba strateških ciljeva, odabrani su određeni pokazatelji kojima će se pratiti promjene koje će nastupiti u periodu od srpnja 2013. godine do prosinca 2015. godine, te kojima će se procijeniti razina postizanja zadanih ciljeva.

Poduzet je niz koraka u odabiru pokazatelja kako bi se osigurala učinkovitost u vrednovanju. Odabir pokazatelja temelji se na sljedećim kriterijima:

- Pokazatelje se može mjeriti i vrednovati kroz analizu vremenskog niza.
- Pokazatelji moraju odražavati napredak u vremenu i omogućiti korekciju i sprječavanje problema.
- Broj pokazatelja mora biti ograničen i lako razumljiv širokom broju dionika.
- Pokazatelji moraju biti izravno povezani s odgovarajućim ciljevima, pružajući temelj za dodjelu odgovornosti dionicima zaduženim za izradu i provedbu aktivnosti.
- Pokazatelji moraju biti jednostavni za dobivanje te njihovo prikupljanje ne smije zahtijevati veliku količinu izvora.

Navedeno praćenje na godišnjoj razini će vršiti UT i razmatrati Odbor za praćenje.

Prema zaključcima prethodnog vrednovanja (*ex ante* evaluacije) OP-a koji uključuje kratkoročne strateške prioritete i ciljeve definirane ovim dokumentom, radi ograničenog vremena i financijskog opsega, provedbom OP-a ne očekuje se značajan doprinos rješavanju svih potreba identificiranih NSP-om i značajan mjerljiv učinak na hrvatski sektor ribarstva dalje od njegovih osnovnih karakteristika u smislu ekonomskog učinka, tehnoloških obilježja, zaposlenosti ili održivog iskorištavanja resursa.

Štoviše, s obzirom na ranije obrazloženu situaciju koja se odnosi na nedostatak socio-ekonomskih podataka, kao i na kratko razdoblje provedbe, socio-ekonomski pokazatelji se ne smatraju prikladnima za praćenje provedbe NSP-a.

Na razini operativnog(ih) programa, pokazatelji za svaki od ciljeva (općih i specifičnih), kao i za svaku od mjera, razraditi će se i kvantificirati u najvećoj mogućoj mjeri.

► Pokazatelji za praćenje provedbe NSP-a su:

Smanjenje ribolovnog kapaciteta

Kvantifikacija pokazatelja:

<i>Smanjenje tonaže i snage plivaričarske i kočerske flote</i>	
Referentna vrijednost (<i>datum</i>)	Ciljana vrijednost (<i>datum</i>)
181.808,99 kW (<i>1. rujna 2013. godine</i>)	172.718,54 kW (<i>31. prosinca 2015. godine</i>)
36.394,82 GT (<i>1. rujna 2013. godine</i>)	34.575,08 GT (<i>31. prosinca 2015. godine</i>)

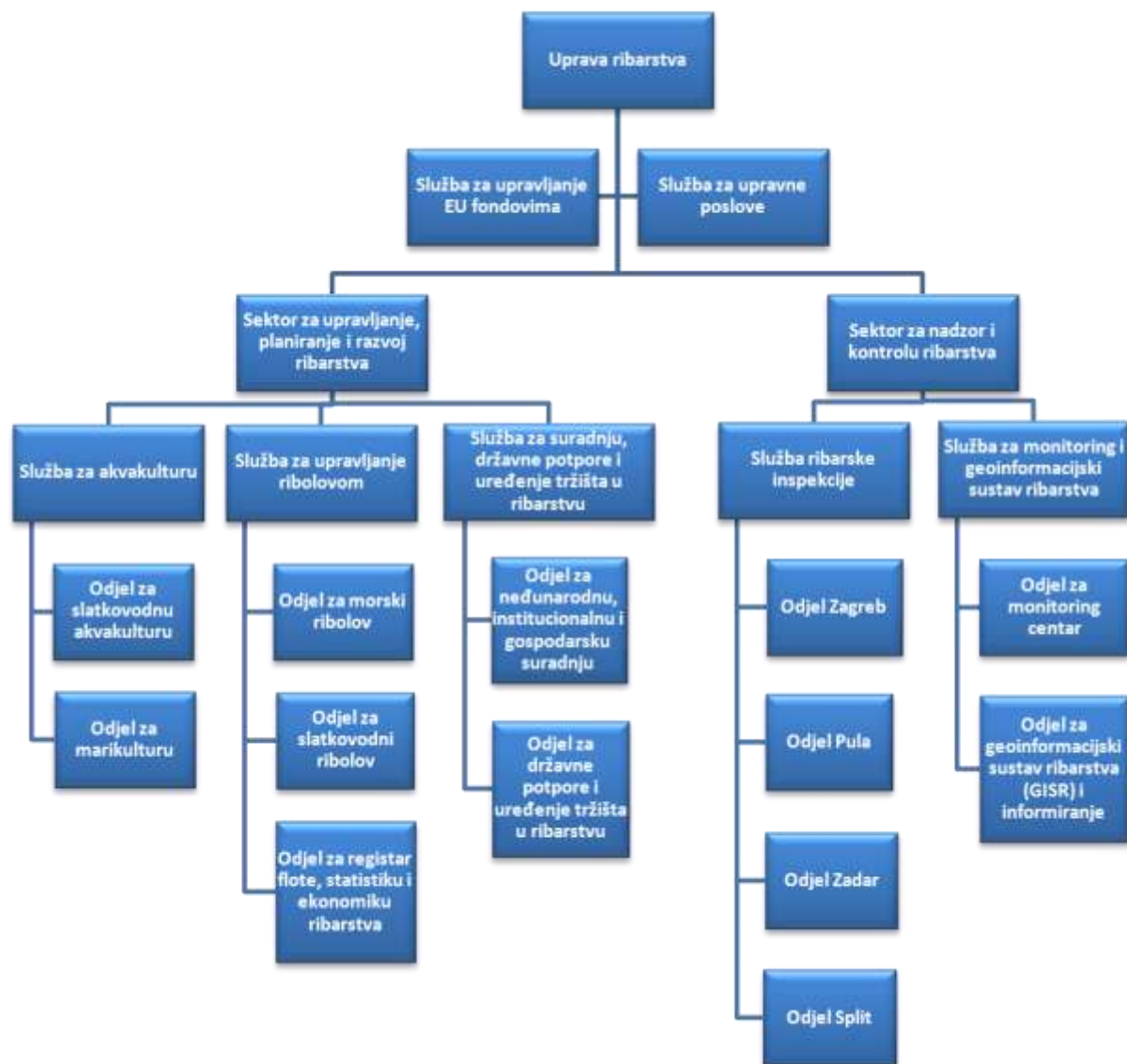
Povećanje proizvodnog kapaciteta u akvakulturi

Kvantifikacija pokazatelja:

<i>Povećanje proizvodnje ribe i školjkaša</i>	
Referentna vrijednost (<i>datum</i>)	Ciljana vrijednost (<i>datum</i>)
Proizvodnja slatkovodne ribe 6.283 t (<i>31. prosinca 2011. godine</i>)	Proizvodnja slatkovodne ribe 6.597,15 t (<i>31. prosinca 2015. godine</i>)
Proizvodnja morske ribe (ne uključujući atlantsku plavoperajnu tunu) i školjkaša 4.932 t (<i>31. prosinca 2011. godine</i>)	Proizvodnja morske ribe (ne uključujući atlantsku plavoperajnu tunu) i školjkaša 5.178 t (<i>31. prosinca 2015. godine</i>)
<i>Povećanje proizvodnje mlađi u marikulturi</i>	
Referentna vrijednost (<i>datum</i>)	Ciljana vrijednost (<i>datum</i>)
Proizvodnja mlađi morske ribe 14.824.990 kom (<i>31. prosinca 2011. godine</i>)	Proizvodnja mlađi morske ribe 15.566.240 kom (<i>31. prosinca 2015. godine</i>)

DODATAK I. Administrativni ustroj

Slika 1-1. Ustrojstvena shema Uprave ribarstva pri Ministarstvu poljoprivrede

DODATAK II. Uvoz i izvoz proizvoda ribarstva

Tablica 2-1. *Vanjsko-trgovinska bilanca proizvoda ribarstva od 2000. do 2011. godine*

Godina	UVOZ		IZVOZ		BILANCA	
	Tona	USD	Tona	USD	Tona	USD
2000.	25.545	33.098.275	18.247	43.977.357	-7.298	10.879.082
2001.	42.631	56.569.965	21.686	64.080.711	-20.945	7.510.746
2002.	56.284	75.898.070	22.370	79.869.814	-33.914	3.971.744
2003.	57.316	82.741.215	22.687	114.881.084	-34.629	32.139.869
2004.	38.579	70.777.929	23.429	104.010.263	-15.150	33.232.334
2005.	53.687	98.416.794	24.424	97.361.226	-29.263	-1.055.568
2006.	51.974	105.372.955	29.496	159.847.033	-22.478	54.474.078
2007.	47.847	120.613.368	30.603	152.428.359	-17.244	31.814.991
2008.	54.055	138.990.532	29.444	149.577.014	-24.611	10.586.482
2009.	44.385	102.228.762	32.721	164.115.420	-11.664	61.886.658
2010.	41.211	102.400.654	33.950	135.395.280	-7.261	32.994.626
2011.	38.417	123.676.657	38.493	178.503.695	-76	54.827.038

Izvor: Ministarstvo financija-Carinska uprava

Obrada: MP-UR

Tablica 2-2. Uvoz proizvoda ribarstva po vrstama od 2000. do 2011. godine (t)

CT	PROIZVOD	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
RIBE, RAKOVI MEKUŠCI I OSTALI BESKRALJEŠNJACI													
0301	Žive ribe	341	1.108	1.772	1.219	636	1.987	1.601	1.199	816	97	225	327
0302	Ribe, svježe ili rashlađene, osim ribljih fileta i ostalog ribljeg mesa iz tarifnog broja 0304	35	150	273	173	465	494	606	806	1.072	929	900	785
0303	Zamrznuta riba, osim ribljih fileta i ostalog ribljeg mesa iz tarifnog broja 0304	14.879	28.201	40.832	42.652	22.689	35.311	31.764	27.419	31.846	25.506	20.813	16.758
0304	Ribljí fileti i ostalo riblje meso, svježe, rashlađeno ili smrznuto	1.504	2.290	2.334	2.071	2.394	2.511	3.180	2.231	3.307	2.500	3.111	3.419
0305	Riba sušena, soljena ili u salamuri, dimljena riba	179	245	304	265	308	396	331	431	1.056	860	1.120	945
0306	Rakovi živi, svježi, smrznuti, sušeni	301	395	416	502	579	620	618	882	980	758	862	895
0307	Mekušci živi, svježi, smrznuti, sušeni	4.173	5.570	6.005	5.904	6.336	6.497	7.255	8.555	8.739	8.184	7.834	9.404
UKUPNO		21.412	37.959	51.936	52.786	33.407	47.816	45.355	41.523	47.816	38.834	34.865	32.533
RIBLJE PRERAĐEVINE													
1604	Riblje prerađevine i konzerve	3.936	4.359	4.102	4.211	4.837	5.428	5.930	5.551	5.532	4.754	5.364	4.974
1605	Rakovi, mekušci i ostali beskralješnjaci	197	313	246	319	335	443	689	773	707	797	982	910
UKUPNO		4.133	4.672	4.348	4.530	5.172	5.871	6.619	6.324	6.239	5.551	6.346	5.884
SVEUKUPNO		25.545	42.631	56.284	57.316	38.579	53.687	51.974	47.847	54.055	44.385	41.211	38.417

Izvor: Ministarstvo financija-Carinska uprava**Obrada:** MP-UR

Tablica 2-3. Uvoz proizvoda ribarstva po vrstama od 2000. do 2011. godine (USD)

CT	PROIZVOD	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
RIBE, RAKOVI MEKUŠCI I OSTALI BESKRALJEŠNJACI													
0301	Žive ribe	2.211.281	11.236.820	18.400.962	15.328.562	4.469.622	13.461.652	14.644.529	19.473.390	14.070.023	3.711.683	4.468.640	6.833.087
0302	Ribe, svježe ili rashlađene, osim ribljih fileta i ostalog ribljeg mesa iz tarifnog broja 0304	71.595	490.242	923.923	1.100.953	2.331.465	2.863.920	3.676.961	5.416.459	7.249.595	5.404.026	5.724.097	5.977.325
0303	Zamrznuta riba, osim ribljih fileta i ostalog ribljeg mesa iz tarifnog broja 0304	9.025.659	17.031.566	25.797.466	28.462.621	17.193.593	27.613.784	29.003.622	26.850.906	34.377.796	27.729.567	21.025.499	23.624.991
0304	Ribljí fileti i ostalo riblje meso, svježe, rashlađeno ili smrznuto	2.591.363	4.045.522	3.865.820	3.717.351	5.108.628	5.989.724	8.070.540	7.153.684	11.581.572	8.669.476	10.141.829	13.011.235
0305	Riba sušena, soljena ili u salamuri, dimljena riba	2.103.603	2.510.853	3.884.305	3.335.305	4.364.820	6.003.836	5.422.910	8.008.988	9.994.020	7.694.427	8.392.662	8.319.557
0306	Rakovi živi, svježi, smrznuti, sušeni	1.864.256	2.519.526	3.017.137	3.861.057	4.240.885	4.767.360	5.302.894	8.198.193	8.284.380	6.005.430	6.115.130	9.047.020
0307	Mekušci živi, svježi, smrznuti, sušeni	7.523.437	8.642.427	9.779.008	14.757.555	18.572.016	20.448.714	19.219.981	23.472.229	27.338.715	20.509.041	22.565.143	31.983.075
UKUPNO		25.391.194	46.476.956	65.668.621	70.563.404	56.281.029	81.148.990	85.341.437	98.573.849	112.896.10	79.723.650	78.433.000	98.796.290
RIBLJE PRERAĐEVINE													
1604	Riblje prerađevine i konzerve	7.135.304	9.147.164	9.507.292	11.131.603	13.297.361	15.826.374	17.926.931	19.479.087	23.337.467	19.512.498	20.030.141	20.933.157
1605	Rakovi, mekušci i ostali beskralješnjaci	571.777	945.845	722.157	1.046.208	1.199.539	1.441.430	2.104.587	2.560.432	2.756.964	2.992.614	3.937.513	3.947.210
UKUPNO		7.707.081	10.093.009	10.229.449	12.177.811	14.496.900	17.267.804	20.031.518	22.039.519	26.094.431	22.505.112	23.967.654	24.880.367
SVEUKUPNO		28.567.309	33.098.275	56.569.965	75.898.070	82.741.215	70.777.929	98.416.794	105.372.955	120.613.368	138.990.532	102.400.654	123.676.657

Izvor: Ministarstvo financija-Carinska uprava

Obrada: MP-UR

Tablica 2-4. Izvoz proizvoda ribarstva po vrstama od 2000. do 2011. godine (t)

CT	PROIZVOD	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
RIBE, RAKOVI MEKUŠCI I OSTALI BESKRALJEŠNJACI													
0301	Žive ribe	456	1.361	785	985	748	636	1.218	1.102	439	719	711	1.679
0302	Ribe, svježe ili rashlađene, osim ribljih fileta i ostalog ribljeg mesa iz tarifnog broja 0304	6.076	6.020	6.740	9.613	9.592	9.538	13.181	12.545	12.657	13.040	14.736	16.658
0303	Zamrznuta riba, osim ribljih fileta i ostalog ribljeg mesa iz tarifnog broja 0304	611	720	858	1.138	1.898	1.215	1.880	2.606	2.362	3.216	4.008	5.778
0304	Ribljí fileti i ostalo riblje meso, svježe, rashlađeno ili smrznuto	6	71	44	35	172	41	41	43	80	105	124	167
0305	Riba sušena, soljena ili u salamuri, dimljena riba	1.401	611	1.776	2.368	4.259	6.105	7.297	7.387	6.726	8.336	8.307	7.771
0306	Rakovi živi, svježi, smrznuti, sušeni	138	122	146	147	163	160	171	150	150	123	117	91
0307	Mekušci živi, svježi, smrznuti, sušeni	988	1.416	1.283	998	1.275	1.508	1.485	1.433	1.633	1.626	1.372	1.348
UKUPNO		9.676	10.321	11.632	15.284	18.107	19.203	25.273	25.266	24.047	27.165	29.375	33.492
RIBLJE PRERAĐEVINE													
1604	Riblje prerađevine i konzerve	8.565	11.358	10.728	7.386	5.304	5.187	4.179	5.288	5.300	5.485	4.520	4.916
1605	Rakovi, mekušci i ostali beskralješnjaci	6	7	10	17	18	34	44	49	97	71	55	85
UKUPNO		8.571	11.365	10.738	7.403	5.322	5.221	4.223	5.337	5.397	5.556	4.575	5.001
SVEUKUPNO		18.247	21.686	22.370	22.687	23.429	24.424	29.496	30.603	29.444	32.721	33.950	38.493

Izvor: Ministarstvo financija-Carinska uprava**Obrada:** MP-UR

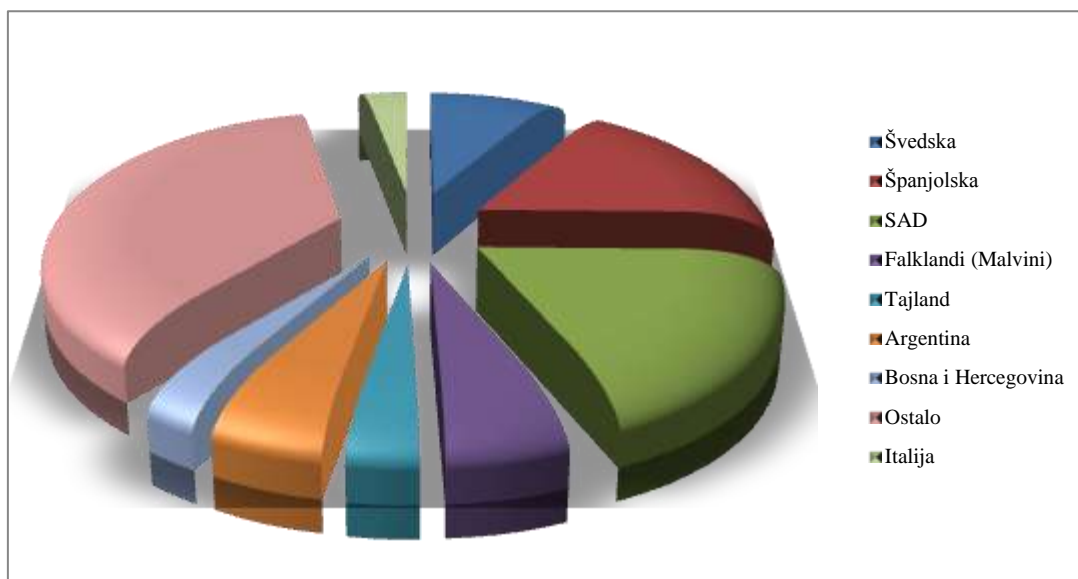
Tablica 2-5. Izvoz proizvoda ribarstva po vrstama od 2000. do 2011. godine (USD)

CT	PROIZVOD	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
RIBE, RAKOVI MEKUŠCI I OSTALI BESKRALJEŠNJACI													
0301	Žive ribe	521.755	1.590.546	1.128.846	1.719.320	1.446.625	1.095.112	2.568.310	3.159.467	3.033.867	2.686.245	1.535.880	3.227.829
0302	Ribe, svježe ili rashlađene, osim ribljih fileta i ostalog ribljeg mesa iz tarifnog broja 0304	23.074.810	37.291.259	46.005.010	76.826.118	58.568.150	46.316.916	97.690.434	81.416.932	85.340.914	89.749.323	72.826.779	107.367.427
0303	Zamrznuta riba, osim ribljih fileta i ostalog ribljeg mesa iz tarifnog broja 0304	2.786.207	3.891.631	8.128.181	9.360.015	13.936.777	11.064.519	17.696.749	15.322.983	3.957.660	5.141.451	5.678.106	7.754.760
0304	Riblj fileti i ostalo riblje meso, svježe, rashlađeno ili smrznuto	17.576	139.981	138.449	98.134	447.488	129.433	144.458	172.020	391.993	434.512	482.812	814.748
0305	Riba sušena, soljena ili u salamuri, dimljena riba	1.701.847	999.910	2.903.173	4.591.677	9.902.149	16.251.836	21.158.029	23.638.369	22.315.300	28.963.512	25.014.918	24.092.765
0306	Rakovi živi, svježi, smrznuti, sušeni	729.111	813.757	1.077.437	1.461.650	2.027.797	1.932.127	2.263.564	2.448.186	2.791.545	2.566.208	2.181.148	2.164.007
0307	Mekušci živi, svježi, smrznuti, sušeni	1.616.973	2.050.410	2.206.757	2.876.923	3.409.994	4.171.816	3.570.598	4.767.265	5.906.395	6.051.231	5.399.601	7.259.996
UKUPNO		30.448.279	46.777.494	61.587.853	96.933.837	89.738.980	80.961.759	145.092.142	130.925.222	123.737.674	135.592.482	113.119.244	152.681.532
RIBLJE PRERAĐEVINE													
1604	Riblje prerađevine i konzerve	13.506.581	17.277.340	18.241.610	17.854.163	14.159.556	16.195.250	14.484.820	21.182.724	25.221.136	28.084.521	21.924.142	25.313.763
1605	Rakovi, mekušci i ostali beskralješnjaci	22.497	25.877	40.351	93.084	111.727	204.217	270.071	320.413	618.204	438.417	351.894	508.400
UKUPNO		13.529.078	17.303.217	18.281.961	17.947.247	14.271.283	16.399.467	14.754.891	21.503.137	25.839.340	28.522.938	22.276.036	25.822.163
SVEUKUPNO		43.977.357	64.080.711	79.869.814	114.881.084	104.010.263	97.361.226	159.847.033	152.428.359	149.577.014	164.115.420	135.395.280	178.503.695

Izvor: Ministarstvo financija-Carinska uprava

Obrada: MP-UR

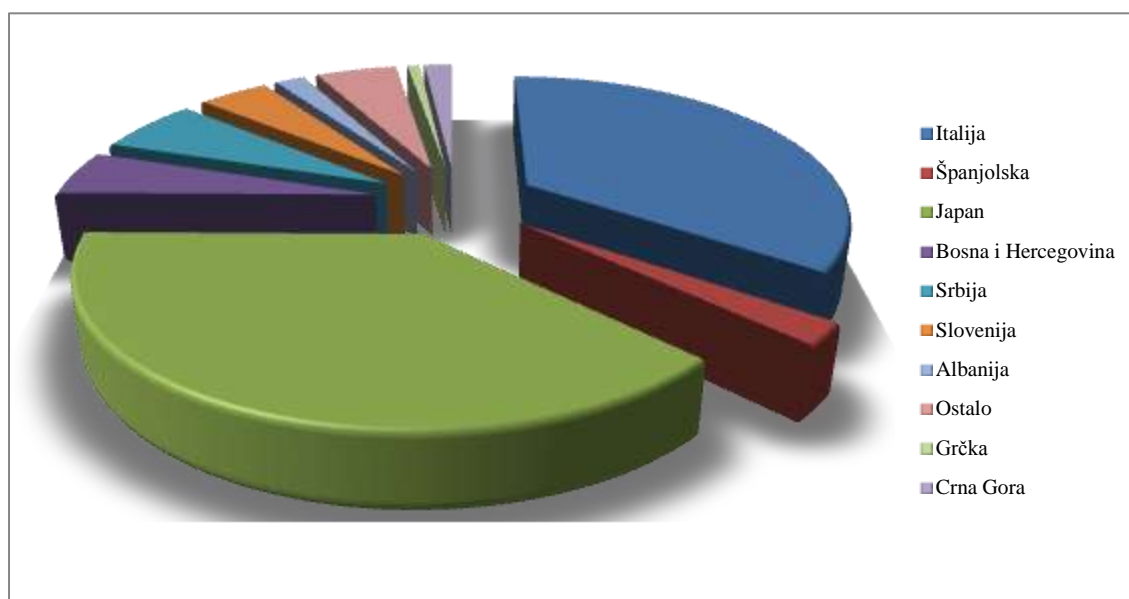
Slika 2-1. Najznačajnije zemlje po količini uvoza proizvoda ribarstva u 2011. godini

Izvor: Ministarstvo financija-Carinska uprava

Obrada: MP-UR

Slika 2-2. Najznačajnije zemlje po vrijednosti izvoza proizvoda ribarstva u 2011. godini

Izvor: Ministarstvo financija-Carinska uprava

Obrada: MP-UR

DODATAK III. Gospodarski ribolov na moru

Tablica 3-1. Broj plovila za obavljanje gospodarskog ribolova na moru od 2000. do 2011. godine

Godina	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Broj	2.729	2.998	3.150	3.682	3.684	3.692	3.710	3.716	3.718	3.886	4.029	4.136

Izvor: MP-UR

Tablica 3-2. Plovila za obavljanje gospodarskog ribolova na moru u 2011. godini

	Plovila	GT	KW
Brodovi	420	32.299,99	130.206,55
Brodice	3.716	12.699,00	196.780,45
UKUPNO	4.136	44.998,99	326.987,00

Izvor: MP-UR

Tablica 3-3. Segmentacija plovila za obavljanje gospodarskog ribolova na moru po duljini i tipu u 2011. godini

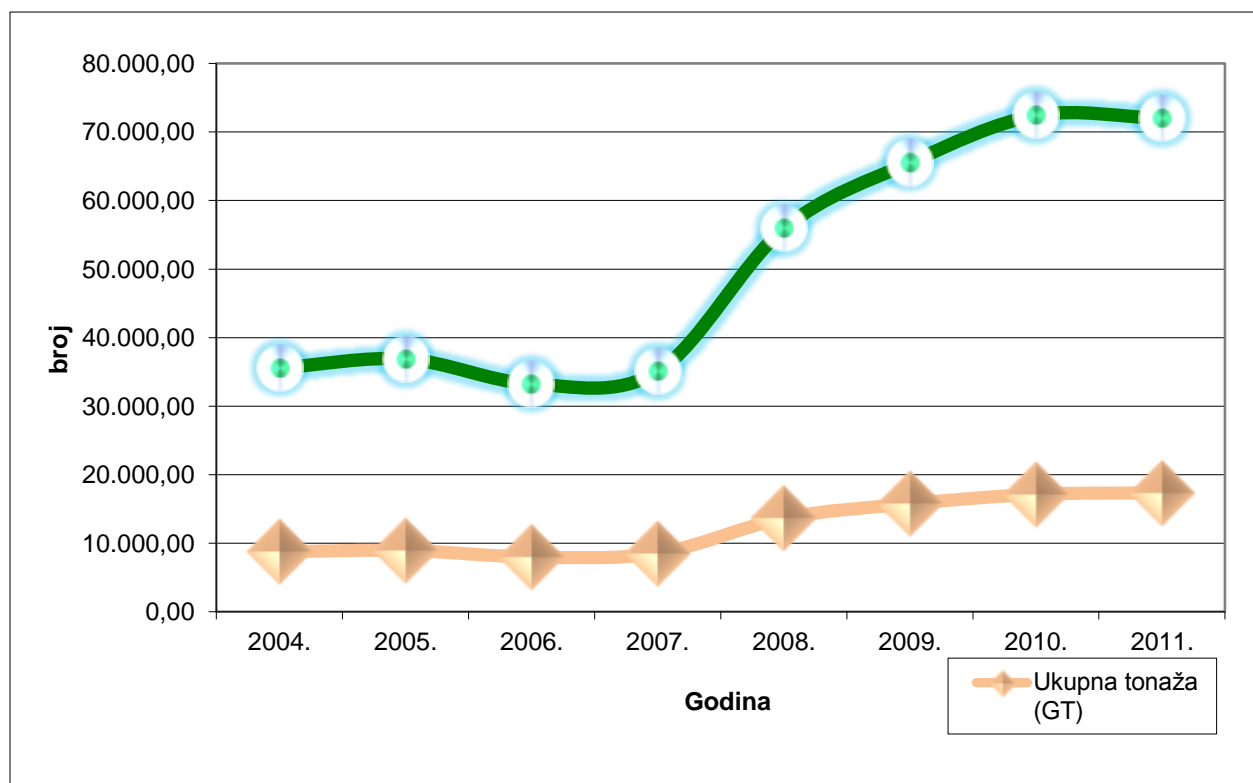
VRSTA PLOVILA	≥ 12m	<12m	UKUPNO
Dredže	2	4	6
Kočari	348	214	562
Ostalo*	1	5	6
Plivaričari	192	34	226
Plovila za lov mrežama potegačama	1	40	41
Plovila za lov mrežama stajaćicama	25	1009	1.034
Plovila za lov udičarskim alatima	4	133	137
Plovila za lov udičarskim parangalima	1	50	51
Plovila za lov vršama	0	69	69
Plovila za sakupljanje morskih organizama**	2	131	133
Višenamjenska plovila	76	1.795	1.869
UKUPNO:	652	3.484	4.136

Izvor: MP-UR

* Odnosi se na plovila koja obavljaju ribolov samo s jednim ribolovnim alatom, ostima, a što nije definirano u kategorijama

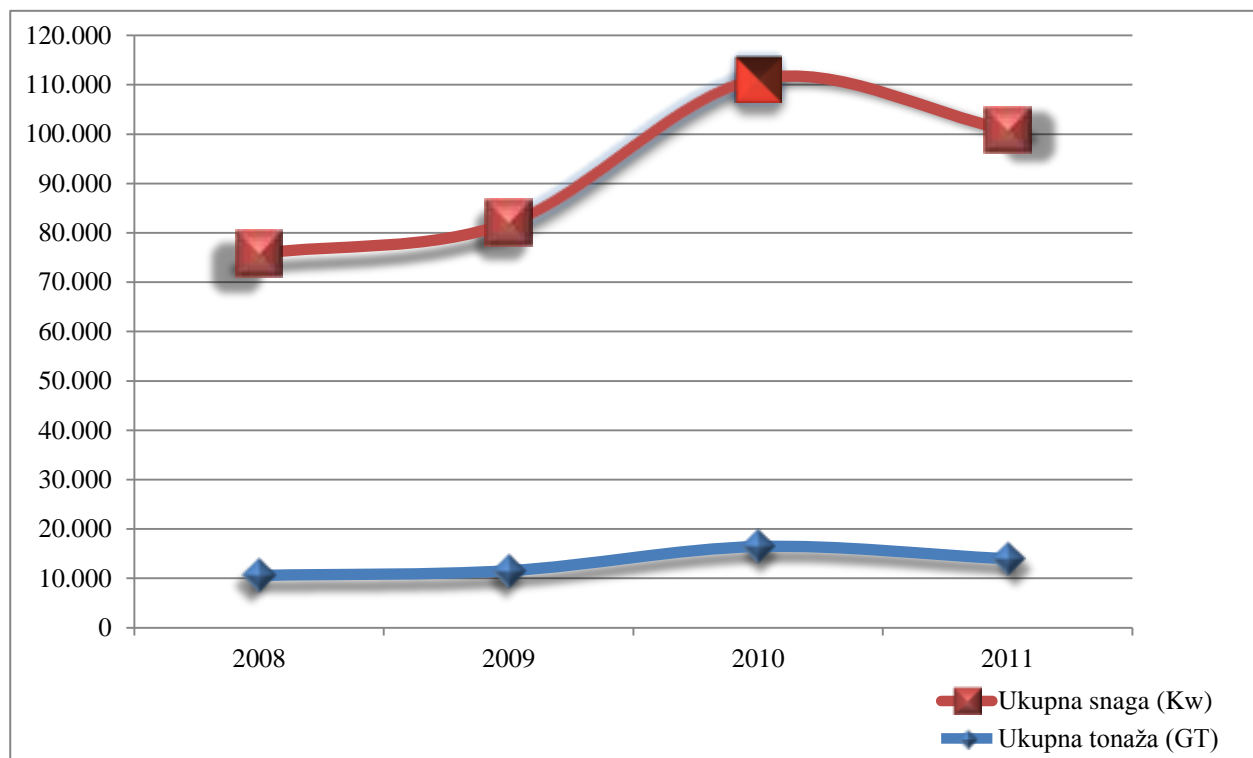
** Odnosi se na plovila koja obavljaju ribolov alatima za sakupljanje morskih organizama, a što nije definirano u kategorijama

Slika 3-1. Ukupna snaga i tonaža plovila u plivaričarskom ribolovu od 2004. do 2011. godine

Izvor: MP-UR

Slika 3-2. Ukupna snaga i tonaža plovila u koćarskom ribolovu od 2008. do 2011. godine

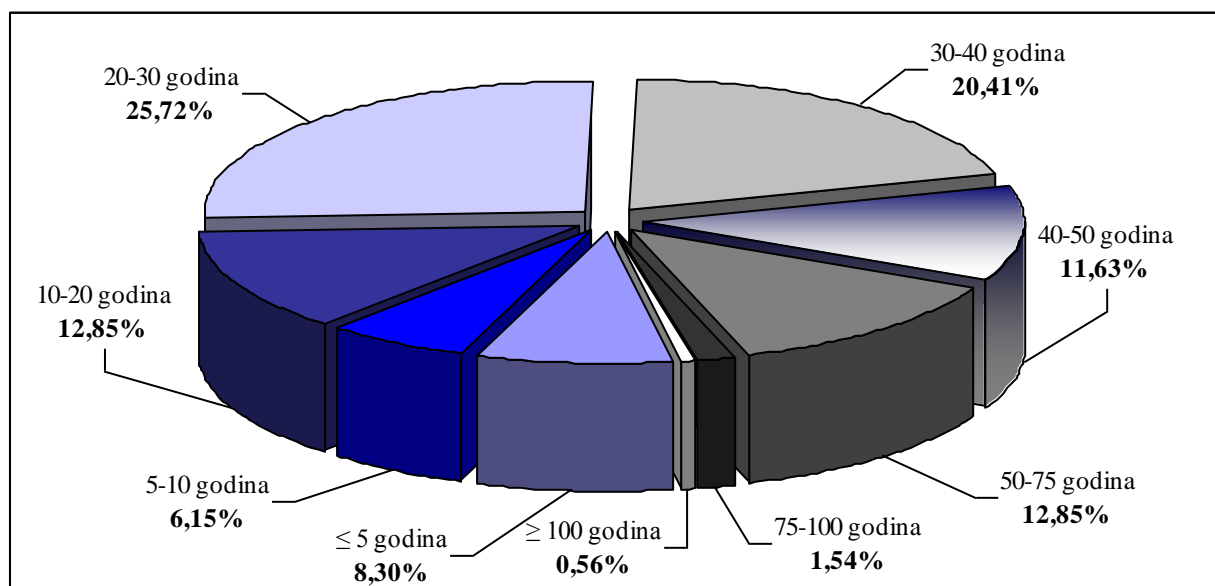
Izvor: MP-UR

Tablica 3-4. Segmentacija plovila za obavljanje gospodarskog ribolova na moru po županijama u 2011. godini

Vrsta plovila	Županija						
	Istarska	Primorsko-goranska	Ličko-senjska	Zadarska	Šibensko-kninska	Splitsko-dalmatinska	Dubrovačko-neretvanska
Dredže	5	1	0	0	0	0	0
Kočari	149	108	10	105	57	120	13
Plivaričari	23	27	0	96	16	53	11
Plovila za lov mrežama potegačama	1	0	2	6	10	22	0
Plovila za lov mrežama stajaćicama	532	65	33	9	108	260	27
Plovila za lov udičarskim alatima	55	24	6	0	32	20	0
Plovila za lov parangalima	2	3	2	0	6	38	0
Plovila za lov vršama	7	30	17	1	2	12	0
Plovila za sakupljanje morskih organizama	34	0	0	0	56	41	2
Višenamjenska plovila	182	520	43	424	103	260	339
Ostalo	5	0	0	0	1	0	0
UKUPNO	995	778	113	641	391	826	392

Izvor: MP-UR

Slika 3-3. Segmentacija plovila za obavljanje gospodarskog ribolova na moru prema starosti

Izvor: MP-UR

Tablica 3-5. *Ulov ribe i drugih morskih organizama od 2000. do 2011. godine (t)*

Godina	Plava riba	Bijela riba	Ostalo	UKUPNO
2000.	17.082	2.365	1.524	20.971
2001.	13.372	2.149	1.448	16.969
2002.	18.733	1.624	847	21.204
2003.	24.369	3.556	1.166	29.091
2004.	26.381	4.325	1.231	31.937
2005.	28.621	4.573	1.467	34.661
2006.	31.646	4.857	1.353	37.856
2007.	33.041	4.893	2.228	40.162
2008.	42.688	4.831	1.492	49.011
2009.	49.433	4.307	1.788	55.547
2010.	46.703	4.098	1.594	52.395
2011.	64.306	4.493	1.736	70.535

Izvor: MP-UR

Tablica 3-6. *Ulov morske ribe i drugih morskih organizama po vrstama u 2011. godini (t)*

Redni broj	Vrsta morske ribe i drugih morskih organizama	Ulov	
1.	Plava riba	Srdela	46.051
2.		Papalina	62
3.		Inćun	14.382
4.		Skuša	19
5.		Šarun	368
6.		Tuna	372
7.		Palamida	41
8.		Plavica	486
9.		Miješana sitna riba	2.333
10.		Gof	53
11.		Ostalo	139
UKUPNO			64.306
12.	Ostala riba	Oslić	777
13.		Trlja	1.143
14.		Cipal	208
15.		Ugor	47
16.		Lubin	10
17.		Komarča	74
18.		Gira	215
19.		Grdobina	111
20.		Bukva	122
21.		Ušata	57
22.		List	318
23.		Pas i Mačka	98
24.		Raža	64
25.		Ostalo	1.249
UKUPNO			4.493
26.	Ljuskavci	Jastog	15
27.		Škamp	284
28.		Kozice	152
29.		Ostalo	54
UKUPNO			505
30.	Školjkaši	Kamenica	12
31.		Jakovljeva kapica	30
32.		Kunjka	13
33.		Prnjavica	27
34.		Dagnja	32
35.		Ostalo	53
UKUPNO			167
36.	Mekušci	Lignja	150
37.		Lignjun	139
38.		Hobotnica	149
39.		Sipa	105
40.		Muzgavci	452
41.		Ostalo	28
UKUPNO			1.023
42.	Ostali morski organizmi (koralji, spužve ...)		41
SVEUKUPNO			70.535

Izvor: MP-UR

Tablica 3-7. Ulov ribe i drugih morskih organizama po ribolovnim zonama u 2011. godini (t)

Ribolovna zona	Ulov
A	8.391
B	28.025
C	5.359
D	1.477
E	14.785
F	4.224
G	7.706
H	26
I	424
J	112
K	6
UKUPNO	70.535

Izvor: MP-UR

Tablica 3-8. Ulov nekih važnih vrsta morskih organizama po zonama u 2011. godini (t)

Zona	Srdela	Inćun	Miješana mala plava riba	Trlja od blata	Oslić	Muzgavac	Škamp	Listovi	Ostalo	UKUPNO
A	6.134	489	213	91	5	229	1	244	985	8.391
B	20.780	4.993	1.126	384	56	62	4	9	611	28.025
C	1.823	1.611	141	283	265	74	213	22	927	5.359
D	154	865	44	45	55	5	14	8	287	1.477
E	8.006	4.973	517	38	259	40	45	16	891	14.785
F	3.202	410	110	50	21	10	1	2	418	4.224
G	5.847	759	181	208	103	29	2	3	574	7.706
H	0	0	1	2	0	2	0	14	7	26
I	0	282	0	1	0	1	0	0	140	424
J	0	0	0	0	12	0	3	0	97	112
K	0	0	0	0	1	0	1	0	4	6
UKUPNO	45.946	14.382	2.333	1.102	777	452	284	318	4.941	70.535

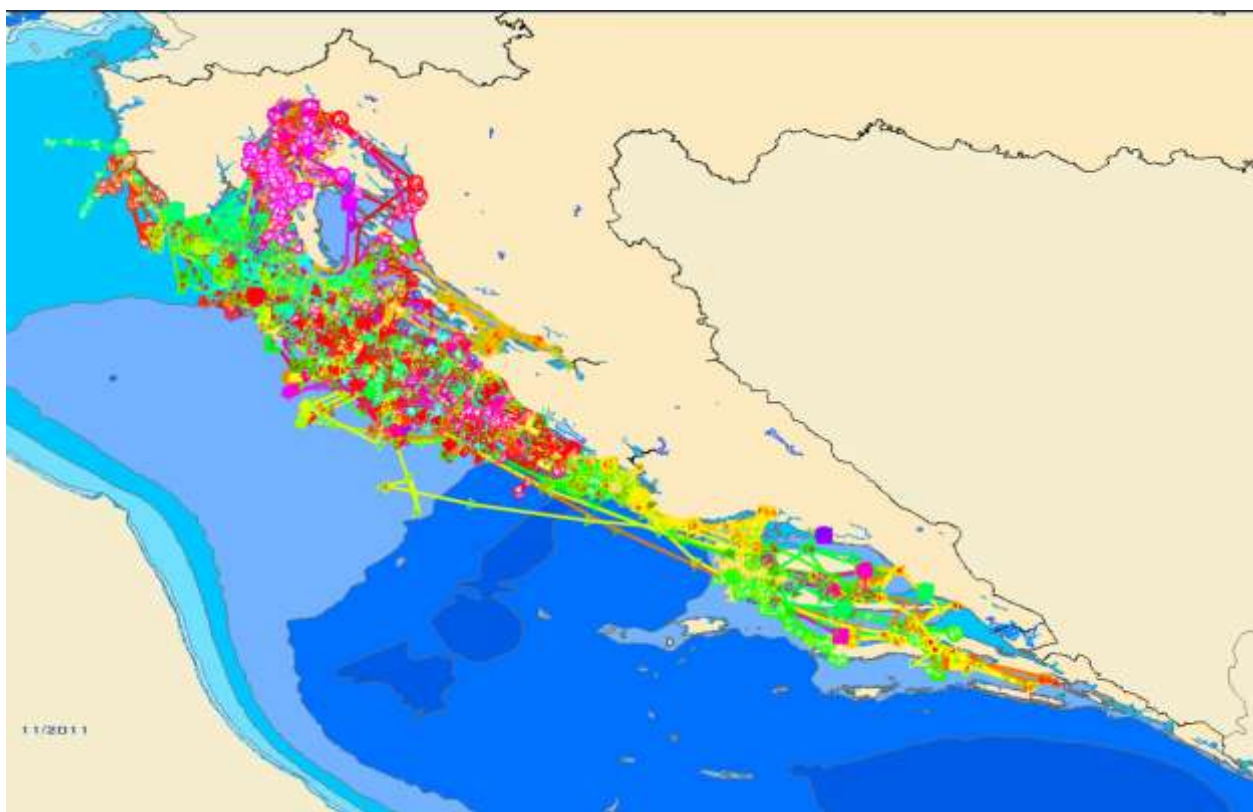
Izvor: MP-UR

Tablica 3-9. *Ulov ribe i drugih morskih organizama po ribolovnim alatima u 2011. godini (t)*

Ribolovni alat	Ulov
Plivarice	64.389
Jednostruke mreže stajaćice	486
Obalne mreže potegače	357
Povlačni alati	4.275
Trostruke mreže stajaćice	446
Vrše i druge klopke	67
Osti i udičarski alati	352
Alati za sakupljanje morskih organizama	128
Ostali alati	35
UKUPNO	70.535

Izvor: MP-UR

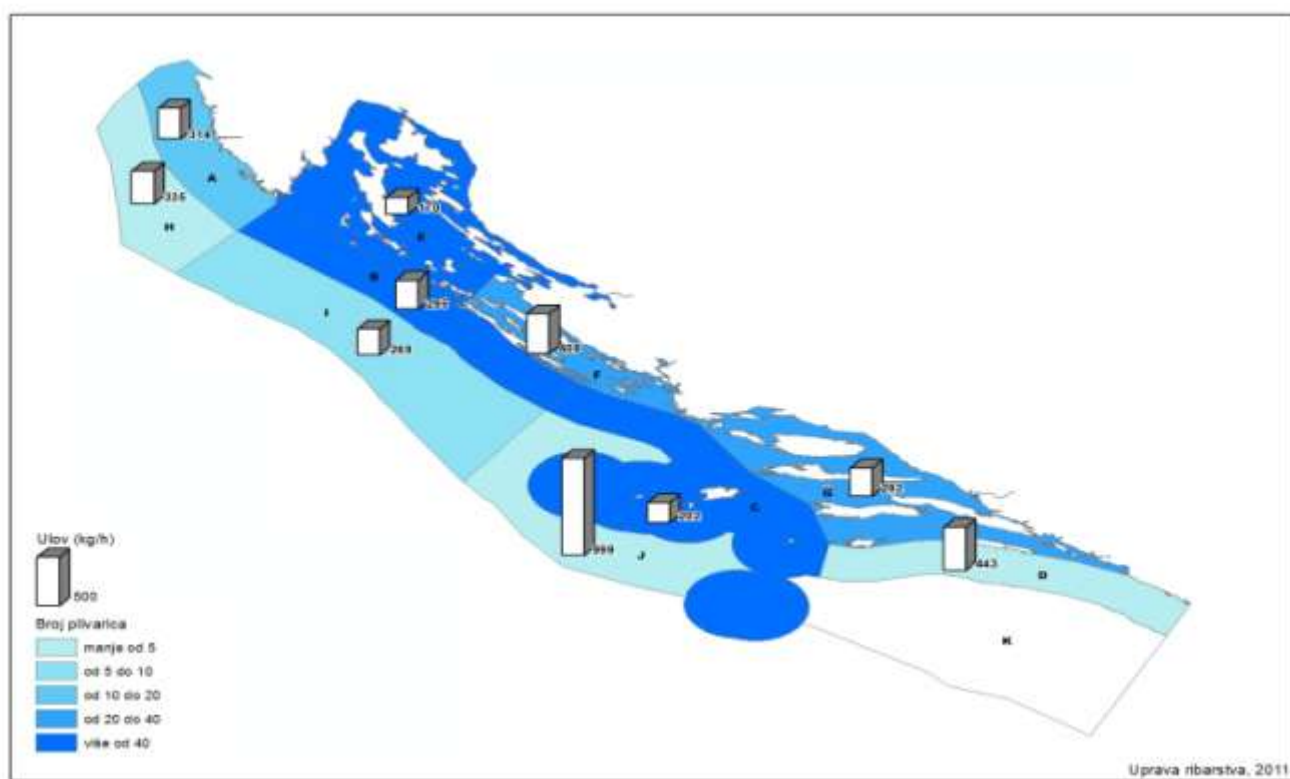
Slika 3-4. *Prikaz kretanja plivarica prema VMS u mjesecu studenom 2011. godine**

Izvor: MP-UR

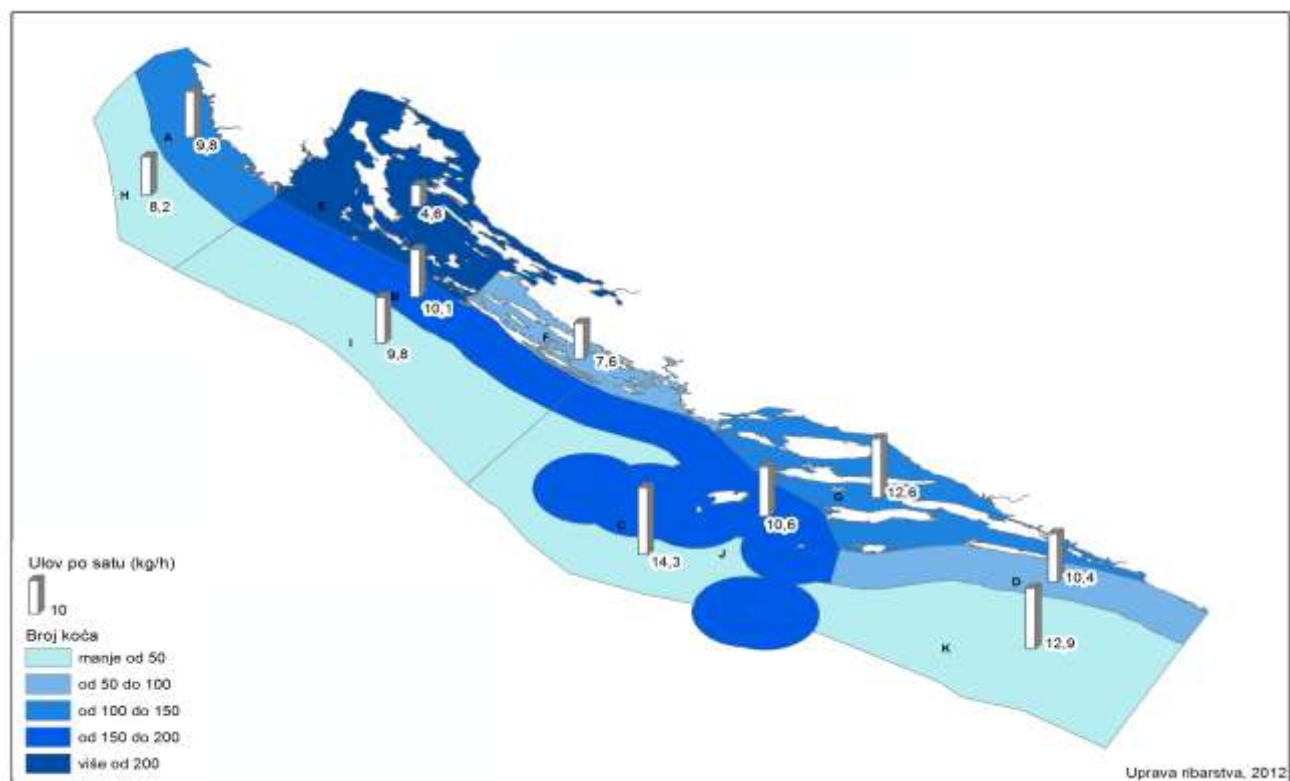
* u mjesecu studenom zabilježen najveći mjesečni ulov tijekom 2011. godine

Slika 3-5. Ulov plivarica po satu u 2011. godini (kg/h)

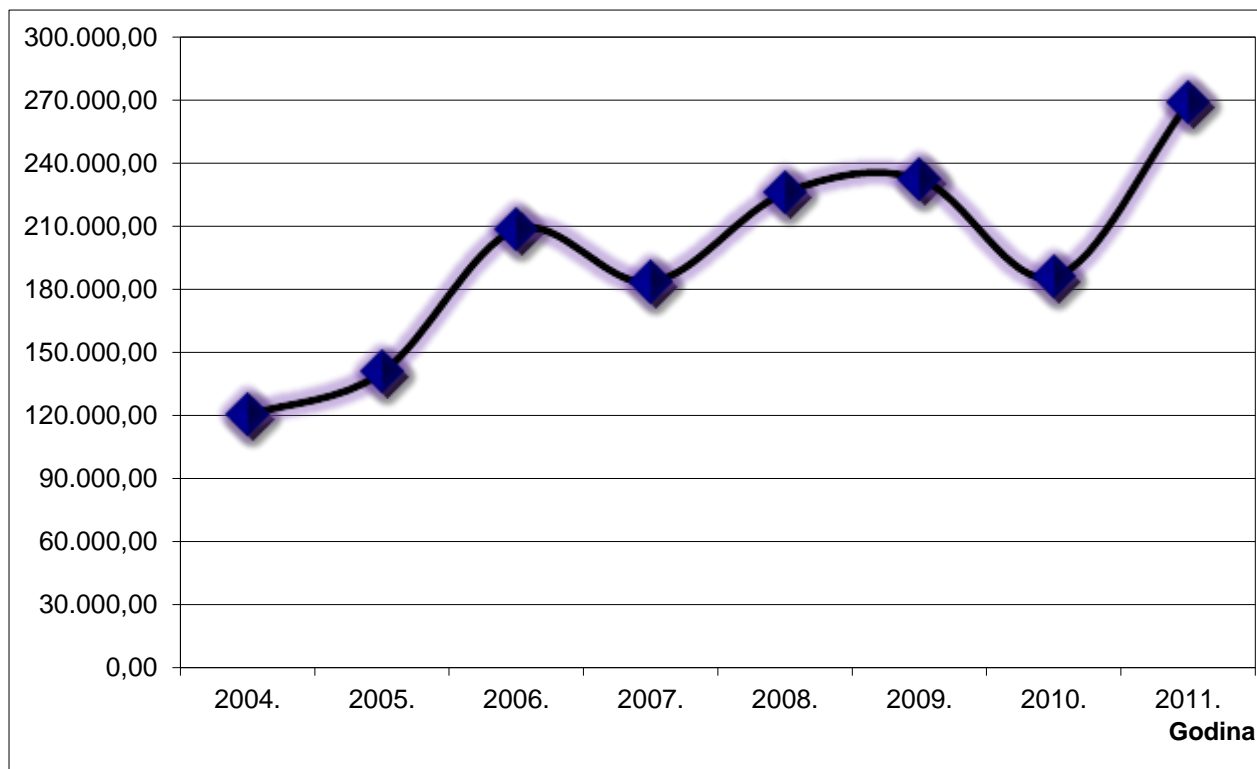
Izvor: MP-UR

Slika 3-6. Ulov kočara po satu u 2011. godini (kg/h)

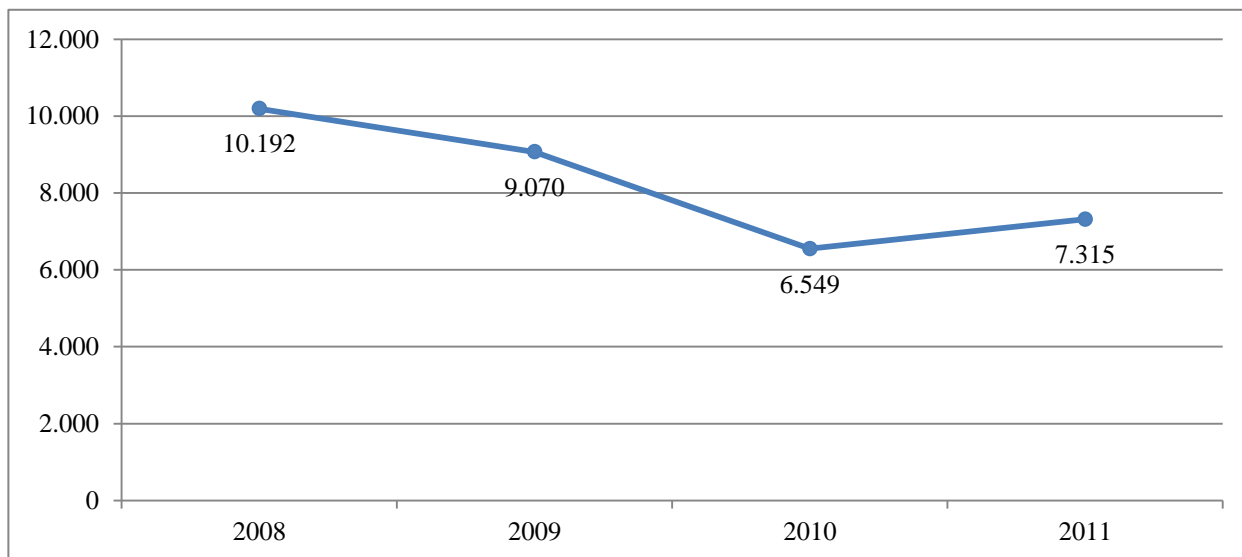
Izvor: MP-UR

Slika 3-7. Ulov po plovilu u plivaričarskom ribolovu od 2004. do 2011. godine (kg)

Izvor: MP-UR

Slika 3-8. Ulov po plovilu u kočarskom ribolovu od 2008. do 2011. godine (kg)

Izvor: MP-UR

Tablica 3-10. *Iskrcaj ribe i drugih morskih organizama po glavnim vrstama u 2011. godini (t)*

Vrsta	Iskrcaj
Srdela	45.805
Inćun	14.335
Trlja	1.090
Oslić	776
Muzgavac	450
Škamp	283
Listovi	315
Ostalo	6.651
UKUPNO	69.705

Izvor: MP-UR

Tablica 3-11. *Iskrcaj ribe i drugih morskih organizama po ribolovnim alatima u 2011. godini (t)*

Ribolovni alat	Iskrcaj
Povlačni ribolovni alati	4.186
Plivarice	63.681
Obalne mreže potegače	339
Jednostruke mreže stajačice	470
Ostalo	1.029
UKUPNO	69.705

Izvor: MP-UR

Tablica 3-12. Iskrcaj ribe i drugih morskih organizama po najznačajnijih 20 iskrcajnih mjesta u 2011. godini (t)

Mala plava riba		Bijela riba		Mekušci		Glavonošci		Ljuskavci		Školjkaši	
Iskrcajno mjesto	t	Iskrcajno mjesto	t	Iskrcajno mjesto	t	Iskrcajno mjesto	t	Iskrcajno mjesto	t	Iskrcajno mjesto	t
Kali - Vela Lamjana	9.391,74	Tribunj	326,73	Komiža	9,52	Poreč	56,71	Dubrovnik - Gruž	57,27	Umag	29,37
Nepoznato	3.867,50	Hvar - Vira	133,42	Pula – Rib. Koliba	8,89	Pula – Bunarina	40,62	Primošten	56,85	Rovinj**	7
Zadar - Foša	3.258,96	Poreč	126,18	Banjole-Monte Kope	7,68	Banjole-Monte Kope	40,33	Vis - Rukavac	53,02	Poreč	6,2
Novalja	3.024,19	Komiža	120,97	Dubrovnik – Gruž	5,63	Vrsar	39,95	Vela Luka*	42,47	Vrsar	1,64
Biograd – Gl. mul	2.863,99	Mali Lošinj ***	112,12	Zadar - Foša	5,51	Mali Lošinj***	31,6	Tribunj	35,72	Pula - Bunarina	0,48
Milna	2.860,41	Primošten	109,21	Nepoznato	5,09	Primošten	30,66	Komiža	33,28	Pula – Rib. koliba	0,32
Tribunj	2.320,04	Dubrovnik - Gruž	102,14	Mali Lošinj***	5,04	Tribunj	28,01	Rogoznica	26,65	Medulin	0,29
Vela Luka*	2.316,89	Rogoznica	94,36	Vela Stiniva	4,59	Umag	27,94	Nepoznato	6,38	Komiža	0,22
Zadar - Gaženica	2.263,96	Hramina	88,88	Vela Luka*	4,37	Rogoznica	19,73	Hramina	5,1	Banjole-Monte Kope	0,2
Pula - Ribarska koliba	1.813,48	Vela Luka*	85,27	Umag	4,18	Pula – Rib. koliba	18,13	Biograd – Gl. mul	4,11	Novalja	0,08
Plomin	1.688,08	Zadar - Foša	81,88	Tribunj	3,84	Vis - Rukavac	17,57	Slano	3,59	Primošten	0,06
Mrtvaška	1.532,59	Umag	78,91	Medulin	3,49	Dubrovnik - Gruž	17,05	Medulin	3,45	Nepoznato	0,06
Rovinj**	1.515,86	Vela Stiniva	75,25	Hvar – Vira	3,38	Nepoznato	16,37	Orebić *****	3,44	Pula - obala Uljanik	0,04
Mali Lošinj***	1.313,69	Mrtvaška	70,49	Mrtvaška	3,2	Vela Luka*	14,62	Vinišće*****	2,98	Hramina	0,03
Izvan iskrcajnog mjesta	1.378,23	Nepoznato	69,06	Rogoznica	3,09	Medulin	14,54	Hvar - Vira	2,41	Mali Lošinj ***	0,03
Zadar - Adria	1.359,22	Vrsar	67,23	Vrsar	2,31	Komiža	14,31	Rijeka	2,13	Vis - Rukavac	0,02
Rijeka ****	1.296,23	Vis - Rukavac	64,09	Poreč	2,18	Hramina	12,9	Cres	1,79	Tribunj	0,01
Pula - obala Uljanik	1.274,54	Banjole-Monte Kope	60,12	Orebić*****	1,77	Hvar – Vira	12,69	Pula – Rib.	1,77	Krk*****	0,01
Krk *****	1.186,28	Pula - Ribarska koliba	45,88	Zadar – Adria	1,76	Zadar - Foša	11,02	Umag	1,75	Rogoznica	0
Rovinj - gat Mirna	1.179,18	Makarska*****	40,4	Makarska *****	1,7	Zadar - Adria	9,35	Zadar - Foša	1,73	Rijeka	0

Izvor: MP-UR

* jugozapadna strana trajektnog pristaništa

** komunalni dio luke na mjestu veza

*** dio uz trajektnu rampu

**** dio putničke luke u dogovoru s kontrolnim centrom

***** dio operativne obale San Bernandin (pumpna stanica) i glava rib. mula

***** operativna obala uz rampu za trajektni promet

***** operativna obala na lukobranu

DODATAK IV. Slatkovodni ribolov

Tablica 4-1. Ulov slatkovodnih riba od 2000. do 2011. godine (t)

Godina	Ulov
2000.	457
2001.	463
2002.	428
2003.	415
2004.	567
2005.	656
2006.	674
2007.	691
2008.	719
2009.	613
2010.	651
2011.	646

Izvor: DZS i MP-UR

Tablica 4-2. Ulov slatkovodnih riba po vrstama u 2011. godini (t)

Vrsta	Ulov
Šaran	185
Amur	57
Glavaš (sivi i bijeli)	4
Som	40
Smuđ	19
Štuka	48
Deverika	64
Linjak	3
Jez	11
Bolen	12
Potočna pastrva	2
Kalifornijska pastrva	3
Babuška	109
Ostalo	89
UKUPNO	646

Izvor: DZS i MP-UR

DODATAK V. Uzgoj riba i drugih vodenih/morskih organizama

Tablica 5-1. Proizvodnja marikulture po vrstama od 2000. do 2011. godine (t)

Vrste	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Lubin	1.800	1.800	1.800	1.702	2.100	2.000	2.400	2.800	2.500	2.800	2.800	2.775
Komarča	700	700	700	808	800	1.000	1.050	1.150	2.000	2.200	2.400	1.719
Dagnja	1.200	2.000	2.400	2.800	2.400	2.500	3.500	3.000	3.000	2.000	2.000	399
Kamenica	50	50	50	40	40	50	50	50	50	50	55	16
Atlantska plavoperajna tuna	1.200	2.500	3.971	4.679	3.777	3.425	6.700	4.180	3.711	4.200	3.592	2.312
Hama											2	39
Pic	100	40	50								0,65	
UKUPNO	5.050	7.090	8.791	10.029	9.117	8.975	13.700	11.180	11.261	11.250	10.849,65	7.260

Izvor: DZS i MP-UR

Tablica 5-2. Proizvodnja slatkovodne akvakulture po vrstama od 2000. do 2011. godine (t)

Vrsta	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Šaran	3.952	3.705	2.872	2.617	3.298	3.716	3.481	2.868	3.201	4.088	1.816	2.891
Amur	333	304	334	442	413	492	371	377	206	307	231	158
Bijeli glavaš	109	253	358	433	379	325	480	455	547	599	309	522
Sivi glavaš	292	82	103	18	10	64	110	207	149	157	73	95
Linjak	8	4	9	12	9	29	30	14	8	4	1	1
Som	58	38	58	72	71	40	29	38	52	67	29	24
Smuđ	9	8	10	7	8	10	18	17	10	7	7	8
Štuka	21	12	13	2	10	5	5	8	11	14	8	11
Pastrva	1.162	1.080	1.666	1.400	1.359	1.423	1.729	1.646	2.752	2.071	2.492	2.489
Ostalo	85	63	77	73	61	95	75	165	191	174	82	84
UKUPNO	6.029	5.549	5.500	5.076	5.618	6.199	6.328	5.795	7.127	7.488	5.048	6.283

Izvor: DZS i MP-UR

Tablica 5-3. *Ukupna proizvodnja akvakulture od 2000. do 2011. godine (t)*

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.
Marikultura	5.050	7.090	8.791	10.029	9.117	8.975	13.700	11.180	11.261	11.250	10.849,65	7.260
Slatkovodna akvakultura	6.029	5.549	5.500	5.076	5.618	6.199	6.328	5.795	7.127	7.488	5.048	6.283
UKUPNO	11.079	12.639	14.291	15.105	14.735	15.174	20.028	16.975	18.388	18.738	15.897,65	13.543

Izvor: DZS i MP-UR

DODATAK VI. Popis zakonskih i podzakonskih akata

Redni broj	Naziv propisa	Narodne novine broj
ZAKONSKI PROPISI		
1.	Zakon o morskom ribarstvu	81/13
2.	Zakon o slatkovodnom ribarstvu	106/01, 7/03, 174/04, 10/05-ispravak i 49/05-pročišćeni tekst
3.	Pomorski zakonik	181/04, 76/07, 146/08, 61/11 i 56/13
PODZAKONSKI PROPISI		
Morsko ribarstvo		
<i>Ribolov (gospodarski, rekreacijski i športski)</i>		
4.	Odluka Hrvatskog sabora o proširenju jurisdikcije Republike Hrvatske na Jadranskom moru	157/03, 77/04-dopuna, 138/06-izmjena i dopune te 31/08-izmjena
5.	Pravilnik o granicama u ribolovnom moru Republike Hrvatske	5/11
6.	Pravilnik o obavljanju gospodarskog ribolova na moru	63/10, 141/10, 148/10, 52/11, 144/11 i 55/13
7.	Pravilnik o ribolovnim alatima i opremi za gospodarski ribolov na moru	148/10 i 25/11
8.	Pravilnik o povlastici za obavljanje gospodarskog ribolova na moru i registru o izdanim povlasticama	144/10, 123/11, 53/12, 98/12, 113/12, 15/13 i 33/13
9.	Pravilnik o obliku, sadržaju i načinu vođenja i dostave očevidnika, iskrcajne deklaracije i izvješća o ulovu u gospodarskom ribolovu na moru	144/10 i 145/11
10.	Pravilnik o programu ispita za obavljanje gospodarskog ribolova, obrascu i načinu izdavanja uvjerenja o stručnoj osposobljenosti za obavljanje gospodarskog ribolova te o obliku, načinu, sadržaju i načinu vođenja registra o izdanim uvjerenjima	62/13
11.	Pravilnik o sportskom i rekreacijskom ribolovu na moru	152/11
12.	Pravilnik o malom obalnom ribolovu	59/11
13.	Pravilnik o ribolovnim alatima i opremi za mali ribolov	5/02, 29/02 i 125/07
14.	Pravilnik o obrascu odobrenja za mali ribolov te obliku, sadržaju i načinu vođenja registra o izdanim odobrenjima za mali ribolov	32/03
15.	Pravilnik o obrascu potvrde i naknadi za obavljanje malog ribolova	128/00 i 5/01
16.	Pravilnik o ovlaštenju za obavljanje ribolovnog turizma i Registru o izdanim ovlaštenjima	59/11
<i>Uzgoj riba i drugih morskih organizama</i>		
17.	Pravilnik o povlastici za uzgoj ribe i drugih morskih organizama	76/11
18.	Pravilnik o očevidniku o uzgoju ribe i drugih morskih organizama	76/11
19.	Pravilnik o ispitu za obavljanje uzgoja ribe i drugih morskih organizama	76/11
20.	Pravilnik o kriterijima o pogodnosti dijelova pomorskog dobra za uzgoj riba i drugih morskih organizama	59/12
<i>Zaštita riba i drugih morskih organizama</i>		

21.	Naredba o zaštiti riba i drugih morskih organizama	63/10 i 68/10, 145/10, 18/12 i 29/12
22.	Pravilnik o kriterijima za utvrđivanje naknade šteta počinjenih ribama i drugim morskim organizmima	101/02, 96/05, 30/07 i 131/09
23.	Pravilnik o posebnim staništima riba i drugih morskih organizama i regulaciji ribolova u Velebitskom kanalu, Novigradskom i Karinskom moru, Prokljanskom jezeru, Marinskom zaljevu i Neretvanskom kanalu	148/04, 152/04, 55/05, 96/06 123/09 i 130/09
24.	Odluka o načinu obavljanja ribolova u pojedinim posebnim staništima, određenim ribolovnim alatima i na određeno vrijeme	125/07
25.	Pravilnik o načinu korištenja sredstava ostvarenih od naknada za obavljanje ribolova na moru	119/09 i 52/10
Tune		
26.	Odluka o kriterijima za upis ribarskih plovila u registar ICCAT-a (<i>ICCAT record of BFT catching vessels</i>) u 2013. godini	29/13
27.	Odluka o provedbi ICCAT regionalnog programa promatrača na uzgajalištima tuna (<i>Thunnus thynnus</i>)	76/09
28.	Odluka o provedbi programa nacionalnih promatrača i ICCAT programa regionalnih promatrača na plovilima koja obavljaju ribolov tuna (<i>Thunnus thynnus</i>) i plovilima za tegalj kaveza za transfer tuna u 2013. godini	64/13
29.	Odluka o primjeni ICCAT nacrta zajedničke međunarodne inspekcije	38/09
30.	Odluka o kriterijima raspodjele Državne kvote i trajne individualne kvote u 2013. godini	24/13
31.	Odluka o ukupnoj maksimalno dozvoljenoj ulaznoj količini divljih tuna (<i>Thunnus thynnus</i>) na uzgajališta tuna u 2013. godini	74/13
32.	Odluka o uspostavi programa procjene broja i individualne mase živih tuna (<i>Thunnus thynnus</i>) prilikom stavljanja u uzgojne kaveze	65/13
33.	Pravilnik o ulovu, uzgoju i prometu tune (<i>Thunnus thynnus</i>), igluna (<i>Xiphias gladius</i>) i iglana (<i>Tetrapturus belone</i>)	15/13 i 20/13
Nadzor i kontrola		
34.	Pravilnik o sustavu nadzora i praćenja ribarskih plovila i ribarstvenom monitoring centru	63/10
35.	Pravilnik o službenoj iskaznici, znački i odori ribarskog inspektora	142/12
Stavljanje u promet		
36.	Pravilnik o uvjetima i načinu stavljanja u promet riba i drugih morskih organizama	154/08
37.	Pravilnik o potvrdi sukladnosti za izvoz proizvoda ribarstva	20/10
38.	Odluka o popisu iskrcajnih mjesta za ribarska plovila koja obavljaju gospodarski ribolov na moru	64/09 i 66/09
Slatkovodno ribarstvo		
Ribolov (gospodarski i športski)		
39.	Naredba o granicama ribolovnih područja i ribolovnih zona za športski i gospodarski ribolov	82/05
40.	Pravilnik o gospodarskom ribolovu u slatkovodnom ribarstvu	82/05
41.	Naredba o broju povlastica, količini i vrsti ulova i visini iznosa naknade za obavljanje gospodarskog ribolova	91/03, 1/06 i 50/10
42.	Pravilnik o športskom ribolovu u slatkovodnom ribarstvu	82/05, 1/06, 139/06 i 52/10
43.	Popis ustanova koje obavljaju poslove u području slatkovodnog ribarstva	107/05 i 107/07
Zaštita riba		
44.	Naredba o zaštiti riba u slatkovodnom ribarstvu	82/05 i 139/06
Uzgoj riba i drugih vodenih organizama		

45.	Pravilnik o akvakulturi	82/05, 59/09, 156/09, 53/10, 03/11 i 149/11
Potpora i uređenje tržišta		
46.	Pravilnik o organizacijama proizvođača u sektoru ribarstva	41/10
47.	Pravilnik o ribarskim zadrugama	48/10
48.	Pravilnik o načinu prikupljanja i obavješćivanja o cijenama proizvoda ribarstva	118/10
49.	Pravilnik o dodjeli potpore ribarstvu od strane jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	145/10
50.	Pravilnik o posebnom priznavanju organizacija proizvođača u sektoru ribarstva čiji je cilj poboljšanje kakvoće njihovih proizvoda	65/12
51.	Pravilnik o utvrđivanju pravila za izračunavanje potpore organizacijama proizvođača u sektoru ribarstva	65/12
52.	Pravilnik o uvjetima priznavanja međustrukovnih organizacija u sektoru ribarstva i akvakulture	114/12
53.	Pravilnik o prikupljanju i izvještavanju o cijenama uvezenih proizvoda ribarstva	124/12

DODATAK VII. Popis projekata u okviru pretpristupnih programa čiji je korisnik bila UR

NAZIV PROJEKTA	UKUPNA VRIJEDNOST PROJEKTA	EU	RH	KOMPONENTE/UG OVORI PROJEKTA (BR. UGOVORA)	NAZIV UGOVORA	VRIJEDNOST UGOVORA (EUR)	EU (EUR)	RH (EUR)
CARDS 2002								
Jačanje institucionalnih kapaciteta u sklopu MPŠVG	1.000.000,00	1.000.000,00	0,00	Komponenta 3: Jačanje kapaciteta Odjela ribarstva	Jačanje institucionalnih kapaciteta u sklopu MPŠVG	1.000.000,00	1.000.000,00	0,00
PHARE 2005								
Podrška Republici Hrvatskoj u pripremi i provedbi strategije za razvoj sektora ribarstva u kontekstu usklađivanja i provedbe pravne stečevine obuhvaćene Zajedničkom ribarstvenom politikom	5.813.750,00	4.500.000,00	1.313.750,00	2005-0505-020101	Jačanje institucionalnih kapaciteta i podrška Upravi ribarstva u provedbi i upravljanju Zajedničkom ribarstvenom politikom (ZRP)	926.901,00	926.901,00	0,00
				2005- 0505- 020201	Izrada i provedba Nacionalne strategije upravljanja ribarstvom i mehanizmi organizacije tržišta u ribarstvu	576.850,00	576.850,00	00,00
				2005-0505- 020301	Procjena stokova pridnenih vrsta riba i školjkaša za komercijalnu eksploataciju u Hrvatskoj	300.000,00	300.000,00	00,00
				2005- 0505- 020402	Nabava IT opreme za Upravu ribarstva - nabava 12 stolnih računala i 17 prijenosnih računala	26.780,00	20.085,00	6.695,00
				2005- 0505- 020403	Nabava IT opreme za Upravu ribarstva - nabava: DLP projektor, projekcijskog platna, digitalne ploče i stalka, plazme TV-a i DVD snimača	18.290,00	13.717,50	4.572,50
				2005- 0505- 20404	Nabava IT opreme za Upravu ribarstva - nabava 33 PDA dlanovnika	91.086,93	68.315,20	22.771,73
				2005- 0505- 020501	Nabava plovila za ribarsku inspekciju i sustava podrške za prijenos podataka SAT, GPRS i SMS za potrebe praćenja Hrvatske ribarske flote - izrada tri patrolna plovila za ribarsku inspekciju	538.800,00	404.100,00	134.700,00
				2005- 0505- 020502	Nabava plovila za ribarsku inspekciju i sustava podrške za prijenos podataka SAT, GPRS i SMS za potrebe praćenja Hrvatske ribarske flote - nabava 256 uređaja za praćenje ribarskih plovila	878.080,00	658.560,00	219.520,00
				2005- 0505- 020601	Opremanje reprezentativne ribarske zadruge s opremom za zamrzavanje, skladištenje proizvoda i primarnu preradu - nabava opreme za evisceriranje, purifikaciju školjkaša, bazena za rakove te stolova za čišćenje	100.580,00	75.435,00	25.145,00
				2005- 0505- 020602	Opremanje reprezentativne ribarske zadruge s opremom za smrzavanje, skladištenje proizvoda i primarnu preradu - nabava tunela za zamrzavanje	48.600,00	36.450,00	12.150,00

NAZIV PROJEKTA	UKUPNA VRIJEDNOST PROJEKTA	EU	RH	KOMPONENTE/UGOVORI PROJEKTA (BR. UGOVORA)	NAZIV UGOVORA	VRIJEDNOST UGOVORA (EUR)	EU (EUR)	RH (EUR)
				2005- 0505- 020603	Opremanje reprezentativne ribarske zadruge s opremom za smrzavanje, skladištenje proizvoda i primarnu preradu - nabava uređaja za pranje i kovčanje glavonožaca i uređaja za pakiranje	63.842,15	47.881,61	15.960,54
				2005- 0505- 020604	Opremanje reprezentativne ribarske zadruge s opremom za smrzavanje, skladištenje proizvoda i primarnu preradu - nabava stroja za filetiranje	185.390,00	139.042,50	46.347,50
				2005 – 0505-020701	Uspostava ribarske luke u Umagu	1.399.706,35	1.049.779,76	349.926,59
IPA 2008								
Jačanje tržišne komponente hrvatskog sektora ribarstva	2.155.600,00	1.616.700,00	538.900,00	2008-0303-020501	Uspostava metier sustava analize podataka i sustava prikupljanja podataka u ribarstvu	145.590,00	131.031,00	14.559,00
				2008-0303-020401	Nabava IT opreme za Upravu ribarstva	239.540,00	179.655,00	59.885,00
				2008-0303-020201	Nabava opreme za mjesto prve prodaje ribe i ribljih proizvoda Tribunj – lot 1 - nabava aukcijske opreme	236.915,00	177.686,25	59.228,75
				2008-0303-020202	Nabava opreme za mjesto prve prodaje i ribljih proizvoda Tribunj – lot 2 i 4 - nabava viličara, ručnih viličara i vage	34.100,00	25.575,00	8.525,00
				2008-0303-020203	Nabava opreme za mjesto prve prodaje i ribljih proizvoda Tribunj – lot 3 - nabava 2 kamiona	136.000,00	102.000,00	34.000,00
				2008-0303-020601	Nabava opreme u svrhu implementacije višegodišnjeg nacionalnog programa prikupljanja podataka u sektoru ribarstva	336.119,00	252.089,25	84.029,75
				2008-0303-0201	Izgradnja mjesta prve prodaje ribe i ribljih proizvoda Tribunj	700.304,00	525.228,00	175.076,00
Pomoć hrvatskoj ribarstvenoj administraciji u izradi Operativnog programa i Strategije informiranja	199.680,00	179.712,00	19.968,00	2008-0404-011101	Pomoć hrvatskoj ribarstvenoj administraciji u izradi Operativnog programa i Strategije informiranja	185.470,00	166.923,00	18.547,00
IPA 2009								
Jačanje administrativnih kapaciteta u području strukturne politike i državnih potpora u ribarstvu	650.000,00	585.000,00	65.000,00	2009-0404-0110	Jačanje administrativnih kapaciteta u području strukturne politike i državnih potpora u ribarstvu	650.000,00	585.000,00	65.000,00
UKUPNO	9.819.030,00	7.881.412,00	1.937.618,00			8.818.944,43	7.462.305,07	1.356.639,36